

390
391
392

Үттіз учинчи йил чиқиши
Ражаб, шаъбон, рамазон 1440х
Март, апрел, май 2019м

Ал-Варәй

Кенг күламли,
фикрий, сақофий журнал

Сизларнинг орангиизда
пайғамбарлик давом
этади

Сўнг Пайғамбарлик минҳожи
асосидаги Халифалик
бўлади

Сўнг Пайғамбарлик минҳожи
асосидаги Халифалик
бўлади

Сўнг золим-
зўравон подшоҳлик
бўлади

Сўнг фуқаросига зулм ва
адолатсизликлар етадиган
подшоҳлик бўлади

Хузайфа (р.а) ривоят қиласи: Ресулуллоҳ ﷺ бундай дедилар: «Сизларнинг орангииз-да Аллоҳ хоҳлаганича пайғамбарлик давом этади. Сўнг Аллоҳ хоҳлаган пайтда уни кўтаради. Сўнг Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлагандан уни кўтаради. Сўнг фуқаросига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлагандан уни кўтаради. Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлагандан уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади». Кейин Пайғамбар ﷺ сукутга чўмдилар

Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади... Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади: Келгуси кенг күламли муқаррар ўзгариш Уламолар ўзгартириш ва Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни барпо қилишда тамал тошидирлар

Бу Умматга буюклиқ, юксаклиқ ва ер юзида ҳукмронлик хушхабарини беринг

Биринчи қисм

390
391
392

Ўттиз учинчи
Йил чиқиши
Ражаб, шаҳбон, рамазон
1440х
Март, апрел, май
2019м

Ливан 1000 лира

Яман 30 риёл

Туркия 1 доллар

Покистон 1 доллар

Австралия 2,5 доллар

Америка 2,5 доллар

Канада 2,5 доллар

Германия 2,5 доллар

Швеция 15 крон

Бельгия 1 евро

Швейцария 2 франк

Австрия 1 евро

Дания 15 крон

Ўшибу соңда

- Махсус сон муқаддимаси 3
- *Ал-Ваъй сўзи:* «Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади... Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади»: Келгуси кенг кўламли муқаррар ўзгариш 8
- Халифалик қулатилиши хотираси муносабати билан Ҳизб ут-Тахрир ўтказган тадбирлар 17
- Ҳизб ут-Тахрирнинг бошқа партиялардан ажратиб турувчи ўзига хос хусусиятлари 21
- Нусрат фарзи кифоядир, бу фарз адo этилмас экан, унинг гуноҳи қувват аҳлидан соқит бўлмайди 34
- Халифалик қулатилишининг тўқсон саккиз йиллиги хотирасида: уламолар ўзгартириш ва Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни барпо қилишда тамал тошидирлар 45
- Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган 57
- Исломдаги бошқарув низомининг барча асрларга яроқлилиги 69
- Пайғамбарлик минҳожи асосидаги ҳақиқий Халифаликка икки камон орасича ёки ундан-да яқинроқ қолди 85
- Бу Умматга буюклиқ, юксаклиқ ва ер юзида хукмронлик хушхабарини беринг 103
- *Олам мусулмонлари хабарлари* 119
- *Қуръони Карим сұхбатида* 125
- *Сўнгги сўз:* Фридман: Эски Ўрта Шарқ қулямоқда... Унинг алтернативи қандай бўлади? 132

МАХСУС СОН МУҚАДДИМАСИ

Ал-Ваъй журналининг ушбу маҳсус сони Исломга қарши ҳалқаро ҳужум мисли кўрилмаган даражада шафқатсиз тус олган бир пайтда нашр қилинмоқда. Бундай шафқатсизлик Ғарбнинг Ислом ва мусулмонларга қанчалик даражада душманлигини ва унинг ҳақиқий жирканч юзини кўрсатмоқда. Зеро, Ғарбнинг бугунги шафқатсизлиги ўтмишдаги шафқатсизлигидан асло фарқ қилмайди. Капиталистик Ғарбнинг шайтоний ҳазорати унинг бутун инсониятга, хусусан мусулмонларга очиқ адаштирувчи душман эканини исботлади. Зеро, унинг мақсади одамларни адаштириш ва қашшоқлаштириш ҳамда ниҳоясиз манфаатлар кураши ўйинида бошқалар устидан ўз назоратини ўрнатишидир. У инсониятга урушлар, кирғин ва вайронагарчиликдан бошқа нарса олиб келмади.. Ҳатто у илм-фан ва технология соҳасидаги тараққиётини ҳам ўзининг ифлос мақсадлари йўлида ишлатди ва ҳамон ишлатиб келмоқда. Бугунги кунда ушбу шайтоний, маккор Ғарб ақлияси Исломга қарши уруш очган. Бу уруш Халифаликнинг инсоният йўналишини тўғрилаш учун яна қайта ҳаёт майдонига қайтишини олдиндан бартараф қилишга қаратилган. Бироқ, кофир Ғарб ўзининг ушбу мақсадини икки сабабга кўра асло амалга ошира олмайди: Биринчидан, бутун башарият олдида капиталистик системанинг муваффақиятсизлиги исботланди ва башарият ўзини етаклашга яроқли бошқа алтернативни изламоқда. Иккинчидан, олдин синовдан ўтган Ислом яроқли алтернатив бўлиб, унинг ҳаёт майдонига қайтиши ҳақиқий алтернативнинг қайтишидир.

Ушбу маҳсус соннинг **«Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади... Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади: Келгуси кенг кўламли муқаррар ўзгариш»** сарлавҳаси остида берилган «Ал-Ваъй сўзи» мавзусида бутун башариятнинг, мусулмону кофирларнинг компаси муқаррар ўзгариш сари йўналаётгани баён қилинади. Унда келишича, Ғарб ҳазорати эгалари ушбу ўзгаришга тўсик қўйишга ва уни олдини олишга азм қилишган. Бу муқаррар ўзгаришнинг мусулмонлар юртларида юз бериши умид қилинаётгани учун чақалоқни туғилишидан олдин ўлдириш (яъни ўзгаришни юз беришидан олдин тўхтатиш) истагида уларнинг бутун эътибори шу юртларга қаратилган. Мақолада ушбу фикрнинг тўғрилигини тасдиқлаш учун гарблик муфаккир ва тадқиқотчиларнинг сўzlари келтирилади. Улар башариятнинг ўзгаришга жуда муҳтожлигини очиқ айтадилар ва

айримлари ечим Исломда, аниқроғи Халифаликда, деб билдириб ўтадилар.

Кейин, ушбу маҳсус соннинг мақолаларида бу буюк лойиҳанинг тайёр лойиҳа эканига тўхталиб ўтилади. Уларда келишича, бу лойиҳанинг ҳаёт воқелигида уни рўёбга чиқариш учун тунни кундузга улаб ҳаракат қилаётган аҳли (эгаси) бор ва у Ҳизб ут-Таҳрирдир. Сўнг дунёнинг турли бурчакларидағи Ҳизб аъзоларининг фаолият ва тадбирлари ҳақида қисқа парчалар келтирилади. Бу парчаларда воқеан ва фикран Ҳизбнинг оламшумуллиги кўринади ҳамда уларда ушбу тадбирлардан хабардор бўлиш учун мусулмонлардан унинг матбуот бўлимларига, хусусан марказий матбуот бўлимига мурожаат қилиш талаб қилинади. Кейин «**Ҳизб ут-Таҳрирнинг бошқа партиялардан ажратиб турувчи ўзига хос хусусиятлари**» номли мақолада ушбу буюк Ҳизбнинг таржимаи ҳоли ва бу соҳада бошқа исломий, ҳатто оламий ҳизблардан ажралиб туриши ҳақида парчалар келтирилади. Кейин, «**Нусрат фарзи кифоядир, бу фарз адо этилмас экан, унинг гуноҳи қувват аҳлидан соқит бўлмайди**» номли мақолада қувват аҳли ушбу буюк лойиҳада Ҳизбга ёрдам кўрсатишга чақирилади. Шунингдек, ушбу мақолада Халифаликни барпо қилиш учун нусратнинг фарзлиги ва зарурлиги баён қилинади. «**Уламолар ўзгартириш ва пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни барпо қилишда тамал тошидирлар**» номли мақолада Халифалик лойиҳасининг жиддий фаолият юритувчи уламоларга муҳтоҷлиги айтилади.

«**Исломдаги бошқарув низомининг барча асрларга яроқлилиги**» ва «**Пайғамбарлик минҳожи асосидаги ҳақиқий Халифаликка икки камон орасича ёки ундан-да яқинроқ қолди**» номли икки мақолада Исломнинг ҳар бир замон ва маконда бошқарувга яроқлилиги, ҳақиқий Халифалик лойиҳасининг нажот экани ҳамда муқаррар ўзгариш йўлида унинг жуда яқин қолгани таъкидланади. «**Бу Умматга буюклиқ, юксаклик ва ер юзида ҳукмрон қилиш хушхабарини беринг**» номли мақолада келажак ушбу динники экани тўғрисида Қуръон, Суннат ва воқеликдан хушхабарлар келтирилади ҳамда Фарб ҳазоратининг завол топиши вақти келганидек, айни пайтда Ислом куёшининг яна қайта кўтарилиши вакти келгани айтилади. «**Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган**» номли мақолада Ал-Ваъй журнали янги асрдаги буюк етакчининг ишларидан мисоллар

келтиради. Мақолада келишича, Султон Абдулхамид Ғарбнинг кучли босимларига қарши туради. Лекин у мусулмонларга, уларнинг дини ва давлатига қарши уюштирилган фитналарни түхтатишига қодир бўла олмайди. Чунки у малайлар, бадхулқ яхудийлар ва бузғунчи масонлар қуршовида ёлғиз ўзи қолиб кетади...

Кейин, Ал-Ваъй журнали мавзуни яна-да кучайтиришга ўтади. **«Уммат капиталистик ҳазоратнинг ўлимига, ислом ҳазоратининг эса эртанги Халифалик соясида қайта тикланаётганига гувоҳ бўлмоқда»** номли мақолада ғарблик муфаккирларнинг сўзлари келтирилади. Бу муфаккирларга кўра, Ғарб ҳазорати қариб, ҳаёт учун яроксиз бўлиб қолган ва у ўзининг ўлими эълон қилинишини кутмоқда. Бу муфаккирлардан баъзилари Исломий ҳазоратни ярокли меросхўр, деб хисоблайди. **«Америкага асос согланларнинг қизил танли ҳиндуларга қилган муносабати... Эътибордан қочирилган жирканч кўриниши»** номли мақолада капитализм тарихидаги энг жирканчли кўриниш келтирилади. Бундан мақсад ушбу ғайриинсоний система вужудида пайдо бўлганидан бошлаб сақланиб келаётган жиноий ақлияни баён қилиш ҳамда бундай ақлия соҳибларининг мусулмонларга нисбатан содир этаётган жиноятлари қандай даражага етиши мумкинлигини тушунишга чақиришдир... Бу билан биз яшашга нолойик бўлган, қолаверса батамом сўниши керак бўлган ҳазоратнинг бир хил кўринишини акс эттириш учун ўтмиш билан бугунги кунни жамладик.

Кейин, Ғарб лойиҳасини рад этишларини ва Халифаликни барпо қилишда Уммат лойиҳасини қабул қилишларини билдириш учун бош кўтарган мусулмонларнинг қўзғолонлари ҳақида гап боради. Сурия қўзғолони ушбу лойиҳа сари Умматнинг ҳаракатланишини тўғри ва аниқ ифодалагани учун мақолаларнинг бирида шу қўзғолон намуна сифатида келтирилади. Сурия қўзғолони 2011 йил бошида бошланди. Ғарб уни муваффақиятсизликка учратиш учун бор имкониятларини ишга солиб унга зарба берди. У мусулмонларни ўз ҳаракатларидан пушаймон бўлишга ва қайта ҳаракатга келмасликка мажбур қилиб қўядиган даражада Сурия қўзғолонига зарба берган эди. Бирок, шунга қарамай бундай қўзғолонлар Судан ва Жазоирда яна қайталанди. Судан ва Жазоирдаги қўзғолонда бошқа юртларга кенгайиш қобилияти бор... Ҳатто Ғарб, қўзғолонлар шафқатсизларча бостирилган юртларда яна қайта қўзғолон юз беришидан қўрқмоқда. Бу шуни кўрсатадики, Уммат Ғарбга қарши бош кўтарди ва Ғарб бунга

карши тура олмайды, охир-оқибат унинг ҳазорати қулайди. Яна бир мақолада қўзголонлар кутилган самарани бериши, яъни пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик барпо бўлишига олиб бориши учун уларни тўғри йўлга солиш лозимлиги баён қилинади. Айни шу мавзуда бешта мақола берилади, бу мақолаларнинг охиргиси Шом қўзголонидан Жазоир ва Судандаги қўзголонларга йўлланган нидодир. Бу нидода Жазоир ва Судан қўзголончилари Ғарбнинг ҳамда унинг қўлидаги қурол бўлиб, уни қўллаб-қувватлаётган малай араб режимларининг тузогига тушиб қолмасликка чақирилади. Чунки, Катар, Туркия ва Саудия каби давлатлар Ғарбнинг қўлидаги заҳарли ханжар бўлиб, уни ушбу қўзголонларга зарба беришда ишлатади. Бу мавзуда берилган мақолалар қуидагилардир:

«Суриядаги қўзғолон давом этмоқда, Ислом ҳақиқий ечимдир, Росулуллоҳ Ӯнинг йўли ҳақиқий йўлдир», «Исломий ақидамиз бизга юклаган вазифа Инқоз низомини ўзgartириб, Ислом низомини барпо қилишдир», «Исломий миңтақанинг Ғарбга қарши исёни», «Араб баҳори қўзғолонлари қайталанмоқда... Лекин уларни тўғри йўлга солиш лозим», «Шом қўзғолонидан янги бошланаётган қўзғолонларга нидо: Шом қўзғолони... ундаги йўл ва сабоқлар». Ушбу сонда қўзғолонлар мавзусига кенг ўрин берилди. Чунки қўзғолонлар қон томиб турган янги жароҳатдир ва Ислом билан капитализм ўртасидаги кураш майдонидир.

Ушбу сонда коғир Ғарб ҳақнинг ғолиб бўлишини тўхтатиб қолиб, ўзининг ботилини мусулмонлар устига ўрнатиш учун ҳақиқатларни қандай бузиб қўрсатаётганини баён қилган тўртта мақола берилади. Эрдоган Исломнинг тўғри манҳажидан бутунлай йироқ бўлган сохта манҳажни олиб келгани учун **«Эрдоган Ислом Умматининг етакчиси бўла оладими?»** сарлавҳа остида берилган мақолада у Исломга қарши сиёсий ўйинчи сифатида келтирилади. **«Ғарбнинг Исломни бузиб қўрсатиш учун тузган режалари: Америкача Ислом модели ва французча Ислом модели»** номли мақолада Ғарб Исломга умуман алоқаси бўлмаган ўзgartирилган исломни намойиш қилиш орқали сиёсий Исломга зарба бериш ўйинини қандай ўйнаётгани фош қилинади.

Яна бир мақолада Ғарбнинг ёлланган ахборот воситаларидан, хусусан Кўрфаз давлатлари ахборот воситаларидан қандай фойдаланиши баён қилинади. Унда келишича, Ғарб бутун оламга, шу жумладан мусулмонларга Исломни айбдор қилиб қўрсатиб мусулмонларни умидсизликка тушириш учун ахборот воситалари

орқали ҳақиқатларни бузиб күрсатади ҳамда ҳақни ботилга аралаштиради. Бу мақола «**Умматни бўлишда ва унинг тавҳидий лойихасига қарши қурашишда ахборот воситаларининг роли**» номли мақоладир. Кейин «**Сиёсий умидсизликни пайдо қилиш санъати**» номли мақола берилади. Бу мақолада Фарб мусулмонларни воқеликни ўзгартириш фикридан буриб юбориш учун уларнинг қалбига умидсизлик уругини экиш ўйинини қандай ўйнаётгани фош қилинади.

Булар Ал-Ваъй журналининг ҳар бир сонида доимий бериладиган мавзуларга қўшимчадир. Доимий бериладиган мавзулар: Мусулмонлар хабарлари, Қуръон Карим сұхбатида, Жаннат боғлари, Уларнинг ҳидоятига эргашинг, сўнгги сўз ва охирги саҳифадаги кичкинагина мақола.

Хотима қилиб айтиш мумкинки, бу қадар юксак савияда ёзилган, воқеликни ўзгартириш масаласига масъулият билан ёндашган мавзуларни ўз ичига олган журнал бутун дунёда, ҳатто Фарбда ҳам, Ислом юртларида ҳам топилмайди. Яна айтиш мумкинки, бу ерда янгилик яратувчи буюк Ҳизб бор. Бу Ҳизб фикрлашда Ислом усулига, ўзгартириш масаласида эса, Ислом тариқатига риоя қиласи. У Росууллоҳ ғәннинг «Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади», деб айтган ҳадисларининг тасдиқи сифатида пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликни барпо қилишини истайди... Яна айтиш мумкинки, бу ерда Ҳизб аъзолари бор, улар бугун ёзувчи ва даъватчи бўлса, эртага – Аллоҳнинг изни ила – етакчи ва давлат арбоби бўладилар. Эртанги кун уни кутган киши учун яқиндир. Сўнгги дуоимиз, оламлар Парвардигори бўлган Аллоҳга ҳамд айтмоқлиkdir. □

«СҮНГ ЗОЛИМ-ЗЎРАВОН ПОДШОХЛИК БЎЛАДИ... СҮНГ ПАЙҒАМБАРЛИК МИНҲОЖИ АСОСИДАГИ ХАЛИФАЛИК БЎЛАДИ»

Келгуси кенг қўламли муқаррар ўзгариш

Хузайфадан ривоят қилинади: Росуулulloх ﷺ бундай дедилар:

«تَكُونُ التُّبُوّةُ فِيْكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّبُوّةِ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَاصِمًا، فَيُكْوِنُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يُكْوِنَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيلَةً، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّبُوّةِ. ثُمَّ سَكَّتَ». .

«Сизларнинг орангизда Аллоҳ хоҳлаганича пайғамбарлик давом этади. Сўнг Аллоҳ хоҳлаган пайтда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосида Халифалик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг фуқаросига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар ﷺ сукутга чўмдилар». (Абу Довуд Таёлисий муснади).

Ушбу кенг қамровли сахих ҳадис тарих мобайнида мусулмонлар турли даврларни босиб ўтишларини хабар қилмоқда ва бу Пайғамбарлик далолатларидан биридир. Дарҳақиқат, буни Пайғамбарлик давридан бошлаб, фуқаросига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик, сўнг ҳозирги кунда яшаётганимиз золим-зўравон подшоҳлик, сўнг кутаётганимизрошид Халифалик даврига қадар бўлган воқелик ҳам тасдиқлаб турибди. Агар бу хабар мусулмонларни Рошид Халифалик замонидан фуқаросига зулм ва адолатсизликлар етадиган мерос асосидаги подшоҳлик замонига кўчишдан огоҳлантирган бўлса, демак бу хабар бугунги кунда мусулмонларга бир нарсани ҳақ-

рост башоратини бермоқда. Яъни Умматнинг золим-зўравон подшоҳлик замонидан энг гуллаб яшнаган замон бўлмиш рошид Халифалик даврига кўчиши башоратини бермоқда.

Ушбу ҳадис мусулмонлар интизор бўлиб турган ўзгариш албатта юз беришини очик кўрсатиб туриди. Яъни, парчалаб ташланган Ислом юртларида бугун мусулмонлар устидан кофир Гарбнинг золим малайлари илмоний ғайриилоҳий конституциялар асосида хукм юритаётган бўлса, албатта мусулмонлар эртага битта давлатда бирлашиб, Ислом ақидасидан балқиб чиқсан аҳкомлар билан бошқарадиган рошид Халифалик замонига кўчиб ўтадилар. Демак, бу мусулмон юртлардаги бир режимнинг – мавжуд бўлиниш ҳолати сақланиб қолган ҳолда – бошқа бир режимга ўзгариши эмас, балки кенг кўламли муқаррар ўзгаришdir.

Гап шундаки, Халифалик давлати барпо бўлган заҳоти оламшумул давлат бўлади. Ўша барпо бўлган пайтдан бошлаб, мусулмонларни фикр, туйғу ва тузумлари бир бўлган Умматга айлантиради, уларнинг барчаларини ўз неъматлари билан бағрига олган битта заминда бирлаштиради. Бу Аллоҳ Таолонинг ушбу каломининг тасдиқидир:

﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ مُّتَكَبِّرَةٌ وَّاَنْتَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُنَّ﴾

«(Эй инсонлар), сизларнинг умматингиз ҳақиқатда бир Умматdir, Мен эса (барчангизнинг) Роббингизман, бас, Менгагина ибодат қилинглар!» [Анбиё 92]

Барпо бўлажак Халифалик давлати шундай бир давлатки, у бир миллиард саккиз юз миллион мусулмонни бирлаштиради. Бирлаштирганда хам, ўз наслидан туғилган, қалблар унга очилиб, ақидаси жонли бўлган ва эр-кишилари бошқаларга асло ўхшамайдиган бир Уммат сифатида бирлаштиради. Бу давлат ўзининг стратегик жойлашуви билан бутун олам давлатларини биқинидан ушлаб турган ва тасаввур қилиб бўлмайдиган даражада табиий бойликларга эга давлатdir. Унинг бундай ҳолати уни барча давлатлардан мутлақ бой ва қудратли давлатга айлантиради. Бу давлат энг олий даражадаги мақомдан бошқа мақомни эгалламайди. Унинг оламга етакчилик қилиши унга хидоят, ғамхўрлик ва исломий фазилатни ёйишга асосланади. Бу эса, ўз вазифасини гўзал суратда адо этиш ва Аллоҳ қалимасини олий қилиш учун вужудга келишидаги ғоя билан уйғун келган улуғ марказдир. Демакки, Росулуллоҳ мусулмонларга айни даврни башорат қилганларида, ҳақиқий хушхабарни башорат қилганлар.

Зеро, ул зотнинг ушбу хушхабарини таъкиди сифатида, уни албатта содир бўлажагини хабар қилувчи бошқа ҳадислар ҳам келган. Масалан, имом Муслим, Ҳоким ва бошқалар Савбондан ривоят қилган ҳадисда Росууллоҳ ﷺ бундай марҳамат қиласидар:

«إِنَّ اللَّهَ رَوَىٰ لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَشَارقَهَا وَمَغَارِبَهَا، وَإِنَّ مُلْكَ أُمَّتِي سَيَبْلُغُ مَا زُوِّيَ لِي مِنْهَا»

«Аллоҳ ерни менга йиғиб кўрсатди, шунда унинг кун чиқишидан кун ботишигача барча жойларини кўрдим. Аниқки, Умматим мулки менга йиғиб кўрсатилган жойларгача етиб боради».

Ибн Хиббон ўзининг «Саҳих»ида Миқдод ибн Асваддан Росууллоҳ ﷺнинг бундай деганларини ривоят қиласидар:

«لَيَبْلُغَنَ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتَرُكَ اللَّهُ بَيْتَ مَدْرِ وَلَا وَبَرِ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّينَ بَعِزٍ عَزِيزٍ أَوْ بَدْلٍ ذَلِيلٍ، عَزًّا يُعِزُّ اللَّهُ دِينُ الْإِسْلَامِ، وَذُلًّا يُذَلِّ بِهِ الْكُفَرُ»

«Бу иш кечава кундуз етиб борган жойгача етиб боради. Аллоҳ биронта ҳам ўтроғу кўчманчининг уйини қолдирмасдан унга бу динни азизнинг азизлиги ёки хорнинг хорлиги билан киритади. Азизликки, у билан Аллоҳ Ислом динини азиз қиласидар. Хорликки, у билан Аллоҳ қуфри хор қиласидар».

Имом Бухорий Абу Ҳурайра رضдан ривоят қиласидар. Росууллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّىٰ تُقَاتِلُوا الْيَهُودَ، حَتَّىٰ يَقُولَ الْحَجَرُ وَرَاءَهُ الْيَهُودِيُّ: يَا مُسْلِمُ، هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَائِيٌّ فَاقْتُلْهُ»

«То сизлар яхудийларга қарши жанг қилмагунингизча, то ортида яхудий яшириниб олган тош ҳам – эй муслим, мана яхудий, ортимга яшириниб олди, кел уни ўлдир, демагунича қиёмат бўлмайди».

Шубҳасиз, ушбу ҳадиси шарифда айтилган сўзлар билан бугун мусулмонлар бошдан кечираётган воқелик бир хилдир. Чунки бугун ҳам бутун куфр аҳли мусулмонларга кўпраклардек ташланмоқда... Қўзғолонларда мусулмонлар Халифаликни талаб қиласидар... Фарбнинг муфаккир ва раҳбарлари Халифалик ҳақида баёнотлар беришди... Ҳусусан, АҚШ тадқиқот марказлари Халифаликнинг барпо этилишидан огоҳликка чақиришапти... Уммат орасида Ҳизб ут-Тахрир рошид Халифаликни барпо этиш учун холислик ва онг билан жиддий даъват олиб боряпти... Ҳизб Умматга Аллоҳ нозил қилган шариат билан хукм юритиш учун исломий дастур тайёрлаб қўйди... Ҳизб юқори савиядаги даъват

кишиларини ва давлат раҳбарларини етиштириб-тайёрлаб қўйди... Ҳизб ушбу даъватни ҳимоя қиласиган ҳамда Аллоҳнинг амри ила давлат барпо бўлган пайтда бу давлатни албатта бағрига олиб, кўриқладиган Умматни тайёрлади ва ҳануз тайёрламоқда... бу Ҳизб худди ўтмишда Росууллоҳ ﷺ нинг ансорлари даъватга нусрат бериб, илк Ислом давлатини барпо этганлари каби, бугун ҳам қудрат ва ёрдам ахлидан иборат ансорлар Халифалик даъватига нусрат беришларини кутиб турибди... Мана шуларнинг барига чуқур назар солиб, улар билан мазкур ҳадиси шарифда айтилган сўзлар ўртасини солиштирган киши – Росууллоҳ башорат қилган Халифалик барпо бўладиган замон келди, дея хотиржам айта олади. Шу жиҳатдан, айни ҳадис Росууллоҳ ﷺ том маънодаги башоратлари, деб эътибор қилинади.

Ушбу башорат бор экан, мусулмонлардан бирортаси унинг рўёбга чиқишини қийин санаши ҳаргиз жоиз эмас. Чунки, ўтган аср ниҳоясида бутун бошли коммунистик система, Совет Иттифоқида гавдаланувчи давлати билан қулади, унга қўшилиб, Совет Иттифоқи республикалари тизими йўқ бўлди. Зотан, бу система ўз аҳолисига бадбаҳтлик ва қашшоқликдан бошқа ҳамда хавфсизлик ва турмуш тарзи соҳасидаги тазииклар, инсон табиатига зид келган конунлардан бошқа нарса келтирмади... Демакки, бугун навбат капиталистик системага келди. Бутун дунёга ҳукмронлик қилаётган бу мабданинг ҳам кулаши муфаккирлар томонидан тахмин қилинмоқда. Чунки бугунги кунда айни система аҳолиси унинг татбиқ қилиниши натижасида барча даражада омадсизликка гувоҳ бўляпти: фикрий муваффақиятсизлик, рухий, ахлоқий ва инсоний қадриятларнинг йўқолиши, ижтимоий муносабатларнинг чилпарчин бўлиши каби. Уларнинг ўзлари бирор альтернатив система қидира бошлашди. Бу капитализм системаси аҳолисига нисбатан айтилган гаплар. Қолганларига нисбатан эса, уларнинг аҳволи аниқ, гапириб ўтиришга ҳожат йўқ. Даражакат, бу системанинг ҳалқлар ва давлатларга нисбатан муомаласи энг жирканч даражага етди: глобаллаштириш, дунё давлатлари бойикларини талон-торож қилиш, кризислар келтириб чиқариш, ўзлари эътиқод қилган ҳалқаро конунларни оёқ ости қилиш, ҳалқлар ўртасида миллатчилик уругини экиш, уруш оловларини ёқиб, қашшоқлик ва разолат... ёйиш каби.

Шунга асосан айтиш мумкинки, капитализм ҳалокат жарлиги ёқасига келиб, қулаб тушишини кутяпти... ўз жонини сақлаб колиш учун курашяпти. Демакки, бугунги кунда бутун дунёда цивилизация бўшлиғи пайдо бўлди, уни тўлдириш керак. Афтидан,

жуда кўп ғарбликларнинг Исломни қабул қилаётгани ҳам мана шу билан изоҳланади. Айтиш мумкинки, биз ва бутун дунё яшаётган айни давр капиталистик тузумнинг ағдарилиши, унинг инсоният учун такаббур ва ваҳший ҳисобланган халқаро тизимининг яксон бўлиши давридир. Бир вақтнинг ўзида, Ислом тузумининг ҳаёт майдонига қайтиб, давлат сифатида барпо бўлиши давридир.

Ҳа, Ғарб цивилизацияси ўзининг сўнгги кунларини бошдан кечирмоқда. Бунга уларнинг муфакирлари ҳам гувоҳлик бериб, душманларимизнинг ўзи тан олишяпти... Қуйида уларнинг айни ҳакиқат ҳақидаги баъзи гапларини келтирамиз:

– Европалик социолог, сиёсатчи Жеан Жиеглер глобаллашган капитализмни «қотил жамият», деб атади;

– Давос форуми нихоясида Карл Шваб «кпиталистик тузум тугади», дейиш билан ўтирганларни ҳайрон қолдири;

– Бир вақтлар даниялик файласуф Сёрен Къеркегор бундай башорат қилган: «Ғарб цивилизациясида моддапарастлик ва манфаатпарастлик руҳий жиҳатдан ғолибdir. Шунинг учун бу цивилизациянинг тақдири емирилиш бўлиши муқаррар».

– Немис файласуфи Освальд Шпенглер «Ғарб цивилизациясининг емирилиши» номли китоб ёзган бўлиб, у ўз китобида Ғарб цивилизациясининг юлдузлар урушига киришиш билан ҳалок бўлажагидан башорат қилган. Бу китоб кенг миқёсда кутиб олинган.

– Жорий йил бошида француз файласуфи Мишель Онфре «Вайронагарчилик» номли китоб нашр қилди. Унда Ғарб цивилизациясининг инқирозга учраш арафасида эканини маълум қилди. Шунингдек, китобда «Ғарб цивилизацияси оёғида аранг турибди, юз тубан ағдарилиш арафасида», «Ушбу ҳалок бўлаётган цивилизациясини кутқариб қолиш учун ҳеч нарса қилиб бўлмайди», «Ғарб цивилизацияси барча халқлар устидан хукмрон бўлиб олди, эртага барпо бўлажак цивилизация албатта унинг ўрнини босажак ва бу вақт масаласи, холос. Кема чўқмоқда... билқ-билқ бўлиб чўкишдан ўзга ҳеч нарса қилолмаймиз» каби иборалар бор. Муаллиф сўзларини бундай хотималайди: «Ғарбнинг ўлими – энди бўладиган ҳодиса ҳақида башорат эмас, балки бугун бўлаётган ҳодисаларнинг тасвиридир. Чунки бутун дунё миллатлари қирғинбарот кризисга юз тутар экан, ҳалок бўлмоқда. Бунга учинчи оламда бўлаётган ҳодисалар сабабчи эмас. Йўқ, бунга ватанда ва биринчи олам хонадонларида бўлаётган ҳодисалар сабабчидир».

– Ричард Кук билан Крис Смит қаламига мансуб «Фарб худкушлиги» номли китобда бундай сўзлар келади: «Қачон Фарбда бирор кризис юз берган бўлса, демак, бу унинг ичкарисидан келиб чиқсан, бунга шубҳа йўқ. Чунки бу кризис Фарбнинг бузилишида ва одамлар ишончининг йўқолишида гавдаланади, фарблик каллаларда, фикрларда гавдаланади».

Бундан ташқари, жуда-жуда кўп муфакирлар, шоир ва ёзувчилар борки, барчалари капитализмнинг емирилиш арафасида эканидан огоҳлантирадилар. Аммо бу ерда уларнинг ҳаммасини келтира олмаймиз. Бироқ асосий диққатни шунга жалб қиласизки, уларнинг айримлари Исломни номзод сифатида илгари суриб, инсониятни куткаришга кодир бирдан-бир алътернатив Ислом эканини таъкидладилар. Мисол учун:

– Француз муфаккири Де Баски бундай дейди: «Фарб ҳеч қачон Исломни танимади. Балки, Ислом дунёга келгандан бошлаб унга нисбатан душманлик позициясини эгаллади. Ўзининг Исломга карши курашини оқлаш учун унга тухмат тошлари отиш ва уни қоралашдан тийилмади. Ислом номини қора қилиш оқибати ўлароқ, фарбликлар миясида Ислом хақида жуда ёмон фикрлар жойлашиб қолди. Ҳеч шубҳа йўқки, бугунги асримиз ҳозирги моддий цивилизация чакалакзорларидан халос бўлиш учун муҳтоҷ бўлиб турган ягона дин Исломдир. Чунки бу моддий цивилизация агар давом этса, албатта инсониятни ҳалокатга қулатмай қолмайди.

– Жаҳон адаби Лев Толстой бундай дейди: «Мухаммадни мақташ учун бир нарсанинг ўзи кифоя: у умматни манфур одатлар эгаси бўлган шайтонларнинг конли тирноқларидан куткарди ва улар қарисида тараққиёт, маданиятга йўл очди. Мухаммад шариати ақл ва ҳикматга уйғунлиги учун ҳам бутун дунёга хукмронлик қиларажакдир».

– АҚШнинг учта президентига катта маслаҳатчи бўлиб ишлаган америкалик муфаккир Патрик Бьюкенен ўзининг «Фарб ўлими» номли китобида «Европа, АҚШ ва «Истроил»нинг ҳалок бўлиши, Исломнинг эса ривожланиши» ҳақида сўз юритди.

– Уларнинг акси ўлароқ, яна кўплаб муфакирлар борки, улар Ислом цивилизациясининг дунёга етакчилик қилишидан кўркишади. Масалан, немис тадқиқотчиси Пол Шмиц бундай дейди: «Ислом олами қўзғолони Европа учун бир огоҳлантирув ҳамда унинг бутун еру кўкини тутган ҳайқириқдир... У бутун европаликларни бир елкадан бош чиқариб, бундай исломий гигантга курашишга чорлайди. Чунки бу гигант уйғониб,

кўзларини уқалаб, оёқка тура бошлади. Шундай экан, унинг чақиригини эшитувчи борми, ким унга жавоб қайтаради?».

Таъкидлаш лозимки, Ислом ва унинг «хавф-хатарлари» бўйича тадқиқотлар ҳам жуда кўп. Биргина АҚШнинг Пью тадқиқот институти томонидан Исломнинг кенгайиши ҳақида чикарилган ҳисобот, Фарб оммавий ахборот воситалари эътиборини тортди. Ҳисоботда дунёда энг тез ривожланаётган дин Ислом экани таъкидланган ва бунга – хусусан Фарбда – етарлича рақам ва статистик маълумотлар далил сифатида келтирилган.

Юқорида айтганимиз ўзгаришни мусулмонлар ҳам кутмоқдалар, ғайримусулмонлар ҳам. Зеро, мусулмонлар оммаси вазиятнинг фақат шаклан эмас, балки раббоний аралашув билан ўзгаришига интизорлар. Ғайримусулмонлар оммаси эса, бошларига тушган кризислар, руҳий бўшлиқ, оиласлар бузилиши, бутун хаётий соҳаларида ҳукмрон бўлиб қолган эгоизмдан қутулиш учун вазият ўзгаришини исташяпти. Лекин улар айни ўзгариш қандай эканини мутлақо билишмайди. Фақат биз жуда ёмон вазиятда яшаемиз, уни ўзгартириш шарт, деб билишади, холос. Аммо онгли, холис фаолият олиб бораётган мусулмонлар эса, улар фақат кутиб ўтирмајтилар, балки ўзгариш учун ҳаракат қилмоқдалар ва унинг қандай ўзгартириш йўлларию белгиларини, яъни Пайгамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифаликдан иборатлигини яхши биладилар. Ғайримусулмон тадқиқотчи ва стратег муфаккирларга келсак, улардан баъзилари капитализмнинг албатта кулашини билишади, холос. Баъзилари капитализмнинг кулашини ҳам тахмин қилишади, инсониятга етакчилик қилиш тахтига Исломнинг кўтарилишини ҳам тахмин қилишади. Яъни, гувоҳ бўлганимиздек, Исломнинг фикрий, мабдаий ва цивилизация жихатидан юксалишини тахмин қилишади. Айнан шу ерда Ислом ва Халифалик инсониятнинг халоскори сифатида намоён бўлмоқда ҳамда халқаро майдондаги баҳс-мунозарада цивилизацияга оид яроқли бир альтернатив сифатида энг кўп баҳс мавзусига айланмоқда. Демак, биз биламизки, Исломга қарши бунчалик кутириб қилинаётган хужумлар тасодифий хужумлар ҳам эмас, бекорчи-асосиз хужумлар ҳам эмас. Балки улар систематик хужумлар бўлиб, бундан энг ёвуз, маккор ва жинояткор фарблик сиёсатчилар мусулмонларнинг ўз давлатларини барпо этишларига йўл қўймасликни кўзлашяпти. Яъни Аллоҳ амр қилган ҳамда бутун башариятни адашгандан ва адаштирувчи капитализм тузумидан кутқарадиган давлатларидан тўсишяпти.

Биз Аллоҳ амр қилган, дедик. Бунинг маъноси шуки, кураш имон билан куфр, ҳақ билан ботил ўртасидаги кураш бўлмоғи даркор. Кураш ҳақиқати мана шу. Чунки у бир-бирига зид, бир-бири билан асло қоришимас икки ақида курашидир: Бир томонда ёлғиз Аллоҳга қуллик қилишга, шахсий ва жамоий жиҳатдан ҳаётни юргизиб-бошқариб турувчи фақат Аллоҳнинг буйруқ ва тақиқлари бўлишига, яратиш ҳам, буюриш ҳам ёлғиз Аллоҳга хос бўлишига асосланган ла илаҳа иллаллоҳу Мұхаммадун Ресулуллоҳ ақидаси турибди... Иккинчи томонда ҳаётни юргизиб-бошқариб турувчи тузум фақат дин бўлишига мутлақо рози бўлмайдиган, аксинча, диннинг омма ҳаётига аралашибига қарши курашаётган капитализм турибди. Иккиси ўртасида асос жиҳатидан ҳеч қандай ҳамкорлик бўлмайди. Балки бу капиталистик система қонун чиқарувчи ҳам халқ, қонун асосида бошқарувчи ҳокимни танловчи ҳам халқдир, деган эътиқодга асосланган.

Бу бир-бири билан ҳаргиз учрашмайдиган ва бир-бири ўртасини асло бирлаштириб бўлмайдиган икки линиядир. Ким уларни бирлаштиришни истаса, демак, у ҳақ билан ботилни, куфр билан имонни бирлаштиришни истаяпти. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿قُلْ لَا يَسْتَوِي الْحَيْثُ وَالظَّبِيبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْحَيْثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْتُونِي أَلَّا لَبِبٍ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

«Айтинг: «Гарчи нопок нарсанинг кўплиги сизни қизиқтирса ҳам, нопок нарса пок нарсага баробар бўлмас. Бас, аҳли дониш, најсом тошишингиз учун Аллоҳдан кўрқингиз!» [Моида 100]

Яна бундай деди:

﴿إِنَّمَا يَنْهَا مِنْكُمْ إِلَّا خَزْنَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾

«Ё китобнинг бир қисмига ишониб, бир қисмини инкор қиласизми? Ораларингдан ким бу ишни қилса, унинг жазоси бу дунёда расво бўлишидор, қиёмат кунидан эса қаттиқ азобга дучор қилинадилар, Аллоҳ қилаётган ишларингдан гофил эмасдир» [Бақара 85]

Энди, «мўътадил ислом» ёки «ўртача ислом», деган таклифларга келсак, бу капитализм генидан тайёрланган бир нарса бўлиб, дин билан юзсизларча ва очиқ ўйнашишдир. Шунингдек, бу мусулмонларга сохталаштирилган ва капиталистлаштирилган

исломни берган ҳамда унинг давомадини таъминлашга бўлган омадсизларча уринишдир. Ваҳоланки, капитализм муваффақиятсизлигини капиталистларнинг ўзлари ҳам тан олишди, унинг жони узилаётганини, қайтиб тирилмайдиган килиб кўмиб ташланишини ошкор айтишяпти. Шу ўринда, таъкидлаш лозимки, Ғарб исломий саҳнада қасдан Халифалик лойиҳасини ёмон отлик қилмоқда ва буни сохта халифалик ясаш орқали содир этмоқда. Исломий юртлардаги унинг малай ҳукмдорлари Ғарб ёнида туриб, биргаликда Исломга қарши, аниқроғи Халифаликка қарши курашяпти. «Терроризмга қарши», шиори остидаги бу курашда, уларга бир томондан, фазовий каналлардаги малайлари ёрдам бериб, Халифаликни хомхаёл қилиб кўрсатишаётган бўлса, бошқа томондан, сарой уламолари ёки расмий уламолар ҳам кўмаклашиб, ҳукмдорларни ботилларини чиройли қилиб кўрсатишаётчи, ҳақни яширишяпти... Улар Росууллоҳ ﷺ башорат қилган туб ўзгаришга ҳаракат қилаётган мусулмонларга хужум қилишяпти.

Сўзимиз ниҳоясида бундай деймиз:

Ечим ва кутулиш фақат мусулмонлар учун эмас, балки бутун олам учундир. Бунинг йўли эса, аниқ маълум. У ҳам бўлса Росууллоҳ ﷺ юрган йўлнинг айнан ўзидир. Бу Роббимиз буюрган йўл бўлиб, уни қилиш-қилмаслик ихтиёри йўқ. Шу йўл билан кураш тўғри томонга, Аллоҳ рози бўладиган томонга: ҳақ билан ботил ва имон билан куфр ўртасида курашга қайтади. Барчамиз саййидимиз Мухаммад ﷺнинг етакчиликлари томон қайтамиз. Дин мана шундай тўғри тушунилади, омадсиз капитализм фикридан таъсирланган касал-кемтик равишда тушунилмайди. Чунки кимда-ким разолатни ушласа, албатта ўзи ҳам разил бўлади. Ҳа, бутун башарият, худди нозил бўлингандек мана шу динга муҳтоҷ бўлиб турибди. Биздан Аллоҳ ва Росули ҳам айни шундай тушунмоғимизни истайди. Росууллоҳ ﷺ бундай марҳамат қилдилар:

«وَتَقْرُبُ أُمَّيٍ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَعْيَنَ مَلَةً كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا مَلَةً وَاحِدَةً. قَالُوا : وَمَنْ هِيَ بَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ : مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي»

«Умматим етмиш уч миллатга бўлинниб кетади, ҳаммалари дўзахи бўлади. Фақат битта миллат дўзахи бўлмайди. Бу миллат кимлар, ё Росууллоҳ? деб сўрашди. Мен ва асҳобларимнинг йўлига эргашганлар, дедилар». (Имом Термизий ривояти). □

ХАЛИФАЛИК ҚУЛАТИЛИШИ ХОТИРАСИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ХИЗБ УТ-ТАҲРИР ЎТКАЗГАН ТАДБИРЛАР

Маълумки, Ҳизб ут-Таҳрир Халифалик ағдарилишининг аламли хотираси муносабати билан, ҳар йили турли тадбирлар ўтказишга одатланган. Ҳизб шу орқали Халифаликни барпо қилишдан иборат буюк фарзни адо қилишга мусулмонлар ғайратини қўзғаб, бунга ҳаракат қилмаган ҳар қандай мусулмон оғир гуноҳга мубтало бўлишидан огоҳлантириб келади. Шунингдек, уларни бугунги оғир вазиятдан халос этишга ҳаракат қиласди. Зеро, ушбу буюк фарз бўлмиш Халифалик йўқ бўлмаганда эди, бу оғир вазият ҳам бўлмасди. Чунки Аллоҳ Субҳанаҳу динимизни қоим туриши, унинг муҳофаза этилиб, оламга ёйилишига мана шу буюк фарзни боғлиқ қилиб қўйган.

Шунинг учун кўряпмизки, Ҳизб ут-Таҳрирнинг бутун дунёга тарқалган йигитлари конференциялар, форумлар, юриш ва намойишлар уюштириб, шу орқали мусулмонларга ушбу буюк фарзни эслатмоқдалар. Маърузалар килинаётган бу конференция ва форумлар йигитларни мисоли муфаккирлар, сиёсатчилар, журналистлар, уламо-ю хатиблар армияси каби намоён этмоқда. Зотан, улар Умматнинг турли муаммоларига тўхталиб, асл ҳақиқатини кўрсатиб бермоқдалар, Умматга зиммасидаги фарзни эслатмоқдалар, шунингдек Умматга қарши Farb фитналарини фош этиб, Уммат манфаатларини табаний қилмоқдалар. Буларни диққат билан кузатиб бораётган киши ҳақиқатдан ҳам бу Ҳизб шариатга асосланган тўғри ўзгартириш мафкурасига эга эканилигини ҳамда Ҳизб қўлида ўзгартириш қуроллари мавжудлигига гувоҳ бўлади. Шунингдек, Ҳизбнинг ўз фаолиятида қанчалар жиддийлигини ва бутун мусулмонлар вазиятини ўзгартириш жавобгарлигини нечоғли ҳис этаётганини кўради. Биз Ҳизб нафақат мусулмонлар вазиятини, балки бутун олам вазиятини яхшилашга ҳаракат киляпти десак, муболага бўлмайди. Бунинг энг ёрқин далили, тадбирлар ҳақида Ҳизб чиқараётган нашрлар мусулмон ва мусулмон бўлмаган турли инсонлар тилига таржима қилинаётганидир. Истаган киши улар билан Ҳизб ут-Таҳрирнинг марказий матбуот бўлими нашрларига мурожаат қилиб танишиши мумкин.

Биз Ал-Ваъй журнали ходимлари Ҳизб ут-Таҳрир матбуоти ричагларидан биримиз. Бу йилги хотира тадбирларини кузатиш учун ўқувчиларимизни Ҳизб сахифаларига кириб, ўқиб боришларига даъват қиласди эканмиз, бунинг учун тугмачани босишининг ўзи кифоялигини эслатамиз. Лекин шуни алоҳида

таъкидламоқчимизки, кимда-ким Ҳизб варакалари, баёнот ва мақолаларининг сарлавҳаларини ўқиса, шу сарлавҳаларнинг ўзиёқ ўқувчида фикрлаш эшикларини очиб берувчи мазмунларга бой эканига гувоҳ бўлади, ҳар бир сарлавҳа ортидаги буюк Халифалик лойиҳаси маънолари билан танишади. Ўз навбатида, бу ўқувчида бошқа материалларга нисбатан қизиқиш уйғотади, уларга бўлган эҳтиёжини ҳис эттириб, юрагида тўла розилик-қаноат пайдо қиласди, унга етказилаётган ва уни даъват қилаётган фикрларнинг тирик эканини англайди. Шунингдек, Ҳизбнинг ўз аҳлини алдамайдиган етакчи эканига, Умматнинг дини масаласини ҳақиқий янгиловчи жамоалигига, унинг амири айни янгилашнинг етакчиси эканига амин бўлади. Шояд Росулуллоҳ ؏нинг

«بَيْعَثُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مَنَّةٍ عَامٍ مِّنْ يُجَدِّدُ لِهَا أَمْرَ الْأُمَّةِ أَمْرَ دِينِهَا»

«Аллоҳ ҳар юз йиллик бошида Умматнинг дини масаласини янгиловчи зотни чиқаради», деган ҳадислари Ҳизб амирига нисбатан кўпроқ тўғри келаётган бўлса, ажаб эмас.

Таъкидлаш жоизки, ким Ҳизб мақолаларни ўқиса, шунга шоҳид бўладики, улардаги мазмун-моҳиятлар Уммат бошдан кечираётган ва ечимини билишни истаётган реал муаммоларни ҳал этмоқда. Бинобарин, бу мазмун-моҳиятлар ўқувчини айни мавзу, баёнот, варақа ва маъruzалар ичидаги тафсилотлар хазинасини билишга ундейди. Буларнинг барчаси Исломнинг жонли дин эканини жонли тарзда тасвирлаб, унинг бутун башариятга етакчилик қилишга қодирлигини, кишининг Исломни ҳокимият тепасига олиб чиқишига лаёқатлилигини кўрсатиб беради. Бошқача ибора билан айтганда, Ҳизбнинг айни мавзуларида муаммоларни Ислом аҳкомлари орқали ечиб берганлиги, Исломни бутун дунёга етакчилик қила олишини ҳамда Ҳизбнинг Умматга амалда сиёсий етакчилик қилишга қодирлигини тасдиқлайди.

Шуни таъкидлаш зарурки, Уммат Халифаликни барпо қилиш лойиҳасига тарафдор. Бунинг маъноси шуки, демак, Ислом ўз ролини қайта қўлга олмоқда, асрларнинг энг яхшиси бўлган аввалги рошид халифалар асри қайта бошланмоқда, яъни, Росулуллоҳ ؏нинг қуйидаги ҳадисида баён қилинган башоратлари рўёбга чиқмоқда. Ҳузайфа رض айтади: Росулуллоҳ ؏ бундай дедилар:

«تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيْكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ خَلَافَةً عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا

عَاصِمًا، فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيَّةً، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ. ثُمَّ سَكَتَ». صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

«Сизларнинг орангизда Аллоҳ ҳоҳлаганича пайғамбарлик давом этади. Сўнг Аллоҳ ҳоҳлаган пайтда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосида Халифалик бўлади ва у Аллоҳ ҳоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи ҳоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ ҳоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи ҳоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ ҳоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи ҳоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар сукутга чўмдилар». (Абу Довуд Таёлисий муснади).

Ҳизб ут-Тахирирнинг айни хотира тадбирлари шунга далолат қилмоқдаки, Ҳизб бу ишда ғоят жиддийдир ва буюк Халифалик лойиҳасини рўёбга чиқариш учун имкониятлар етарли. Аллоҳ Ўз ризоси учун холис олиб борилаётган даъватга муваффақ қилмаса эди, бу ишларнинг барчаси амалга ошмасди, албатта. Ҳизбнинг бирдан-бир истаги Аллоҳ наздида тақво ва мағфиратга лойик ҳизб бўлишдир, бундан ўзга истаги йўқ. Ана шундагина у Халифаликка ҳам, голибликка ҳам, Исломни оламга ёйишга ҳам... ҳаммасига лойик Ҳизб бўлади.

Шу билан бирга, Ҳизб ут-Тахирир аёллари ҳам, ҳар йили одат қилганлари каби, Халифалик қулатилиши хотиралари муносабати билан ўтказилаётган тадбирлардан салмоқли насибага эга бўлганлар ва албатта улар ҳам йигитлар фаолиятларидан кам бўлмаган тадбирларни ўтказмоқдалар.

Агар Ҳизб аъзоларининг айни муносабат билан дунё давлатлари майдонида ўтказаётган конференцияларига назар солсак, Ҳизб йигитлари билан Ҳизб аёлларини ҳаракат ва самара жиҳатидан, ҳудди асал ари инларига ўхшашини ҳамда (رَحِيقٌ مَخْثُونٌ) мухрланган май) ва (عَسَلٌ مُصَفَّى) мусаффо асал) бераётганларига гувоҳ бўламиз. Бунга Ҳизб ут-Тахирирнинг марказий матбуот бўлими раисининг «Халифалик Роббингиз ризоси бўлиб, куч-кудрат ва муваффақиятингиздир» сарлавҳаси остидаги Ҳизб аъзолари фаолияти билан боғлиқ нутқини мисол қилсан бўлади. Шунингдек, Ҳизб ут-Тахирирнинг марказий матбуот бўлими аёллар қисми

раисаси доктор Насрин Навоз ҳам айни муносабат билан «Халифалик – ғамхўрлик ва ҳимоядир» номли кампания ўтказди.

Аллоҳ Таолога дуо қилиб сўраймиз, барча қилаётган ишларимизни даргоҳида қабул айлаб, савоб амаларимиз тарозисига қўшсин, уламоларимиз, нуфузли кишиларимиз, қудрат аҳли ва оддий мусулмонлар қалбларини ушбу даъватимизга очиб берсин, даъватимизни худди Абу Бакр Сиддиқ, Умар Форук, Усмон ва Али лар дохил илк рошид халифалар замонида бўлганидек, бугун ҳам қайта Аллоҳ нозил қилган аҳкомлар билан бошқаришга олиб борувчи даъватга айлантиrsин. Аллоҳим омин. □

ҲИЗБ УТ-ТАХРИРНИНГ БОШҚА ПАРТИЯЛАРДАН АЖРАТИБ ТУРУВЧИ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ

Шойиф Шародий – Яман

Ҳизб ут-Тахрир оламий сиёсий Ҳизб бўлиб, мабдаси Ислом, фаолияти сиёсатdir. Ҳизб – Аллоҳ нозил қилган нарсалар билан ҳукм юритувчи бошқарувни ва Халифаликни ҳаёт майдонига қайтаришда Умматга етакчилик қилиш учун ҳамда Уммат Исломни ўзининг асосий масаласи қилиб олиши учун Уммат билан бирга ва унинг орасида фаолият олиб боради. Ҳизб руҳий, илмий, таълимий ва хайриявий уюшма эмас, балки у сиёсий уюшмадир... Фикрат Ҳизб жисмининг руҳи бўлиб, ҳаёти, тириклиги ва давомийлигининг сиридир. Ҳизб Уммат бошдан кечирган қандайдир вазият туфайли пайдо бўлмаган. Шунингдек, уни бирор режим пайдо қилган эмас ва у қандайдир уюшмадан ажралиб чиқкан ҳам эмас. Балки у Аллоҳ Таолонинг буйруғига биноан ташкил топган. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَلَنْكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْحَيْثِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَاوَنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

الْمُفْلِحُونَ

«Ораларингиздан яхшиликка (Исломга) даъват қиласидиган, маъруфга буюриб, мункардан қайтарадиган бир жамоат бўлсин. Ана ўшалар најсот топгувчилардир» [Оли Имрон 104]

Унинг мақсади Исломий Умматни бошига тушган қаттиқ тушкунликдан уйғотиш ҳамда уни қуфр фикрлари, низомлари, қонунлари, кофир давлатлар ҳукмронлиги ва нуфузидан озод қилишдир. Шунингдек, Аллоҳ нозил қилган шариат бошқаруви ҳаёт майдонига қайтиши учун Исломий Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилишдир.

Юқоридаги оят уюшган жамоа қиласидиган икки ишни белгилаб берди. Биринчиси: Яхшилик яъни Исломга даъват қилиш. Иккинчиси: Маъруфга буюриб, мункардан қайtarish. Оятдаги уюшган жамоани пайдо қилиш талаби қатъий талабдир. Чунки оятда вожибликка далолат қилувчи қарина мавжуд. Буни шундай тушуниш мумкин, Исломга даъват қилиш ҳамда маъруфга буюриб, мункардан қайtarish мусулмонларга фарзdir. Бу ердаги буйруқ вожибликни англатиши ҳақида ҳадиси шарифда ҳам келган. Росулуллоҳ айтадилар:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَمُرُنَ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَوْ لَيُوْشِكَنَ اللَّهُ أَنْ يَعْثِثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْ عِنْدِهِ، ثُمَّ لَتَدْعُنَهُ فَلَا يُسْتَحَابَ لَكُمْ»

«Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, сизлар албатта маъруфга буюриб, мункардан қайтарасизлар, акс ҳолда Аллоҳ сизларнинг устингизга Ўз даргоҳидан бир жазо юборур, кейин дуо қиласверасизлар (лекин) дуоларингиз ижобат қилинмайди». Бу ҳадис оятдаги талаб қатъий эканига, бошқача айтганда буйруқ вожибликни англатишига қаринадир. Аммо бу уюшманинг сиёсий хизб бўлишига келсақ, оят мусулмонлардан жамоат пайдо қилишни талаб қиляпти. Шунингдек, бу жамоатнинг иши Исломга даъват қилиш ва маъруфга буюриб, мункардан қайтариш бўлишини белгилаяпти. Маъруфга буюриб, мункардан қайтариш ҳокимларни ҳам ўз ичига олади. Ҳокимларни муҳосаба қилиш ва насиҳат қилиш сиёсий хизб қиласиган энг аҳамиятли сиёсий ишлардандир.

Хизб ут-Таҳрир Ислом ақидасига асосланган исломий хизб бўлиб, исломий фикрлар, аҳкомлар ва ечимларни табаний қилади. Унинг тариқати Росулуллоҳ тариқатидир. У Халифаликни барпо қилиш учун жидду-жаҳд билан фаолият олиб боради. Ҳатто одамлар Хизб ут-Таҳрир дейилса Халифаликни, Халифалик дейилса Хизб ут-Таҳрирни тушунадиган бўлиб қолишган. Хизб ут-Таҳрир бошқа партияларда бўлмаган бир неча ўзгача хусусиятлари билан ажralиб туради. Қуйида уларни келтирамиз:

1 – Хизб ут-Таҳрир Халифаликни бузиб кўрсатиш учун эмас, уни барпо қилиш учун фаолият қилади.

Хизб ут-Таҳрир улуг олим Тақийюддин Набаҳоний (Аллоҳ ўз раҳматига олсин) қўли билан 1952 йили ташкил топди. Хизб шундан бери жидди-жаҳд ва ихлос билан кунни тунга улаб, маломатчидан кўрқмай, даъват йўлида жиноятчи ҳоким ва золим режимларнинг озорларига сабр қилиб, фаолият қилмоқда. Хизб ўз фаолиятини Ислом кўрсатган тариқатдан бир қарич ҳам оғишмай амалга ошироқда. Аммо бошқа ҳаракат ва партияларга келсақ, уларни Халифаликка нисбатан тутган позицияларига қараб уч қисмга бўлиш мумкин.

а) Халифалик барпо бўлишига қарши тинимсиз курашадиган капиталистик, илмоний, ватанпарварлик, миллий ва социалистик партиялар. Улар золим режимларга тобе бўлиб, ҳокимлар уларни сохта муҳолафат партиялари сифатида пайдо қиласиган. Бу партиялар яна малай ҳокимлар орқали мустамлакачи кофирга боғланган.

Уларга заҳарли илмоний сақофат бериб борилади ва улар малай ҳокимларга ҳам боғланган. Бу партиялар гарчи хўжайинлари бераётган куч туфайли қуламаётган бўлса-да, аммо Уммат назаридаги қулаб бўлган.

б) Мўътадил исломий партиялар. Бу партиялар Исломни Фарб сақофатига зид эмас, дея талқин қилишади ҳамда илмонийликка Ислом тўнини кийдириб, шу орқали ўзларининг қабиҳ башараларини, Ислом ва мусулмонларга нисбатан душманлигини яширишга уринишади. Шунингдек, мўътадил партияларнинг шиори жарангдор исломий шиорлар бўлади. Аслида эса, ўзлари қоғозга ўралган илмоний партиялардир, бошқача эмас. Улар Ислом аҳкомларини хунук кўрсатиш ва Фарб тушунчаларини Исломга зид эмас, деб кўрсатиш орқали Исломга қарши курашишади. Масалан улар демократияни Исломдаги шўро (маслаҳат) деб тушунтиришади. Бу партияларнинг қиласидиган иши Ислом тушунчаларини суюлтириш, куфр тушунчаларига Ислом либосини кийгизиш орқали қонуний тус бериш ва бу тушунчалар мусулмонларнинг сақофатига айланиши учун уларни мусулмонлар ичида ёйишдан иборат. Бу партияларнинг хатари улкандир. Чунки улар ҳатто тоғларни эритадиган макр ҳйла, ифлослик ва моҳирлик билан мусулмонларни адаштириш ва уларни дин ҳукмларидан узоқлаштиришда иштирок этишади. Улар Исломий бошқарув демократияни татбиқ қилиш билан бошланади, бошқача айтганда куфр билан ҳукм юритиш шариат билан ҳукм юритиш учун нарвондир мазмунидаги даражама-даражалик фикрларини ёйишади. Улар гўё ғайбни биладигандек муҳлисларини Халифаликка ҳали эрта деган фикрга қаноатлантиради.

в) Одамлар Халифаликдан нафратланиши учун уни одамларни қатл қиласидиган ва уларга зулм ўтказадиган бошқарувдир деб хунук кўрсатишга харакат қиласидиган партиялар. Бу партиялар одамларга қўрқув солиш ва уларда вахима түғдириш учун Ислом аҳкомларини репрессив аҳкомлар қилиб кўрсатишади. Улар яна одамлар Халифаликни инкор қилиши ҳамда илмонийлик ва одамлар томонидан чиқарилган қонунларни талаб қилиши учун Халифаликка қарши жамоатчилик фикрини пайдо қилишга харакат килади. Ахборот воситалари эса, бу қонунларни Халифаликдан афзал деб тарғиб қиласи.

Аммо Хизб ут-Тахрирга келсак, у Ислом аҳкомларининг буюклигини ва шу аҳкомларгина инсониятни бошқаришга ярокли эканини одамларга шундай таъсирили равишида кўрсатиб бермоқдаки, натижада одамлар бу аҳкомларни қўллаб-

кувватламоқдалар. Ахборот воситалари Халифаликни ва унинг садоқатли даъватчиларини хунук қилиб кўрсатаётган партияларнинг жирканчли ишларидан фойдаланиб, ушбу аҳкомларни қанчалик бузиб кўрсатишга харакат қилмасин, одамлар уларга эътибор бермай, шу аҳкомларни қўллаб-кувватламоқдалар. Шунингдек, Ҳизб ут-Тахрир одамлар томонидан чиқарилган қонунлар, хусусан капитализм фасод ўчиги экани, муаммо ва инқирозларни пайдо қилиши, уларни муолажа қила олмаслиги ҳамда инсониятни ўз домига тортаётган золим, ваҳший мабда эканини айтади.

2 – Ҳизб ут-Тахрирнинг Халифаликни барпо қилишга даъват қилиши динни тўғри шаклда тиклашга даъват қилишdir.

Барча партиялар йўналиши турлича бўлишига қарамай, Исломни шахсга оид дин ва у ҳаёт, давлат, жамият ишларига аралашмайди деб ҳавола этади. Шунинг учун уларни ўз муаммоларининг ечимларини душманларидан излаётганини кўрасиз. Ҳолбуки ўша муаммоларни душманнинг ўзи пайдо қилгандир. Яман, Ливия, Ироқ ва бошқа жойларни вайрон қилган уруш фитналари бунга ёрқин далиллар...

Айни пайтда Ҳизб ут-Тахрир Исломни ҳаётнинг барча ишларини ўз ичига олувчи мукаммал мабда, яъни фикрат ва тариқат деб ҳавола этади. Чунки фикрат ақида ва ундан келиб чиқсан муолажалардир. Улар ҳаётнинг барча ишларини ўз ичига олади. Аммо тариқат даъватни оламга олиб чиқиш, ақидани муҳофаза қилиш ва муаммолар муолажасининг баёнидир. Давлат эса, муолажаларни татбиқ қилиш, ақидани муҳофаза қилиш ҳамда Ислом рисолатини даъват ва жиход орқали оламга олиб чиқиш учун амалий йўллар...

3 – Ҳизб ут-Тахрир Халифаликни барпо қилишда Росууллоҳ ғәннинг тариқатини маҳкам ушлайди ва ундан қилча ҳам оғишмайди.

Ҳизб ут-Тахрирдан бошқа партиялар тариқат мавзусида икки қисмга бўлинади:

Биринчи қисмдаги партиялар на Росууллоҳ ғәннинг тариқати ва на Исломни татбиқ қилиш ҳақида фикрлайди. Балки улар Исломга фикрат ва тариқат сифатида қарши курашади. Бу партияларни ҳокимиятга қайси йўл билан етиш қизиқтирумайди. Балки қанчалаган Уммат фарзандлари ва бойликларини қурбон қилиб бўлса-да, ҳокимиятни эгалласа бўлди. Улар Исломни курол қилиб олган илмоний партиялардир.

Иккинчи қисм эса, гўё Росууллоҳ ﷺ тариқатидан кетаётган ва Исломни татбиқ қилишни хоҳлаётгандек кўринади. Лекин улар Халифаликни барпо қилиш йўли жанг қилиш деб тушунади. Улар мана шу жиҳатдан Росууллоҳ ﷺнинг турли сийрат китобларида ёрқин қайд этилган тариқатига зиддир. Чунки сийрат китобларининг барчасида Росууллоҳ ﷺ Макка даврида моддий иш билан шуғулланмагани, балки саҳобаларни озорларга сабр қилишга қизиктиргани ҳақида қайд килинган. Масалан Қурайш Пайғамбар ﷺ ва саҳобаларини амакиси Абу Толиб дарасида уч йил қамал қилди ва У Зот моддий иш қўлламадилар. Бу исломий давлат моддий ва ҳарбий ишлар билан эмас, фикрий ва сиёсий кураш орқали барпо бўлишига далилдир.

Аммо Ҳизб ут-Тахрир ўз йўналишларида ушбу партиялардан мутлақ фарқ қиласи. Чунки у Росууллоҳ ﷺнинг тариқатини маҳкам ушлаб, ундан бир қарич ҳам чиқмайди. Ҳизб ут-Тахрир Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни барпо қилиш учун бўлган даъват тариқатини Росууллоҳ ﷺнинг давлат барпо қилишдаги даъват тариқатидан олган, чунки у эргашиш вожиб бўлган тариқатдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أَشْوَأُ حَسَنَةً لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكْرُ اللَّهِ﴾

گәтириш

«(Эй мўминлар), сизлар учун — Аллоҳ ва охират кунидан умидвор бўлган ҳамда Аллоҳни кўп ёд қилган кишилар учун Аллоҳнинг пайғамбарида гўзал ибрат бородир» [Аҳзоб 21]

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحْبُّونَ اللَّهَ فَاتَّعُونِي يُحِبِّبُكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

«Айтинг (эй Муҳаммад): Агар Аллоҳни севсангиз, менга эргашинглар. Шунда Аллоҳ сизларни севади ва гуноҳларингизни магфират қиласи. Аллоҳ (гуноҳларни) магфират қилгувчи, меҳрибондир» [Оли Имрон 31]

﴿وَمَا أَتَنْكُمُ الْرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا هَنَّكُمْ عَنْهُ فَاتَّهُوا﴾

«Пайғамбар ўзи сизларга ато этган нарсани олинглар, у зот сизларни қайтарган нарсадан қайтинглар» [Ҳашр 7]

Ушбу ва бундан бошқа оятлар Росууллоҳ ﷺдан ўрнак олиш, эргашиш, тариқатини маҳкам тутиш ва манҳажини ушлаш вожиблигига далилдир. Ким Росууллоҳ ﷺнинг Маккадан бошлаб Мадинада давлат барпо бўлгунгача бўлган сийратини ўқиса, у

киши белгилари аниқ босқичларни босиб ўтгани ва бу босқичларнинг ҳар бирида муайян ишларни қилганини кўради. Шунинг учун Ҳизб ут-Тахрир тариқатни, йўналиш босқичларини ва ўша босқичларда амалга ошириш вожиб бўлган амалларни ўша сийратдан олди. Шунингдек Росулуллоҳ ﷺ шу босқичда амалга оширган ишлардан намуна олди. Шунга биноан, Ҳизб ут-Тахрир рошид Халифаликни барпо қилиш учун босиб ўтиладиган тариқат уч босқичдан иборат деб белгилади. Улар ҳизбий ўюшмани пайдо қилишда Ҳизбнинг фикрати ва тариқатига ишонадиган шахсларни тайёрлаш учун сақофат бериш босқичи. Умматга Исломни етказиш учун у билан ишлаш босқичи. Токи Уммат Исломни ўзининг ҳаёт мамот масаласи сифатида ушласин ва уни ҳаёт воқесида пайдо қилиш учун ҳаракат қилсин. Учинчиси эса, ҳокимиятни эгаллаш, Исломни тўла татбиқ қилиш ҳамда Ислом рисолатини даъват ва жиход орқали оламга олиб чиқиши босқичидир.

4 – Ҳизб ут-Тахрир Умматни парчалаш учун эмас, бирлаштириш учун ҳаракат қиласи.

Ҳизб ут-Тахрир Уммат фарзандлари у билан бирга Умматни бирлаштирадиган рошид Халифаликни қайта барпо қилишда фаолият қилишлари учун бирор лаҳза ҳам тўхтамайди. Токи Уммат олдин исломий Халифалик соясида бўлганидек битта байроқ ва битта давлат остидаги ягона Уммат бўлсин. Зеро Аллоҳ Таоло мусулмонларни битта сиёсий вужудда жамлайдиган исломий бирликка буюрган.

﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾

«Ва барчангиз Аллоҳнинг арқонига (Куръонга) бөгланингиз ва бўлинмангиз!» [Оли Имрон 103]

Аллоҳ Таоло мусулмонларни бирлашишга буюриб, бўлиниш, парчаланиш ва ажралишдан қайтарган.

﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ مُّتَكَبِّرَةٌ وَاحِدَةٌ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾

«(Эй инсонлар), сизларнинг умматингиз ҳақиқатда бир умматdir. Мен эса (барчаларингизнинг) Парвардигорингиздирман. Бас, Менгагина ибодат қилинглар!»

[Анбиё 92]

Шунинг учун Ҳизб ут-Тахрир ҳозирги жирканч воқеликнинг давом этишини хоҳламайди. Зеро, Умматни парчаланишига сабаб бўлган ватанпарварлик ва миллатчилик кўринишидаги бу воқеликни мустамлакачилар пайдо қилишган. Улар Умматнинг тарқоқ бўлишини ҳамда куфр давлатлари Сайкс-Пико шартномаси

орқали пайдо қилган чегараларни деб бир-бири билан уришишини хоҳлашади. Хизб ут-Тахрир ватанпарварлик ва миллатчилик тушунчаларини мусулмонлар орасидан чиқариб, ўрнига соф тушунчаларни ёйишга ҳаракат қиласи. Яъни, мусулмонлар битта Уммат ҳамда уларнинг битта байроқ ва битта давлати бўлиши лозим деган тушунчани ёйишга ҳаракат қиласи.

Айни пайтда биз бу илмоний ҳамда исломий (яъни, соқол қўйган илмоний) партияларни кўриб турибмиз. Барчалари коғир давлатлар томонидан мусулмонлар орасига ўрнатилиб, уларни гўё камоқдаги мусулмонларга айлантирган чегараларни олқишилаб ётибди. Ватанпарварлик бу партиялар ва уларнинг издошлари наздида уни деб уришиладиган ва унинг йўлида қимматбаҳо нарсаларни қурбон қилинадиган ақидага айланган. Минглаган мусулмонларнинг қони тўкилган фитна урушлари ва Аллоҳни қўйиб унга сифиниладиган ватанпарварлик қурбонлари бунга ёрқин далилдир.

5 – Хизб ут-Тахрир Умматни қайта уйғотадиган исломий лойихага эга.

Агар мусулмон юртларда фаолият қилаётган барча партияларни кўздан кечирсак, уларнинг бирортаси исломий лойиха ва дастурга эга эмас. Фақат Хизб ут-Тахриргина Аллоҳнинг китоби, Росулининг суннати, саҳобалар ижмоси ва қиёсдан (шаръий иллат билан) истинбот қилинган исломий лойихага эга. Хизб ут-Тахрир Уммат фарзандларига ўзининг сиёсий лойихасини тақдим этган. У аслида Уммат лойихаси бўлиб, хукмлари ва хаёт қонунлари Исломдан олинган. Улар давлат ва жамиятнинг барча низомларини ўз ичига оладиган 191та моддадан иборат дастурга бириктирилган. Бу дастур ҳаётнинг барча соҳаларини ўз ичига олганини баён қилиш учун унинг айрим моддаларини келтирамиз.

Биринчи модда: Ислом ақидаси давлатнинг асосидир, яъни унинг таркибида, жиҳози, муҳосаба қилиниши ёки унга тааллуқли барча ишларда бирор нарсанинг вужудга келиши учун фақат Ислом ақидаси асос қилинади. Бир вақтнинг ўзида Ислом ақидаси дастур ва шаръий қонунларнинг ҳам асосидир, яъни бу иккисининг ҳар қайсисига алоқадор бирор нарсанинг мавжуд бўлишига фақат Ислом ақидасидан келиб чиқсанана рухсат берилади.

Олтинчи модда: Давлат фуқаролар ўртасида ҳокимиият, қазо, иш бошқариш ёки шу каби соҳаларда айрмачиликка йўл қўйиши жоиз эмас. Балки ирқи, дини, ранги ва миллатидан қатъий назар барчага бир хил назар билан қарамоги вожибдир.

Саккизинчи модда: Араб тили Ислом тилидир. Давлатда фақат мана шу тил татбиқ этилади.

Йигирма учинчи модда: Давлат жиҳози ўн учта асос устига курилади: 1 – Халифа (давлат бошлиғи). 2 – Муовинлар (тафвиз вазирлари). 3 – Танфиз вазирлари. 4 – Волийлар. 5 – Жиҳод амири. 6 – Ички хавфсизлик. 7 – Ташки ишлар. 8 – Саноат. 9 – Қазо (қозилик). 10 – Одамлар манфаатлари. 11 – Байтулмол. 12 – Ахборот. 13 – Уммат мажлиси.(Маслаҳат ва муҳосаба).

Тўқсонинчи модда: Мазолим маҳкамаси халифани вазифасидан четлатиш хуқуқига эга бўлганидек, давлатдаги ҳар қандай ҳоким ёки хизматчини ишдан олиш хуқуқига ҳам эга. Ушбу четлатиш зулмни йўқотишни тақозо қиласагина шундай қилинади.

Тўқсон еттинчи модда: Идора, муассаса ва бошқармаларни идора қилиш сиёсати низомда оддийлик, ишларни амалга оширишда тезкорлик ва мутасаддиларнинг лаёқатли бўлишига асосланади.

Бир юз ўн учинчи модда: Эркаклар ва аёллар (жамиятда) бир бирларидан ажралган ҳолда яшамоқлари лозим. Улар фақат шариат рухсат берган ҳаж ва савдо каби бир жойга йиғилишга сабаб бўладиган эҳтиёжлар юзасидан жамланишлари мумкин.

Бир юз ўттиз тўртинчи модда: Иқтисодий муаммо раиятнинг ҳар бир шахсига бойлик ва манфаатларни тақсимлаб беришдан ҳамда бойлик ва манфаатларни кўлга киритиш ва улар учун ҳаракат қилишга имконият яратиб бериш орқали шахсларга бойлик ва манфаатлардан фойдаланиш имконини яратиб беришдан иборат.

Бир юз йигирма еттинчи модда: Мулк уч турли бўлади: Хусусий мулк, умумий мулк ва давлат мулки.

Бир юз етмиш биринчи модда: Таълим сиёсати исломий фикр ва исломий туйғуларни шакллантиришдан иборат бўлиб, ўқиш моддаларининг барчаси мана шу сиёсат асосида ишлаб чиқилади.

Бир юз саксон бешинчи модда: Журъат билан давлатларнинг жиноятларини очиб ташлаш. Сохта сиёсатларнинг хатарини баён қилиш, жирканч тил бириктирувларни фош этиш, адаштирувчи гурӯҳларни парчалаб ташлаш, булар энг муҳим сиёсий услублардандир.

Бир юз саксон саккизинчи модда: Исломий даъватни ёйиш ўзак бўлиб, ташки сиёсат унинг атрофида айланади. Барча давлатлар билан бўладиган алоқалар шу асосга қурилади.

Бир юз тўқсон биринчи модда: Ислом давлати Ислом асосига курилмаган ёки Ислом аҳкомларини татбиқ қилмайдиган

ташкилотларда иштирок этиши жоиз эмас. Бундай ташкилотлар жумласига БМТ, Халқаро суд, Халқаро Валюта Фонди ва Жаҳон Банки каби давлатлараро ташкилотлар ҳамда «Араб давлатлари бирлиги» каби регионал ташкилотлар киради.

6 – Хизб ут-Тахрир тоифачилик ва шу кабиларни инкор қилади.

Ислом душманлари мусулмонлар ўртасида фитна урушларини ёқишида катта муваффакиятга эришиди. Душманлар бу фитналарни тоифачилик, ватанпарварлик ва миллатчилик гилофи билан ўрашди. Шу сабабли ўн минглаб мусулмонлар қони тўкилди. Кофирлар бу фитналарни малай ҳокимлар ҳамда уларга тобе ва иккизламачи партиялар орқали амалга ошириди. Хизб ут-Тахрирдан бошқа бирор партия бу каби фитналарни инкор қилмайди. Хизб ут-Тахрир эса, Умматга тоифачиликнинг хатарини тинмай тушунтироқда ҳамда ҳақиқий садоқат Аллоҳ, росули ва мўминлар учун бўлиши лозимлигини баён қилмоқда. Чунки садоқат жирканч тоифачилик, ифлос ватанпарварлик ва сассиқ миллатчилик учун эмас, балки Ислом ва мусулмонлар учун бўлиши лозим.

﴿هُوَ سَمَّنَاكُمْ مُّسْلِمِينَ﴾

«(Аллоҳнинг) Ўзи сизларни мусулмонлар деб атади» [Ҳаж 78] Росууллоҳ ﷺ ҳам ундан қайтарар экан шундай дейдилар: «Уни ташланг, чунки у сассиқдир».

7 – Хизб ут-Тахрир Умматни душманларнинг режа ва тил бириктирувларидан ҳимоя қиласидан сиёсий онгга эга.

Сиёсий онг – оламга ўзига хос бурчакдан туриб қарашдир. Биз мусулмонларга нисбатан эса, исломий ақида, яъни лаилаха иллаллоҳ Мухаммадун Росууллоҳ бурчагидан қараш. Росууллоҳ ﷺ айтадилар:

«أَمْرُتْ أَنْ أُفَاتِ النَّاسَ حَقًّا يَشْهُدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِ دِمَاءِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ»

«Одамлар то Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ, Мухаммад Аллоҳнинг пайғамбари, деб гувоҳлик бергунларига қадар улар билан жанг қилишга буюрилдим. Агар шундай қиласалар, мендан жонлари ва молларини – ҳақли тарзда улардан олинадиганларидан ташқарисини – сақлаб қоладилар. Зоро, уларнинг ҳисоб-китоби Аллоҳга (ҳавола)».

Мана шу сиёсий онгдир. Шунинг учун оламга хос бурчакдан қарамаслик сатҳий ҳисобланади ва у сиёсий онг бўлмайди. Фақат маҳаллий ва минтақавий жой ҳақида фикрлаш сиёсий онг эмас, балки гўлликдир. Сиёсий онг икки элемент топилса пайдо бўлади:

Биринчидан барча олам ҳақида фикрлаш зарур. Иккинчиси хос бурчакдан қараш зарур. Бошқа партияларни кўздан кечирар эканмиз, уларнинг сиёсий онгга эга эмаслигини топамиз. Чунки улар ушбу икки шарт ёки улардан бирига амал қилмаётганини кўрамиз. Ҳизб ут-Тахрир эса, сиёсий онгга эга ва Умматни душманлари тузажтиришни топамиз. Чунки фарзандларида сиёсий онгни пайдо қилишга қаттиқ ҳаракат қиляпти.

8 – Ҳизб ут-Тахрир далил кучига асосланган ўзгармас ва тиник тушунчаси билан ажралиб туради.

Ҳизб ут-Тахрир бошқа партиялардан барча шаръий масалаларда далил кучига асосланган ўзгармас ва тиник тушунчаси билан ажралиб туради. Бу масалалар шахсга оид бўладими, ёки бошқарув, иқтисод, жазо чоралари, таълим сиёсати, ташки сиёсат каби ҳаёт низомларига оид бўладими фарки йўқ... Бунинг ажабланарли жойи йўқ. Чунки Ҳизб шаръий ҳукмлар олинадиган тўртта қатъий манбага асосланади. Улар: Куръон, Суннат, саҳобалар ижмоси ва қиёсдир. Бир шарт биланки қиёслашда шаръий нусуснинг ўзида шаръий иллат топилиши керак ёки бошқа шаръий нусусда мавжуд бўлган иллатга қиёслаш мумкин. Чунки ақлий қиёс қабул қилинмайди. Ҳизб ут-Тахрирнинг далилсиз раъий йўқ ҳамда у ўзи асосланадиган тўртта манбадан олинадиган шаръий далилга таянмайдиган ҳукмга чиқармайди. Ҳизб ут-Тахрир биздан олдингиларнинг шариати, масолихул мурсала, истиҳсон ва саҳобалардан бошқасининг ижмоси каби ихтилофли манбалардан ҳукм олмайди. Шунинг учун у кўпчиликни ўзи истинбот қилаётган ҳукм соғ шаръий ҳукм эканига ишонтира олади. Аммо бошқа партиялар ё умуман далилга таянмайди ёки фақат шахсий масалалардагина далилга таянади ёки ўзи манфаатли деб топаётган айрим ҳукмларни олади.

9 – Ҳизб ут-Тахрир бўлиниш ва парчаланишга қарши юришни табаний қилган:

Мазкур партиялар орасидан Ҳизб ут-Тахрирдан бошқа бирорта ҳизб ўз ишини тартибга келтирадиган шаръий аҳкомларни ҳамда барча аъзолари риоя қиласиган қонунни қабул қилган эмас. Ёлғиз Ҳизб ут-Тахриргина ўз ишини тартибга келтирадиган ва аъзолари риоя қиласиган фикрлар ва китобларни табаний қилган. Аммо

ажабланарли жойи шуки, аъзоларининг ишларини тартибга соладиган шаръий хукмларни қабул қилмаган бошқа партиялар Аллоҳ томонидан хужжат бўлмаган ва одамлар чиқарган қонунларни қабул қиласидилар. Масалан ватанинни севиш, уни ҳимоя қилиш ва Сайкс-Пико шартномасида қабул қилинган мустамлака чегараларини муқаддаслаш шулар жумласидандир. Шунингдек, улар демократия, террор (Ислом)га қарши кураш ҳамда Америка, Британия ва бошқа кофир давлатлар йўлида жанг қилиш каби инсонлар томонидан чиқарилган қонунларга риоя қилишади. Шунинг учун бу партиялар вакт ўтиб, бир неча партиялар ва жамоатларга бўлинниб кетаётганини кўрамиз. Чунки уларда шаръий хукмларни табаний қилиш мавжуд эмас.

Аммо Ҳизб ут-Тахрир табаний қилиш хусусиятига эга бўлгани учун ягона мустаҳкам партия бўлиб келяпти. Мустамлакачилар, уларнинг малайлари ва разведка идоралари Ҳизб ут-Тахрирнинг жипслигини йўқотиш ва уни партияларга бўлиб юборишга қанчалик ҳаракат қилмасин, у усул имоми олими ва сиёсий муфаккир Ато ибн Халил Абу Рошта (Аллоҳ ўз ҳимоясида сақласин) амирлиги остида фаолиятини давом эттираяпти... Аллоҳнинг ёрдами билан уларнинг хом хаёллари амалга ошмайди. Аллоҳ хоҳласа Ҳизб ут-Тахрир яқин келажакда рошид Халифалик барпо бўлиши билан Аллоҳ уни сийлагунига қадар мағрур ва кучли ҳолда қолади.

10 – Ҳизб ут-Тахрир мусулмонларга дўст ҳамда кофир, малай ва мунофиқларга эса, душмандир:

Ҳизб ут-Тахрир барча Уммат фарзандларига Ислом назари билан, яъни мусулмон деб қарайди. Уларни Халифаликни барпо қилиш учун ўзи билан бирга фаолият қилишга даъват қиласиди. Уларни душманларнинг режаларидан огоҳлантиради ва унга тушиб қолмасликка чақиради. Шунингдек, уларни кофир ва унинг малайлари ёқаётган фитна урушларини тарқ этишга чақиради. У мусулмонларни барчасини дўст тутади ва Аллоҳнинг буйруғига итоат қилган ҳолда кофирларни душман деб билади. Бошқа мусулмонларни ҳам кофирларни душман деб билишга ҳамда мабда ва қонунларини инкор қилишга, ечимларини қабул қилмасликка чақиради. Бундан ташқари, мусулмонларни малай режимларни қулатиш ва Ҳизб ут-Тахрир раҳбарлиги остида, илмоний малай режимлар ўрнига Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни барпо қилишга чақиради.

Аммо бошқа партиялар кофирларни дўст тутади ва режимлар орқали улар билан дўстона, қайноқ алоқалар ўрнатишади. Аммо бу

партиялар бир-бири билан душманона ва рақибларча алоқада бўлишади. Ҳизб ут-Тахрир уларни бир-бирларининг қонини тўқмаслик тарафдоридир. Аммо улар бир-бирларининг қонини тўкишдан кўркмайдилар ва бу йўлда аъзоларини қурбон қиласаверади.

11 – Ҳизб ут-Тахрирнинг ўз программасида сабит туриб келгани ва бирор бир фикридан чекинмаганилиги:

Барча партияларни кўздан кечирар эканмиз, уларнинг бирортасини ўзи ташкил топган пайтда чақирган фикрида мустаҳкам турмаганини кўрамиз. Уларнинг фикрлари бир неча марта ўзгариб, фикрлаш тариқати ҳам ўзгарган. Коидалардан беҳожат бўлгач, улардан воз кечишиди ҳамда ўзлари инкор қилган ва нотўғрилигига ҳужжат келтиришган фикрларни кейинчалик тасдиқлашди. Аммо Ҳизб ут-Тахрир ўз манҳажи, тушунчалари ва тариқатида мустаҳкам турибди. У ўз фикрларини ўзгартирмади ва улардан воз кечмади. Ҳизб ут-Тахрир ташкил топган кунда одамлар чиқарган қонунларга ишонмаслик, уларни инкор қилиш, улоқтириш ва унинг ўрнига Халифаликни барпо қилишга чақирган бўлса, бугун ҳам шу манҳажида давом этмоқда. Масалан у демократия низомини олиш, татбиқ қилиш ва унга чақириш ҳаром бўлган куфр низоми деб билган бўлса, бугун ҳам шу фикрда. У демократия ҳақида бирор сўзини ўзгартирмади, бошқа фикрлар ҳам худди шу кабидир... Унинг 60-чи йиллардан кейинги таҳлиллари ҳам ўзгармаган, балки улар воқеда ўз тасдиқини топган. Аксар одамлар бу таҳлилларнинг тўғрилигига қаноат ҳосил қилиб, уларни тез-тез такрорлаб туришади.

Ёлғиз Ҳизб ут-Тахриргина Уммат етакчиси бўлишга яроқлидир:

Ҳизб ут-Тахрир Халифаликни барпо қилиш учун фаолият қиласади ва уни бузиб кўрсатмайди. У Ислом низомини хаётнинг барча жиҳатларини ўз ичига олувчи мабда сифатида ҳавола қиласади. Ўз мақсадини Росулуллоҳ тариқати орқали ва ундан бир қарич ҳам оғишмай амалга ошириш учун ҳаракат қиласади. У Умматни парчалаш учун эмас, бирлаштириш учун фаолият қиласади ва тоифачилик, миллатчилик ва ватанпарварликни инкор қиласади. Унинг олам муаммоларини барчасини ҳал этадиган сиёсий лойиҳаси бор. Шунингдек, у Умматни Фарб режалари ва тил бириктируви остига тушишидан сақлайдиган сиёсий онгга эга. У далил кучига асосланган ўзгармас тушунчага эга, парчаланиш ва бўлинишни тўхтатиш учун ҳаракат қилишни табаний қилган. У мусулмонларни дўст тутади ҳамда кофир, малай ва мунофиқларни

душман деб билади. У барча фикрларида мустаҳкам ва бирор фикридан воз кечмайди. Хизб ут-Тахрирнинг бошқа партиялардан ажралиб турадиган хусусиятлари бўлгани учун ёлғиз унинг ўзигина Пайғамбарлик минхожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни барпо қилиш орқали исломий ҳаётни қайта бошлаш учун Умматга раҳбарлик қилишга яроқлидир. Зеро, ўша давлат Аллоҳ нозил қилган шариат билан ҳукм юритади ҳамда Исломни даъват ва жиҳод орқали оламга нур ва ҳидоят сифатида олиб чиқади. Муғирия ибн Шўъба ривоят қилган ҳадисда Росууллоҳ ﷺ шундай дейдилар:

«لَا تَرَأَ طَائِفَةٌ مِّنْ أُمَّةٍ قَائِمَةً بِإِمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ حَدَّهُمْ أَوْ خَالَفُهُمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ إِمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ عَلَى النَّاسِ»

«Умматимдан бир ругух Аллоҳнинг иши устида (яъни ҳақ устида) устида маҳкам туради. Уларни ёрдамсиз қолдирган ва қарши чиққанлар уларга зарар етказа олмайди. Сўнг Аллоҳнинг иши (нусрати) келиб, улар одамлар устидан ғолиб бўладилар». Имом Муслим ривояти. □

**НУСРАТ ФАРЗИ КИФОЯДИР, БУ ФАРЗ АДО ЭТИЛМАС ЭКАН,
УНИНГ ГУНОҲИ ҚУВВАТ АҲЛИДАН СОҚИТ БЎЛМАЙДИ
Абдуллоҳ Қози – Яман**

Воқеликни ўзгартириш учун ҳаракат қилаётган жамоалар умумий ёки ноаниқ ғоя асосида ҳаракат қилмаслиги, балки ғояни аниқ белгилаб олишлари лозим. Шунингдек ғояга олиб борадиган тариқати ҳам тушунарли ва шу фикратдан келиб чиқкан бўлиши лозим. Тариқат фикратнинг ташқарисида ёки ундан ажралган бўлмаслиги керак. Яна у шошма шошарлик билан қабул қилинмаслиги, балки фикрат билан тариқат бир-бирига боғлиқ бўлиши лозим. Агар ўзгартириш учун фаолият қилаётган айрим жамоаларни кўздан кечирсак кўрамизки, улар ғояга етиш учун бир неча йўллардан юришмоқда. Яна айримлари демократия ва капиталистик низомдаги парламент сайловларида иштирок этиш каби йўлларни тутишмоқда. Яна айрим ҳаракатлар эса қуролли қўзғолон ва уруш каби зўравонлик йўлини тутишмоқдаки, бу йўллар уларнинг ақида ва мабдасига мос ёки зидлигига ҳамда бу йўлда давом этиш ўша ҳаракатнинг ўзига ёки бошқа ҳаракатларга ёки халқقا хавф солиши мумкинлигига эътибор бермаяптилар.

Афсуски, аксар исломий ҳаракатлар ўзгартириш учун фаолият қилар экан, Исломга зид йўлдан юришмоқда. Аллоҳ Таоло мусулмонларга ҳайтининг барча ишларида Ислом билан хукм қилишни ва Исломдан хукм олишни буюрган. Бу эса, ўз фуқароларига Ислом хукмларини татбиқ қиласидиган ҳамда Исломни оламга нур ва ҳидоят сифатида олиб чиқадиган ижроий вужуд орқали амалга ошади. Ўша ижроий вужуд давлатдир. Демак давлат мавжуд эмас экан, «Вожиб нима билан адогига етса, ўша нарса ҳам вожибдир», деган қоидага қўра мусулмонлар ўша давлатни барпо қилиш учун ҳаракат қилишлари вожиб бўлади.

Росулуллоҳ Ҷоннинг сийратига мурожаат қилар эканмиз, у киши уч босқични босиб ўтганига гувоҳ бўламиз. Биринчиси уюшма ташкил қилиш ва унга исломий сақофат бериш. Иккинчиси ушбу уюшма фикрий ва сиёсий кураш орқали жамият билан ишлаши ва нусрат талаб қилиши. Учинчиси ҳокимиятни эгаллаш ва Исломни татбиқ қилиш.

Росулуллоҳ Ҷоннинг шу тариқатга риоя қилган ва ундан бир қарич ҳам оғишмаган экан, биз ҳам у кишидан ўрнак олиб, ўша тариқатга риоя қилишимиз лозим. Чунки Аллоҳ Таоло Росулуллоҳ Ҷоннинг ўрнак олишга буюради.

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِّيلٌ أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنْ﴾

الْمُشْرِكُونَ

«Айтинг: Менинг йўлим шудир. Мен Аллоҳга даъват қиласман. Мен ва менга эргашган кишилар аниқ хужжатга-ишончга эгамиз. (Хар қандай шерикдан) Аллоҳни поклайман. (Зоро) мен мушриклардан эмасман» [Юсуф 108]

Ушбу оятда даъватда Росууллоҳ ﷺнинг тариқатига хилоф иш тутиш жоиз эмаслигига ишора далолати бордир. Шунинг учун агар биз Росууллоҳ ﷺнинг даъватдаги ва давлат барпо қилишдаги тариқатига эргашмасак, у кишига хилоф иш тутиб, бошқа йўлларга ўтиб кетган бўламиз.

Иbn Касир Бидоя ва Ниҳоя номли китобида қайд қилишича, Абу Нуайм Уббон ибн Абдуллоҳ Жабалийдан, у Уббон ибн Тағаллубдан, у Икримадан, у эса Ибн Аббосдан, у Али ибн Абу Толибдан ривоят қиласи: «Аллоҳ Таоло ўз росулига араб қабилаларидан нусрат-ёрдам талаб қилишни буюргач, мен ва Абу Бакр Росууллоҳ ﷺ билан бирга Минога бориб ва араблар мажлис қуриб ўтирган жойларга учрадик». Абу Нуайм, Ҳоким ва Байҳақийлар ривояти.

Росууллоҳ ﷺ нусрат ва ҳимоя талабида бир неча қабилаларга бордилар. Улар Тоифдаги Сақиф, Омир ибн Саъсаъа, Фассон, Фазора, Мурра, Ҳанифа, Салим, Абас, Хавозинлик Наср қабиласи, Саълаба ибн Икоя, Кинда, Калб, Ҳорис ибн Каъб, Узра, Қайс ибн Хатим, Абул Юср ибн Абу Рофеъ, Мухориб, Хазорама, Букоъ, Авс ва Хазраж қабилалари эди. Росууллоҳ ﷺ давлат барпо қилишда муайян йўлни, яъни нусрат талаб қилиш йўлини тутдилар. У киши турли қийинчилик ва озорларга қарамай, мана шу йўлни ўзгартирмадилар. Бу эса, давлат барпо қилиш ишида нусрат талаб қилиш фарз эканига далил бўлади.

Нусрат талаб қилиш жамият билан ишлаш босқичининг охирида бўлади. Росууллоҳ ﷺ нусрат-ёрдам талаб қилган қабилалардаги қувват аҳли учун у киши талаб қилаётган нарса аниқ эди. Яъни, Росууллоҳ ﷺ улардан ўзини ҳимоя қилишлари ва уларнинг орасида Аллоҳнинг ҳукмларини татбиқ қиладиган вужудни барпо қилишга имконият яратиб беришларини талаб қилаётгани аниқ эди. Бошқача айтганда улар нусрат ҳукм юритиб, жиход қиладиган давлатни барпо қилиш учун сўралаётганини тушунишган эди... Шунинг учун Омир ибн Саъсаа қабиласи Росууллоҳ ﷺ нусрат

сўраган пайтда шундай дейиши: «Агар биз шу иш устида сизга байъат қилсан ва Аллоҳ сизни душманларингиз устидан ғолиб қилса, сиздан кейин бу иш бизники бўладими? Шунда Росулуллоҳ ﷺ: Иш Аллоҳники, уни ўзи хоҳлаган жойига қўяди, дедилар. Улар: Сиз ўзингдан олдин арабларга бизни нишон қилмоқчимидингиз? Аллоҳ сизни ғолиб қилса-ю бу иш биздан бошқаларники бўлса, сизнинг бу ишингизга бизнинг эҳтиёжимиз йўқ, - деб юз ўгиришди». Бошқача айтганда, улар нусрат давлат барпо қилиш учун сўралаётганини билишар эди. Шунинг учун Росулуллоҳ ﷺдан кейин ўша давлатга ҳоким бўлишни хоҳладилар. Росулуллоҳ ﷺ Бану Шайбондан нусрат талаб қилганларида улар шундай жавоб бериш: «Биз бу ерларга келганимизда икки мashaққат орасига жойлашганимиз. Шунда Росулуллоҳ ﷺ: Икки мashaққат деганингиз нимаси? - дедилар. Улар: Кисронинг анхорлари ва арабларнинг сувлари. Биз у ерга жойлашар эканмиз, Кисрога улардан бошқасини ҳакам қилмаслик ҳақида вайда берганмиз. Сиз чақираётган нарса эса, подшоҳлар хуш кўрмайдиган ишга ўхшайди. Агар сиз араблар суви борасида ҳимоя қилиш ва ёрдам беришимизни истасангиз, сиз айтган иш бўла қолсин деди. Шунда Росулуллоҳ ﷺ:

«مَا أَسْأَمْتُ فِي الرَّدِ إِذْ أَفْصَحْتُمْ بِالصِّدْقِ، وَإِنَّ دِينَ اللَّهِ لَنْ يَنْصُرُهُ إِلَّا مَنْ أَحَاطَهُ اللَّهُ مِنْ جَمِيعٍ»

«جوابیه»

«Ёмон рад қилмадингиз, чунки тўғрисини айтдингиз. Аллоҳнинг динига унинг барча томонларини ҳимоя қила оладиган кишигина ёрдам бера олади», - дедилар. Улар нусрат бу ҳокимият экани ва арабу ажамга қарши жиҳод эканини тушунишган эди. Шунинг учун арабларга қарши жангга рози бўлишган бўлса, форсларга қарши жангга рози бўлишмади. Сўнгра Аллоҳ Таоло шу ишни тақдир қилгач, Мадинада давлат барпо қилиш учун иккинчи Ақаба байъати бўлди. Ундан сўнг учинчи босқич яъни давлат барпо қилиш босқичи бошланди. Юқоридагилардан англашилишича, нусрат талаб қилиш учинчи босқичдан олдин яъни жамият билан ишлаш босқичида бўлади.

Нусрат талаб қилиш масаласи ушбу уюшманинг ихтиёрий иши эмас, балки у далиллар билан истинбот қилинган шаръий ҳукмдир. Демак, шаръий ҳукм мавжуд экан, ҳар бир мусулмон гарчи барча одамлар унга қарши чиқса ҳам унга риоя қилиши вожиб. Бу ҳукм Аллоҳнинг шариатидан экан, уни тарк қилиб бошқасига ўтиш ҳаромдир.

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَصَّى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْحَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾

﴿وَمَنْ يَعْصِي اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صَلَالًا مُبَيِّنًا﴾

«Аллоҳ ва Унинг пайғамбари бир ишни ҳукм қилган-буорган вақтида бирон мўмин ва мўмина учун (Аллоҳни ҳукмини қўйиб) ўз ишларидан ихтиёр қилиши жоиз эмасdir. Ким Аллоҳ ва Унинг пайғамбарига осий бўлса, бас у очиқ йўлдан озиш билан йўлдан озидби» [Аҳзоб 36]

Майдонда бўлаётган воқеа ва ҳодисаларни кузатा�ётган аксарият кишилар: Террорга қарши кураш номи остида Ислом ва мусулмонларга қарши амалга оширилаётган ёвуз ҳужумларга мусулмонлар қарши тура олмайдилар. Шунинг учун исломий Халифалик ҳақида гапириш хом хаёлликдир дейишади. Лекин улар адашадилар, чунки бундай қарап имони заиф ва Аллоҳнинг нурини кўрмайдиган ноумид кишининг қарашидир. Ажабланарли жойи шуки, бу жангда Умматни нусратдан ва ўн уч аср давом этган азизлигига қайтишидан тўсишни истаётган бу ноумид кишилар Умматга ўзларини Ислом байроғини кўтараётган уламо ва муфаккирлар деб тақдим этишмоқда. Биз уларга айтамизки: Росууллоҳ ﷺ ўз йўлида Аллоҳнинг ваҳийси билан тўғри юрдилар, ўзига юборилган ҳақни тасдиқладилар, Аллоҳга таваккул қилиб, сабр қилдилар, фикратини раъйи омга айлантириш ва даъватига ёрдам берадиган кучни пайдо қилиш учун қилаётган ишини ҳисоб-китоб қилдилар. Шунингдек гояга етиш учун моддий қурол ишлатмадилар, ўзининг режалаган шаръий тариқатидан чиқиб, исломий бўлмаган минтақавий ёки маҳаллий ёки халқаро кучларга таянмадилар. Натижада, гоясига етиб давлатни барпо қилдилар. Сўнгра бизни туни ҳам кундуздек ва ҳалок бўлган кишигина ундан чиқиб кетадиган нурли йўлда қолдириб кетдилар. Росууллоҳ ﷺ давлат барпо қилиш йўлида юрар экан, Макка ва унинг ташқарисидаги хокимлар томонидан у кишини бу йўлдан буришга ҳаракатлар бўлди. Масалан, Қурайш у кишининг даъватни тўхтатиши эвазига бойлик беришларини айтишди. У кишига бир йил сенинг илоҳинг, бир йил бизнинг илоҳимизга ибодат қиласйлик деб, ўзаро ҳамкор бошқарувни таклиф қилиши. Лекин Росууллоҳ ﷺ ўз мабдасидан воз кечмаслик ҳақида қатъий раддия билдирилар. Макка ташқарисида эса, у кишидан кейин бошқарув ўзлариники бўлиш эвазига ёрдам беришларини айтишди. Лекин у киши:

«إِنَّ الْأَمْرَ لِلَّهِ يَضْعُفُ حَيْثُ يَشَاءُ»

«Иш Аллоҳники, уни ўзи хоҳлаган жойига қўяди», – деб уларни рад этдилар. Яна бошқаси эса мукаммал бўлмаган бошқарувни таклиф қилди. Росууллоҳ үларга:

«إِنَّ هَذَا الْأَمْرُ لَا يُصْلِحُ لَهُ إِلَّا مَنْ أَحَاطَهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِيهِ»

«Бу динга уни барча жихатини ҳимоя қила оладиган кишигина ёрдам бера олади», – деб ёрдамини қабул қилмадилар.

Аллоҳ Таоло бундай дейди:

«فَيَحْدِرُ الَّذِينَ تُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبُهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبُهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»

«(Пайғамбарнинг) амрига хилоф иш қиласиган кимсалар ўзларига бирон фитна-кулфат етиб қолишдан ёки аламли азоб етиб қолишидан ҳазир бўлсинлар!» [Нур 63]

Аллоҳ Таоло йўз амрига хилоф иш қиласиган кишиларга азоб етишидан огоҳлантирганини ўйлаб кўрган киши биладики, Халифаликни барпо қилишда Росууллоҳ нинг тариқатига эргашиш таклифий буйруқ ва шаръий ҳукмдир. Ушбу тариқатга эргашиш возиб. Чунки ўрнакни шу тариқатдан олинади. Шунингдек, у Ислом ҳукмларидан бири бўлиб, ҳеч бир жамоат қандайдир ақлий йўллар билан ундан оғиши ҳалол эмас. Чунки ақл Ҳаким шореънинг хитобига маҳкумдир. Ақл ҳакам эмас, агар у ҳакам бўлса мусулмонларнинг ақллари ва хошишлари турлича бўлгани учун йўллар ҳам турли туман бўлиб кетади. Шунингдек вақт ўтиши билан йўллар ўзгариб кетади ва мусулмонларнинг ақллари уларни залолат ва баҳтсизликка олиб боради.

Йиллар ва кунлар ортда қолди, салтанат Қуръондан ажралди ва жамиятимиз ўзининг янги алоқалари билан ғайриисломий жамиятга айланди. Мустамлакачи кофир бир неча йиллар олдин Халифаликни қулатди. Уни бошқарувда ботил ақидага таянадиган ҳамда кофир ва хокимлари зулми остида азоб чекаётган майда давлатларга бўлиб юборди. Исломий ҳаётимиз тортиб олинди ва халқаро юришимиз тўхтатилди.

Шунинг учун бугун Умматимиз Исломий Уммат экан, Исломни татбиқ қилиш ва ҳимоя қилиш масъулияти шу Умматга тушади. Уммат салтанат эгасидир ва фақат Уммат орқалигина бошқарув ва Халифаликка етилади. Бу Уммат сўнгги пайтларда бошқа умматлар орасида эътиборга молик мартабасидан тушиб кетди, давлати оламдаги раҳбарлик даражасидан қулади. Шунингдек, ички ва ташки тарафдан заифлашиб, 1924 йилда парчаланди.

Шунда аксар исломий харакатларнинг Исломни тўла тушунмасликлари уларни Халифаликни барпо қилишдаги ёлгиз исломий тариқатдан буриб юборди. Натижада, йўллар кўпайди ва улар тариқатдан узоклашиб, ҳеч қандай ўзгаришсиз ва юксалишсиз ўрнида депсинадиган бўлиб қолди.

Барча шериклардан пок Аллоҳ Таоло ўз китобида бизни хурматли Росули олиб келган нарсани олишимизга буюриб шундай дейди:

﴿وَمَا أَنْتُمْ لِرَسُولٍ فَخُدُوْهُ وَمَا نَهِّكُمْ عَنِهِ فَاتَّهُوْا﴾

«Пайгамбар ўзи сизларга ато этган нарсани олинглар, у зот сизларни қайтарган нарсадан қайтинглар» [Ҳашр 7]

Шунинг учун биз у киши Мадинада Ислом давлатини барпо қилган пайтда юрган тариқатини олишимиз вожиб. Чунки у киши ўрнак олинадиган пайгамбардир. Шунингдек, Росулуллоҳ ﷺ бу давлатнинг бошқарувини Абс ва Ҳазраж қабиласидан бўлган мусулмонлар қувватига таянадиган мустақил бошқарув қилдилар. Чунки бу икки қабила Росулуллоҳ ﷺ давлатининг қароргоҳи бўлган Мадинада бошқарув тизгинининг эгалари эди. Росулуллоҳ ﷺ яна давлат хавфсизлигини мусулмонлар хавфсизлиги билан белгиладилар. Чунки давлат ва Умматни душманлардан ҳимоя қилиш мусулмонларнинг ҳарбий қуввати билан амалга ошади. Бундан ташқари Пайгамбаримиз ﷺ янги барпо қилинган давлатида Исломни тўла татбиқ қилдилар ва бу ишни Мадинаи Мунавварага кириши биланоқ бошладилар.

Аллоҳ нозил қилган нарсалар билан ҳукм юритиш Аллоҳнинг ибодат-маросимларини улуғлашdir. Катта Ақаба байъатида нусрат аҳли айнан шу ишни амалга оширдилар. Каъб ибн Молик айтадики, биз Аббос ибн Абдул Мутталибнинг (у ўшанда ўз қавми динида эди) гапини эшитгач, «сизнинг гапларингизни эшитдик, энди сиз сўзланг ё Росулуллоҳ ﷺ, ўзингиз ва Роббингиз учун керак бўлган аҳдни олинг» - дедик. Шунда Росулуллоҳ ﷺ гапирдилар ва Куръондан ўқидилар ҳамда Аллоҳга даъват қилиб, Исломга қизиқтиридилар. Сўнгра айтдиларки:

﴿أَبَا يُعْكُمْ عَلَى أَنْ تَنْعُونِي مَا تَنْعُونَ مِنْهُ نِسَاءُكُمْ وَأَبْنَاءُكُمْ﴾

«Мен сизларга ўз аёлларингиз ва болаларингизни ҳимоя қиладиган нарсалардан мени ҳам ҳимоя қилишингиз учун сизлардан байъат оламан». Шу ердан маълум бўладики, қувват

ва ёрдам аҳли даъват аҳлига устиларидаги вожиб вазифани тақдим этишиди.

Шундан маълум бўладики, даъват аҳли одамларнинг ишларини бошқарадиган кишилардир. Шунингдек улар одамларни Аллоҳнинг китоби ва Росулининг суннати билан етаклайдилар. Нусрат аҳли эса, даъват аҳли ва даъватдаги салоҳият эгасига мурожаат қилгандан кейингина бирор ишни бажара олади. Шунингдек, нусрат аҳли даъват, Уммат ва давлатни ҳимоя қилишга кодир қувватга эга бўлиши ҳамда турли майдонларда даъват аҳли буюраётган қурбонлик ва фидоийликка тўла тайёр бўлиши керак.

Бугун исломий Уммат нусрат ва ҳимоя аҳли ўзининг орасидан чиқишини ҳамда «Қачонгача Ислом бошқарувда йўқ ва хаётимиздан узок ҳолда қолади? Қачонгача мусулмонлар душманлари уларни тутиб кетишидан қўрқади? Қачонгача ерларимизни коғир мустамлакачи босиб олиши, номусларимизни топташи ва бойликларимизни талон-торож қилишидан қўрқамиз? Ортида туриб жанг қилинадиган ва ҳимояланиладиган имом қачон келади? Қачон хар бир мусулмонга хавфсизлик, имон, нусрат ва имкониятни рўёбга чиқарадиган исломий ҳаётни қайта бошлаш орқали Ислом хавфсизлигини рўёбга чиқарамиз? – дея кечаги ансорлар сўзини айтишини кутмоқда.

Шунинг учун Умматга ёки унинг ичидаги кучли гурухга давлат барпо қилиш учун ёрдам бериш фарздир. Бунинг далили «Вожиб нима билан адогига етса, ўша нарса ҳам вожибdir» деган қоидадир. Чунки давлат барпо қилиш вожиб, бу вожиб эса давлат барпо қилиш йўлида тўсиқ бўлаётган моддий тўсиқларни парчалашга кодир Уммат ёки унинг ичидаги кучли гурух билан рўёбга чиқади. Зоро Анзорлар ﷺ иккинчи Ақаба байъатида шундай деган эдилар: «Биз Росууллоҳ ﷺ ни молларимизга мусибат етиши ва аслзодаларимиз ўлдирилишига қарамасдан қабул қиласиз». Бу уларнинг Росууллоҳ ﷺ уларга Аллоҳнинг буйруқлари, шу жумладан Аллоҳ нозил қилган шариат билан ҳукм юритишни баён қилиб бериши учун у кишига ёрдам бериши вожиб эканига далиллар. Чунки Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿وَإِنْ تَتَوَلَّاً يَسْتَدِيلُّ قَوْمًا غَيْرَ كُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ﴾

«Агар сизлар (Аллоҳга итоат этишдан) юз ўғириб кетсангизлар, У зот (ўрнингизга) сизлардан бошқа бир қавмни алмаштириб кўюр, сўнгра улар сизларга ўхшаган бўлмаслар» [Мухаммад 38]

Ким шу ишни амалга оширса, улар учун дунёю охират яхшилиги бордир. Амал қилувчилар шу каби ишга шошмоғи лозим. Росууллоҳ ﷺ айтадилар:

«...اَنَّ اَنْصَارَ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثارٌ، وَلَوْلَا الْمُهْجَرَةُ لَكُنْتُ اَمْرًا مِنْ اَنْصَارٍ، وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًّا
وَشَعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِيَ اَنْصَارَ وَشَعْبَهُمْ...»

«... Ансорлар шиор (баданга ёпишиб турадиган либос) бўлса, одамлар дисор (либослар устидан кийиладиган кийим)дир. Агар хижрат бўлмаганида анзорларнинг бири бўлардим. Агар одамлар бир водий ва дарага юрса, мен анзорлар юрган водий ва дарага юрар эдим...». Муслим ривояти.

Пайғамбаримиз ﷺ яна айтадилар:

«إِنَّ اَنْصَارَ كَرِيشِيْ وَعَبَيْتِيْ»

«Албатта анзорлар жамоатим ва сирдошларимдир». Муслим ривояти. Яъни менинг жамоатим ва хос кишиларимдир, маъносида. Қандай юксак мартаба, кимки Исломни бошланишда қандай бўлса яна ўша мақомига қайтариш учун ва Пайғамбаримиз қолдирган Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифаликни қайта барпо қилиш учун ҳаракат қиласа, албатта унга мана шу мартаба бўлади. Чунки Пайғамбаримиз ﷺ золим ва зўравон подшоҳлардан кейин Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади деганлар.

Бугунги нусрат аҳли Аллоҳ ва Росулига ёрдам берган ва кўплаб шаҳидлар тақдим қилган анзорлар каби бўлиши лозим. Ҳатто улардан бири рақибларига мактанаар экан, шундай деган эди: Араблар ичида анзорлардан кўра кўпроқ шаҳид берган ва қиёматда азиз бўлган кишиларни билмаймиз деган эди. Улар заифхол кишиларга доим ёрдам берар ва фақат Аллоҳдан ажр кутадиган саховатпеша кишилар эди. Ким бизни кофиirlар азобидан кутқарса унга жаннат бўлади. Ким Аллоҳнинг динига ёрдам берса, Пайғамбаримиз билан жаннатда бирга бўлади.

Саъд ибн Робеъ жон берар экан, Аллоҳнинг дини ва Росулига қайгуриб қилган васияти қандай ҳам гўзал бўлган эди. Исломий Уммат бу буюк кўриниш ва етук саховатни хотирасида сақлаб қолди. Саъд ибн Робеъ ўлим тўшагида ётар экан, Зайд ибн Собит унга Росууллоҳ ﷺнинг саломини етказди ва у киши буюрганидек ўзингни қандай ҳис қиляпсан деди. Чунки Росууллоҳ ﷺ унинг ихлосини билар эди. Бу лаҳзалар шундай улуғ ва буюк лаҳзалар эдики, уни фаришталар ёзди ва унга ўлим фариштаси гувоҳ бўлди.

Бу рижолларга хос лаҳзалар эди. Аллоҳ ҳоҳласа сиз ҳам ўша рижоллардан сиз. Шунда Саъд ибн Робеъ: «Хабибимга мендан ҳам салом айт. Яна айтгинки мен жаннат ҳидини ҳис қиляпман, Аллоҳ бирор Пайғамбарини Уммати номидан яхшилик билан мукофотласа, Сизни ўшанинг афзали билан мукофотласин. Ансор қавмимга айтгинки: Агар сиз тирик туриб, Аллоҳнинг Росулига бирор кор ҳол рўй берса, сизларга узр йўқдир». Эй Саъд ибн Робеъ анзорийнинг авлодлари, Эй буюк қаҳрамон авлодлари Саъд дунёдан кетар экан, на аёли ва на болаларини эслади. Балки унинг ягона васияти Аллоҳнинг дини ва Росулига ёрдам бериш йўлида фидоийлик қилиш бўлди. Эй анзорлар гуруҳи Аллоҳ сизни ўз марҳаматига олсин. Шунингдек, барча замонларда Аллоҳнинг динига ёрдам берган кишиларни Аллоҳ ўз марҳаматига олсин. Саъд Уҳудда олган жароҳатлари туфайли, Росууллоҳ нинг анзорларини ҳурмат қилиб ва анзорлар байроғи остида ўтирган ҳолда вафот этди.

Абу Талҳа анзорий бўлиб ҳам жасоратли кишилар ўзининг буюк ҳамкорига айтадиган сўзни айтган эди. Абу Талҳа Уҳуд куни Росууллоҳ га: Эй Аллоҳнинг Росули отам ва онам сизга фидо бўлсин, улар (душманлар)га қараб турманг, улар отган ёй сизга тегиши мумкин, жоним сизга фидо бўлсин деган эди. Ҳа, эй Абу Талҳа сен ўз жонингни фидо қилганингдек келажакда сенинг биродарларинг Аллоҳнинг дини йўлида жонларини фидо қиласидилар. Динор қабиласидан бўлган ибодатгўй ва итоатгўй анзорий аёлнинг фидоийлиги эса, эркакларни саботга ундаиди. Чунки бу аёлнинг эри, ўғли, акаси ва отаси Уҳуд кунида Росууллоҳ билан бирга жароҳатланди. Сўнг уларнинг барчаси шаҳид бўлишиди. Лекин Аллоҳнинг Росули, дини ва Исломнинг қадри у аёл учун қуёш чиқкан кундан яхшироқ эди. У аёл ўзига етган мусибатларни ва азани унутди ва уни Росууллоҳ ҳақида қайгуриш ва у кишига бўлган муҳаббат чулғаб олди. У: Аллоҳнинг Росулига нима бўлди? деган эди, улар: Аллоҳга ҳамдлар бўлсинки, сиз ҳоҳлаганингиздек яхши дейишиди. Шунда у аёл: Менга у кишини кўрсатинглар деди, у кишини кўрсатишгач, Эй Аллоҳнинг Росули менинг қайғуйим фақат сизнинг жароҳатингиз тузалганидан кейин йўқолади. Мен учун сизга тикон кирганидан кўра дунёдан кетганим афзал деди. Бу мўмина ва сабрли аёлнинг Росууллоҳга нисбатан қилган қайғуси ва муҳаббати тақволи кишилар ҳавас қиласидан ишдир. Унинг Аллоҳнинг динига бўлган ҳамияти анзорларни қўзғатади. Аллоҳ ўзининг динига ёрдам берган қувват аҳлини ўз марҳаматига олсин.

Нусрат ҳиммати юксак, иродаси кучли, қасди баланд ва шон шарафга интилган кишилардан талаб қилинади. Нусрат холис, тақволи фидоийлардан ва софлик ва меҳр эгаларидан олинади. Нусрат ёрдамчилар йўқолган оғир лаҳзаларда келади. Нусрат ҳар қандай ҳолатга тайёр кишилардан олинади. Улар тақволилар гуруҳидир, уларни изланг. Улар азизлар гуруҳидир, улар билан бирга фаолият қилинг. Улар шу замондаги Уммат раҳбарларири. Улар сиз билан бирга Аллоҳнинг динига ёрдам беришга муштоқдир. Дуогўй банда қандай ҳам ажойиб, Аллоҳнинг ижобати ҳам қандай ажойиб, бутун оламни ўз нури билан ёритаётган Ислом диёри қандай ҳам ажойиб. Зеро, оқибат тақводорларникири.

Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَانُوا كُوْنُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيْكَنَ مَنْ أَنْصَارِيَ إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيْبُونَ حَنْ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾

«Эй мўминлар, сизлар ҳам худди (ҳаворийлар каби) Аллоҳнинг ёрдамчилари бўлингиз! — Исо ибн Марям ҳаворийларга: Аллоҳга (яъни Унинг динига даъват қилишимда) ким менинг ёрдамчим бўлур? - деганида, ҳаворийлар айтдилар: Биз Аллоҳнинг (динига) ёрдам бергувчилармиз» [Соф 14]

Шундай экан, Аллоҳнинг ансорлари ва ушбу Уммат ҳаворийларидан бўлинг.

Бугун мусулмонлар оммасида Халифалик ҳақида раъи ом пайдо бўлди. Бугун фақат Аллоҳ ўз китобида зикр қилган анзордек кишилар чиқиши қолди. Халифаликни барпо қилиш учун фаолият қилаётган, ушбу зўравон подшоҳлардан кейин Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилаётган Ҳизб ут-Тахрирга ёрдам бериш орқали Аллоҳнинг динига ёрдам берадиган рижоллар чиқиши қолди. Зеро Аллоҳ Таоло шундай дейди:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ إِمَانُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْفَفُوهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга уларни ер юзида халифа қилишини ваъда берди» [Нур 55] Пайғамбаримиз ﷺ ушбу зўравон подшоҳлардан кейин Халифалик бўлиши тўғрисида шундай дейдилар:

«ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبِيرَةً، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعَهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَى مِنْهاجِ الْبُيُوْبَةِ. ثُمَّ سَكَّتَ»

«Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар ﷺ сукутга чўмдилар». Эй қувват эгалари шошилинг, даъват ва нусратга шошилинг. Кутиб ўтирмасдан, Ҳизб ут-Тахрир билан бирга Халифаликни барпо қилишга шошилинг. Чунки сафга бугун қўшилишингизнинг савоби эртага қўшилганингиздан қўра яхшироқдир. Зеро Аллоҳ Таоло айтади:

﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتَّلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدٍ وَقَاتَلُوا وَكُلًاً وَعَدَ اللَّهُ أَحْسَنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

«Сизлардан (Макка) фатҳ бўлишидан илгари инфоқ-эҳсон қилган ва (Росууллоҳ билан бирга кофиirlарга қарши) уришган кишилар (Макка фатҳидан кейин инфоқ-эҳсон қилган ва уришган кишилар билан) баробар бўлmas. Улар кейин инфоқ-эҳсон қилган ва уришган кишилардан улугроқ мартабададирлар. Барчаларига Аллоҳ гўзал (оқибат-жаннат) ваъда қилгандир. Аллоҳ қилаётган амалларингиздан хабардордир» [Хадид 10]

Шундай экан, улуғ ва буюк Аллоҳдан қўрқинг. Сизлар: «Агар сизга ёрдам берсак, Америка ва Ғарб бизга қарши бўлиб қолади» - деб айтманг. Чунки имон келтирган, бошпана берган ва ёрдам қилганлар қаршисида уларнинг шавкати синади.

﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾

«Имон келтирган зотларни ғолиб қилиш Бизнинг зиммамиздаги ҳақ бўлган» [Рум 47]

Мавзуумиз сўнггида шуни айтамизки, Исломий Халифаликни барпо қилишга харакат қилаётган жамоа бу ишда Росууллоҳ нинг тариқатига эргашиши ва белгиланган ишларни қилмоғи лозим. Шунингдек, бу жамоа тариқатга зид иш қилиши ҳаромдир. Чунки Ислом давлати фақат ўзининг шаръий тариқати орқали барпо қилинади. □

**ХАЛИФАЛИК ҚУЛАТИЛИШИННИГ ТҮҚСОН САККИЗ ЙИЛЛИГИ
ХОТИРАСИДА**
**УЛАМОЛАР ЎЗГАРТИРИШ ВА ПАЙҒАМБАРЛИК МИНҲОЖИ
АСОСИДАГИ РОШИД ХАЛИФАЛИКНИ БАРПО ҚИЛИШДА
ТАМАЛ ТОШИДИРЛАР**

Юсуф Мусъаб

Адашганларни тўғри йўлга етаклайдиган, улар билан озорларга сабр қиласидиган, Аллоҳнинг Китоби билан жонсизларга жон киритиб, «ожизлар»нинг кўзини Аллоҳнинг нури билан очиб кўядидиган илм аҳлини ҳар бир замонда бор қилган Аллоҳга ҳамд бўлсин. Илк даъват ва давлат сохиби бўлган Аллоҳнинг Росули Мухаммад ибн Абдуллоҳга, барча муҳожиру ансор ва саҳобаларга ҳамда уларга эргашган раббоний уламоларга салоту саломлар ёғилсин. Аммо баъд:

Уммат уламолари анбиёлар меросхўрлари ва авлиёлар кўзкоралари бўлиб, Аллоҳ уларни илм билан мартабасини кўтарди, ҳилм билан безади. Уламолар билан ҳалол ҳаромдан, ҳақ ботилдан, зарар фойдадан, яхши ёмондан ажратилади. Уламолар шариат қўриқчилари ва ақида ҳимоячилари бўлиб, Аллоҳнинг динини ғулув кетувчиларнинг ўзгартеришидан, ботилчиларнинг бузиб-алмаштиришидан ва адашганларнинг таъвилидан ҳимоя қиласидар. Уламолар не-не илм толибларга илм бердилар, не-не йўлдан тойганларга йўл кўрсатдилар, Аллоҳнинг йўлини тополмаётганларга йўл кўрсатиб, далолат қилдилар. Шунингдек, улар қанча-қанча тоғутларни хаққа тиз чўқтиридилар, қанча-қанча золимлар уларга қарши турганда Аллоҳ золимларнинг ўзини мағлуб қилди, мусулмонларга қанча-қанча ёмонлик етганда уламолар яхшилик очкичлари бўлдилар, мусулмонларга балолар етганда уламолар даво бўлиб, жароҳатларига малҳам ва табиб бўлдилар... Шуларнинг барчаси боис уламолар Росууллоҳ ﷺнинг ушбу марҳаматларига лойик бўлдилар:

«إِنَّ مَثَلَ الْعِلْمَاءِ فِي الْأَرْضِ كَمَثَلِ النُّجُومِ فِي السَّمَاءِ يُهَتَّدَى بِهَا فِي ظُلْمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ، فَإِذَا انْطَكَسَتِ النُّجُومُ أَوْشَكَ أَنْ تَضِلَّ الْمُهَدَّأَ»

«Уламолар мисоли сув ва қуруқлик зулматларида йўл кўрсатадиган самодаги юлдузлар кабидир. Зоро, юлдузлар сўнса, йўл топувчилар адашиб қолади». (Имом Аҳмад ривояти).

Абу Дардо ﷺ ушбу ҳадисни ривоят қиласиди: Мен Росууллоҳ ﷺнинг бундай деганларини эшигандим:

«مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا سَلَكَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا مِّنْ طُرُقِ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ
أَجْبَحَتْهَا رِضَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ، وَإِنَّ الْعَالَمَ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالْجِنَّاتِ
فِي جُوْفِ الْمَاءِ، وَإِنَّ فَضْلَ الْعَالَمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفْضُلُ الْقَمَرِ لَيْلَةُ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ، وَإِنَّ
الْعُلَمَاءَ وَرَبَّةُ الْأَنْبِيَاءَ، وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُؤْرِثُوا دِينًا وَلَا دِرْهَمًا، إِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخْذَ
بِحَظِّ وَافِرٍ»

«Ким илм излаш йўлидан юрса, Аллоҳ уни жаннат йўлларидан бирига йўллаб қўяди. Фаришталар ҳам толиби илмдан рози бўлиб қанотларини ёзиб туради. Олим шундай кишики, унга еру самовотдаги барча нарсалар ҳамда денгиздаги китлар салавот айтиб туради. Олимнинг обиддан афзаллиги, мисоли ой тўлган тунда тўлин ойнинг юлдузлардан афзал бўлгани кабидир. Уламолар анбиёлар меросхўрларири, албатта анбиёлар динор ҳам, дирҳам ҳам мерос қолдирмадилар, балки илм мерос қолдирдилар. Бас, кимда-ким ушбу илмдан оладиган бўлса, тўла насибасини олибди». (Абу Довуд ва Термизий ривоят қилган, Абу Довуднинг сахихида келган ривоятни Албоний ҳам сахих деган).

Уламоларнинг буюк шарафлари, масъулиятларининг оғирлиги ва вазифаларининг муҳимлигини баён қилишда Аллоҳ томонидан уларга берилган васф билан Росули ﷺ томонидан қилинган хословнинг ўзи кифоя. Зоро, Аллоҳ Ўз Китобининг бир неча ерларида уламоларнинг Аллоҳдан бўлган қўрқувига, олий дараражасига, мурожаат ўрни эканликларига баҳо берди. Росулуллоҳ ﷺ анбиёлар меросхўрлигини уламоларга хос қилдилар. Қачон фитна содир бўлса, ишлар чалкашиб-ноаниқ бўлиб қолса, ҳар томондан бало келиб, киши хайрон-лол бўлиб, одамлар ислоҳ қилувчи ва етакчига муҳтож бўлиб, Аллоҳнинг анбиёлари ва росулларини тополмай қолсалар, ана шунда анбиёлар меросхўрларини қасд қилишиб, ўшаларнинг сўзини сўзлайдилар, ўшаларнинг йўлидан юрадилар. Бундай дараажа эса, уламолардан ўзга ҳеч кимда йўқ. Агар сиздан нега бундай деб сўрашса, бас,

﴿ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴾

«Айтинг – биладиган зотлар (уламолар) билан билмайдиган кимсалар (саводсизлар) баробар бўлурми?!»

Шунингдек, уламоларнинг шараф ва фазилатларини баён қилишда уларнинг номи Куръони Каримда Аллоҳ Субҳанаҳунинг

номи билан ва малоикаларининг номи билан бир қаторда келганининг ўзи кифоя:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾

﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

«Аллоҳ, фаришталар ва илм аҳллари — адолат билан ҳукм қилгувчи ёлгиз Аллоҳдан ўзга ҳеч қандай илоҳ йўқ, фақат Унинг ўзи борлигига гувоҳлик бердилар. Ҳеч қандай тангри йўқ, фақат Унинг ўзи бор. У қудратли, ҳикмат эгасидир»

Куртубий роҳимаҳуллоҳ айтади: «Бу оят илмнинг афзаллиги ва уламоларнинг шарафига далилdir. Агар уламолардан ҳам шарафлироқ киши бўлганда эди, Аллоҳ Таоло албатта унинг ҳам номини Ўзининг ва малоикалари номи ёнида зикр қилган бўлар эди».

Ҳа, Аллоҳ Таоло илм ва илм аҳли шаънини юқори қилиб, уларга шараф берди, икром кўрсатди, мартабаларини баланд қилиб, бундай деди:

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجَتٍ﴾

«Аллоҳ сизлардан иймон келтирган ва илм ато этилган зотларни (баланд) даражса-мартабаларга кўтарур»

Росул ﷺ ҳам,

«فَضْلُ الْعَالَمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَذْنَاهُمْ. إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ حَتَّى التَّمَلَّةَ فِي جُحُرِهَا وَحَتَّى الْخَوْتَ لَيَصَالُونَ عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ الْحَيِّرَ»

«Олимнинг обидга нисбатан фазли менинг сизга нисбатан фазлим кабидир. Одамларга яхшиликдан таълим берувчи киши учун Аллоҳ, Унинг малоикалари ва еру само аҳли, ҳатто инидаги чумолидан то китгача салавот айтади», дея марҳамат килдилар. (Термизий ривояти).

Ибн Қоййим айтади: «Аллоҳ Субҳанаҳу Ўз Китобида даражаларни тўртта ўринда кўтаришни хабар берган, сўнг уларни санаб-баён қилиши ортидан мана шу даражаларнинг барчасини илмга ва жиҳодга боғлади. Зоро, бу иккиси Ислом устунларидир».

Анбиёлар меросхўри бўлмиш уламолар илм ва амални мерос қилиб оладилар, уларга яширин ва ошкора иқтидо қиласидилар, қийинчиликда ҳам, енгилликда ҳам уларнинг йўлидан юрадилар, қуидаги оятларда айтилганлардан бўлмайдилар:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ﴾

«Одамлар орасида Аллоҳга бир четда (яъни сидқидилдан эмас, сохта) қуллик қиласиган кимсалар ҳам бордир» [Хаж 11]

﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَهُ هِبَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَىٰ الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوْنَهُ﴾

«Агар хоҳласак уни ўша оятлар сабабли (юқори даражаларга) кўтарган бўлур эдик, лекин у ерга (яъни молу дунёга) берилди ва ҳавоийи-нафсига эргашибди» [Аъроф 176]

Шарафга сабаб бўладиган, ҳурмат-иззатга олиб борадиган ушбу илм баъзан бу дунёю охират бадбаҳтилигига сабаб бўлиши, Аллоҳ ҳузурида ҳам, одамлар олдида ҳам айблов ва хорликка олиб бориши мумкин. Бу қачонки илм амалга боғланмаган ва илм эгасига ҳам, Умматга ҳам манфаат етказмаган илм бўлса шундай бўлади. Бундай ҳолатда ҳатто илм эгаси дўзахга энг биринчи дохил бўлади, унинг аҳволи Аллоҳ Азза ва Жалла Китобида қўйидагича сифатлаган кимсаларнинг аҳволига айланади:

﴿وَأَتَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأً الَّذِي ءاَتَيْنَاهُ ءاَيَتِنَا فَأَنْسَلَحَ مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَنُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِرِبِ﴾

﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَهُ هِبَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَىٰ الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوْنَهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾

﴿إِنْ تَحْمِلُ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أَوْ تَتَرُكُهُ يَاهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِغَايَتِنَا﴾

﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾

«Уларга бир кимсанинг хабарини тиловат қилинг – у кимсага оятларимизни билдирган эдик, бас, у ўша оятларимиздан четлангач (яъни уларга амал қилмагач), уни шайтон эргашибириб кетиб, йўлдан озгувчилардан бўлиб қолди. Агар хоҳласак уни ўша оятлар сабабли (юқори даражаларга) кўтарган бўлур эдик. Лекин у ерга (яъни молу дунёга) берилди ва ҳавоийи-нафсига эргашибди. Бас, унинг мисоли худди бир итга ўҳшайдики, уни ҳайдасанг ҳам тилини осилтириб тураверади ёки (ўз ҳолига) қўйсанг ҳам тилини осилтириб тураверади. Бу Бизнинг оятларимизни ёлгон деган кимсаларнинг мисолидир, улар тафаккур қилсинлар учун бу қиссаларни сўйланг» [Аъроф 175]

Ҳа, Росулуллоҳ Ҷонинг замонидан то Усмоний Халифалик замонига қадар барча уламолар ўзларини ҳаққа етакловчи ҳидоят машъяласи эканликларини англадилар, негаки Аллоҳ Субҳанаҳуунинг

﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسْلَتِ اللَّهِ وَتَخْشَوْنَهُ وَلَا تَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهُ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾

«Улар Аллоҳнинг амру-фармонларини (бандаларга) етказадиган, У зотдан қўрқадиган ва Аллоҳдан ўзга бирордан қўрқмайдиган зотлардир, Аллоҳнинг Ўзи етарли ҳисоб қилгувчидир» [Аҳзоб 39] деган каломини ўқиганлар ва бизга ажойиб позицияларни, яъни ҳисоб-талаб қилиш, ҳақни яширмай, уни очик гапириш позициясини қолдирдилар.

Шундай уламолардан бири, имом Аҳмад ибн Ҳанбал эди. У хукмдорлардан ҳисоб талаб қилиш бобида гўзал намуна бўлди ва айниқса, «Агар олим ўраб жавоб қилаверса ва илмсиз илмсизлик қилаверса, у ҳолда, ҳақ қачон юзага чиқади?!», деган сўзларини айтди ва бу сўзлар нурли ҳарфлар билан ёзилиб қолди. Улардан бири Иzz ибн Абдуссалом бўлса, яна бири Саид ибн Жубайр, яна бири улуғ тобеинлардан Абу Ҳозим, яна, яна... жуда-жуда кўп уламолар.

Умматга – айниқса, ихтилоф ва беқарор замонда – етакчилик қилишлари кутиладиган раббоний уламоларнинг энг асосий сифатлари Аллоҳдан қўрқиш бўлса керак. Зотан, Аллоҳ Таоло қуидаги каломи ила, Аллоҳдан қўрқиши уламоларга хос сифат килди:

﴿إِنَّمَا تَخْشَىَ اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعَلَمَوْا﴾

«Аллоҳдан бандалари орасидаги олим-билимдонларгина қўрқур»

[Фотир 28]

Шунинг учун имом Аҳмаднинг ўғли Абдуллоҳ отасидан «менда бир оз илм борми?», дея одоб ила сўраганда «илмнинг боши Аллоҳдан қўрқишидир», деб жавоб берганлар. («Одоби шаръийя» китоби, 2 жилд, 235-236 саҳифалар).

Аллоҳдан қўрқиш уламоларга хос сифат эканини шундай тушунмоқ лозимки, Аллоҳдан қўрқувчи уламолар ўз ижтиходлари билан етган фикрларини гапирадилар ва унга амал қиласидилар, бунда ҳеч кимга хушомад ёки ялтоқлик қиласидилар, ўткинчи (арзимас) матога – у ҳар қанча кўп бўлмасин – учмайдилар. Чунки қалбларидаги Аллоҳдан қўрқиш талаби улардан ўз ҳавои-нафсларига ҳам, хос кишилар-у омманинг ҳавои-нафсларига ҳам қарамасликни тақозо этади.

Қачон олим шундай позицияда турса, ростгўйлик ва саботни лозим тутган бўлади, шундай позициядан нафслар ҳам таскин топиши, қалблар ҳам унга жипслашиши мумкин бўлади.

Бирок зааркунанда давлатлар хукмдорлариға рози бўлган ва уларга эргашган сарой уламолари бугунги кунда шундай ёмон даражага етишдики, Уммат тарихида бундай даражанинг мисли кўрилган эмас. Масалан, баъзилари минбарга чиқиб олиб, хутбаларида Аллоҳга, Росулига ва мўминларга хиёнат қилган ҳамда Аллоҳнинг ғазабига гирифтор бўлган фосик хукмдорларни мақташяпти. Яна баъзилари мусулмон юртлардаги хукмдорларнинг жиноят, хиёнат ва сусткашликларига шаръийлик тусини беришяпти. Ҳатто қирғин, қийноқ, яширинча ҳисбсга олиш, уйларни хонадон аҳли билан қўшиб вайрон қилиш, мусулмонлар орасида фаҳш тарқатиш, кофиirlарни дўст тутиш каби хукмдорлар ва уларнинг гумашталари қилаётган гуноҳи азимлар бугун «руҳсат»га айланиб қолди... Бу гуноҳларга мана шу сарой уламолари шаръийлик тусини бериб, фатво чиқмайдиган ердан фатво чиқариб, соддадил одамларни алдашяпти... Улар бу билан Аллоҳга, Росулига ва мўминларга журъат қилишяпти!

Бундай сарой уламолари вақт кеч бўлмасдан туриб, тоғут хукуматлар билан дўстлашишни ва шаръий илмни суиистеъмол қилишни бутунлай тарқ этмоқлари керак. Бузук хукмдорлар ўзларининг қора сахифаларини оқартириб қўрсатиш учун уламолардан фойдаланаётган эканлар, уламолар бундай залолат таянчлари бўлмасликлари лозим. Энг камида, улар Умматни адаштириб, унинг динини бузгандик ва Уммат душманларини дўст тутгандик, дея ўз гуноҳларни тарқ этганларини гувоҳлар ҳузурида эълон қилмоқлари зарур. Зотан, Ислом ҳалқаси, ажralиб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқадир. Сарой ҳалқалари эса, ўргимчак тўридан ҳам заиф. Уммат Аллоҳ нусрат, ёруғлик ва голибликка изн берган кун уларни харгиз кечирмайди.

Уламолар Уммат учун қанчалик муҳим ва Уммат уларга қанчалик муҳтож бўлса, уларнинг ўз вазифаларидан воз кечишлари ёки воз кечишига мажбур қилиниши ҳам шунчалар хатарлидир. Чунки уламолар Уммат дахлсизлигининг шунчалик катта қисмини тўсиб-ҳимоя қиладиларки, улардан бошқаси буни тўса олмайди... Шу боис, уламолар айни дахлсизликни тўсишга биринчи бўлиб қадам ташламоқлари керак. Чунки қадам ташлашга кечиксалар, дахлсизликни тўсишга нолойиқ бўлган кимсалар қадам ташлайдилар. Шунинг учун одамларнинг тўғри йўлни кўрсатиб, етаклайдиган етакчилари бўлиши шарт. «Агар битта ҳам олим қолмаса, одамлар илмсиз-жоҳил кимсаларни ўзларига етакчи қилиб олишади-да, ўша кимсалар саволларга жавоб берадиган, илмсизлик билан фатво чиқариб, адашадиган ва адаштирадиган

бўлиб қолишади». Бу «Илм» китобидаги имом Бухорий ривоят қилган ҳадисдан иқтибос. Демак, уламолар одамлар ва ҳукмдорларга Исломни баён қилиб беришга, уни яширмасликка Аллоҳга аҳд-паймон бера туриб, орқага чекинишлари ёки курашдан қўрқиб қочишлари ярашмайди. Чунки айнан уламолар Уммат онгини ўстиришга, унга насиҳат қилиб, ҳаётдаги ўз ролини эгаллашига ундовчи кишилардир... Айнан уламолар ҳукмдорларни муҳосаба қилиш ва уларни ўзгартеришда пешқадам бўладилар, одамларга етакчилик қилиб, Ҳалифаликни барпо этиш ва Аллоҳ нозил қилган аҳкомлар билан ҳукм юритишга ҳаракат килаётгандарнинг биринчи сафида турадилар. Буни улар Аллоҳ Таолонинг ушбу қаломига амал қилган ҳолда адо этадилар:

﴿وَإِذْ أَحَدَ اللَّهُ مِيشَقَ الَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَبَ لَتَبْيَنَهُ، لِلنَّاسِ وَلَا تَكْثُمُونَهُ، فَنَبَذُوهُ وَرَأَهُ طُهُورِهِمْ وَآشَرَوْهُ بِهِ، ثُمَّا قَلِيلًا فَبَيْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾

«Эсланг, Аллоҳ аҳли китоблардан «Албатта у китобни одамларга очиқ баён қилурсизлар ва яширмайсизлар!» — деб аҳд-паймон олган эди. Сўнг улар бу аҳд-паймонни ортларига ташладилар ва уни озгина қийматга сотдилар, уларнинг бу олди-сотдилари нақадар ёмон иши бўлди!» [Оли Имрон 187]

Уламолардан кимда-ким нозил бўлган ҳақни дунё ҳаётидан бир парча нарса эвазига ичларида яширган бўлса, Аллоҳ уларга каттиқ забони ваъда қилиб, бундай деди:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَبِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثُمَّا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُونُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا آنَّا﴾

«Аллоҳ нозил қилган Китобдан иборат бўлган нарсани беркитадиган ва уни озгина қийматга сотадиган кимсалар қоринларини фақат олов билан тўлдирадилар» [Бақара 174]

Мусулмонларнинг уламолари зими масидаги шаръий вазифа шариат буюрган ҳақиқатни яширмай очиқ айтишиликдир. Бугун бу ҳақиқат малай тоғут режимларни ағдаришдан иборат. Чунки бу режимлар аввало Ислом билан ҳукм юритиб, бу билан мусулмонларга уруш, душманларга тинчлик эълон қилишяпти.

Уламолар зими масидаги шаръий вазифа шундан иборатки, улар мусулмонларга ўзгариш тариқати Росулуллоҳ ﷺ тариқатининг айнан ўзи эканини ва бу ўзгаришни уламолар, нуфузли кишилар, оддий одамлар ва қудрат аҳлидан иборат бутун мусулмонлар

душманлар құли билан эмас, балки ўз құллари билан пок суратда амалга оширишлари зарурлигини, шариат шунга буюрганини баён қилишлари лозим. Зеро, мусулмонларнинг юқорида айтиб ўтилган мазкур табақалари ҳақиқий амалий ўзгаришнинг куч-манбаи ҳисобланади.

Яна уламолар зиммасидаги шаръий вазифа шундан иборатки, улар мусулмон дүнёсидаги мавжуд құдрат ахлига – зиммангизда икки шаръий бурч бор: биринчиси, ўз ахлингизни коғир ва душманлар макридан мудофаа қилишингиз, иккинчиси, худди Росууллоҳ ﷺнинг ансорлари Мадинаи Мунавварада қилғанлари каби, Халифалик давлатини барпо этиш учун динингизга нусрат-ёрдам беришингиздир, дея ўргатмоқлари керак.

Шунингдек, Ислом уламолари ўзларининг буюк масъулиятларини англаб етишлари лозим. Яъни улар Исломга ва Халифаликни барпо этиш лойиҳасига хатарли хужум қилинаётганини мусулмонларга уқтиришлари керак. Шунингдек исломий салтанат ва исломий бошқарувни қайта барпо этиш учун холис фаолият олиб бораётгандарга дархол қўшилиш ҳам уламоларнинг шаръий вазифаларидан биридир.

Шу билан бирга, ҳукмдорларнинг мункар ишларини сўзда ҳам, амалда ҳам инкор этаётган бир жамоа сафида бўлиш ва Уммат билан биргаликда ўзгариш учун фаол кучга айланиш ҳам уламоларнинг шаръий вазифаларидан биридир. Росууллоҳ ﷺ бундай деганлар:

«وَلَتُخُذِنَ عَلَى يَدِ الظَّالِمِ، وَلَتَأْطُرْنَهُ عَلَى الْحَقِّ أَطْرَا، وَلَتَقْصُرْنَهُ عَلَى الْحَقِّ قَصْرًا»

«Сизлар албатта золимни тийиб қўймоғингиз, албатта уни ҳаққа бўйсундириб, ҳақни етказиш учун эгиб қўймоғингиз шарт».

Фуқаролик ёки илмоний давлатни талаб қилиш ботил талаблигини, чунки бу куфр бошқаруви бўлиб, уни олиш, татбиқ қилиш ва унга чақириш ҳаром эканини баён қилиш ҳам уламоларнинг шаръий вазифаларига киради.

АҚШ, Европа, Россия ёки Хитой бўлишидан қатъий назар, очиқдан-очиқ мусулмонларга адоват қилаётган ажнабий давлатнинг мусулмон юртлар ишларига аралашишига йўл қўйиш ҳаром эканини, зотан, бу давлатларнинг Исломга ва унинг бошқарувга қайтишига қарши душманлик билан курашишаётганини фош этиш ҳам уламоларнинг шаръий вазифаларидан биридир.

Шунингдек, мусулмонлар муаммоларини ҳал қилиш учун Халқаро Ҳавфсизлик Кенгаши ва БМТ каби мустамлакачилик ташкилотлари аралашувини талаб қилиш ҳаром эканини баён қилиш ҳам уламолар вазифаларидан биридир. Чунки бу ташкилотлар қонунлари куфр қонунлари бўлиб, йирик давлатлар, хусусан, АҚШнинг мақсадларини амалга оширишга хизмат қиласди.

Таъкидлаш лозимки, мудом мусулмон уламолар раббоний бўлишни истар эканлар, шуни очиқ эълон қилсинлар: бугун бутун дунёдаги мусулмонлар аҳволи бир хил, бинобарин, бунинг шаръий ечими ҳам битта. У ҳам бўлса, мусулмонларни Аллоҳ нозил қилмаган қонунлар билан бошқараётган, уларни қирғин қилиб, йўқ қилишга малъун душманларни жалб қилаётган тоғут режимлар албатта ағдарилиши, ўрнига Ислом давлати барпо этилмоғи шарт.

Ха, айнан раббоний уламоларгина золимлар зулмини, бузғунчилар бузғунчилигини очиқ гапирадилар, ҳақни айтиб, унга амал қилиб, маломатчининг маломатидан қўрқмайдилар. Улар золим ҳукмдордан ҳам, жобир султондан ҳам ҳайбатланмайдилар. Чунки улар Али ؏нинг ўғли Ҳусайн ؏ ривоят қилган ҳадисда ривоят қилинган Мухаммад ؏нинг ушбу сўзларини яхши биладилар:

«مَنْ رَأَى سُلْطَانًا جَاهِرًا، مُسْتَحْلِلًا لِحِرْمَةِ اللَّهِ، نَاكِثًا لِعَهْدِ اللَّهِ، مُخَالِفًا لِسُنْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ، يَعْمَلُ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ بِالْإِعْمَمِ وَالْمُعْدُوْنَ، فَلَمْ يُغَيِّرْ عَلَيْهِ بِفَعْلٍ وَلَا قَوْلٍ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ مُدْخَلَهُ»

«Кимда-ким Аллоҳнинг дахлсиз нарсаларини поймол қиласиган, Аллоҳга берган аҳд-паймонини бузадиган, Росууллоҳнинг суннатларига хилоф амал қилиб, Аллоҳнинг бандалари борасида гуноҳ ва зулм қилаётган золим султонни кўрса, аммо сўзи ва амалида уни ўзгартирмаса, Аллоҳга уни дўзахга киритмоқ ҳақ-рост бўлади». (Табароний тарих китида, Ибн Асир комил ва бошқа китобларда ривоят қилган). Айнан раббоний уламоларгина баралла айтиш керак бўлган ҳаққа сукут қилмайдилар, шахслар ва омманинг муаммоларига оид шаръий ҳукмни яширмайдилар. Чунки Улар Аллоҳ Таолонинг ушбу каломига имон келтирганлар:

«إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ
أُولَئِكَ يَأْعُنُهُمُ اللَّهُ وَيَأْعُنُهُمُ الَّلَّهُنَّا

«Биз нозил қилган хуҗәжатлар ва ҳидоятдан иборат нарсаларни одамларга Китобда равишан қилиб берганимиздан кейин яширган кимсаларга Аллоҳнинг лаънати бўлсин ва лаънатловчи зотлар (фаришталар ва мўминлар)нинг ҳам лаънати бўлсин» [Бақара 159]

[Бақара 159]

Бугунги кунда Ислом Уммати жуда оғир түлғокни бошдан кечирмоқда. Чор атроф коғирлар ва уларнинг гумашталари билан тўла... Умматга етган зулмнинг катта бир қисмига уламолар жавобгардир. Улардан фақат Аллоҳнинг марҳаматига сазовор бўлғанларигина бу жавобгарликдан холи. Чунки уламолар ўзларининг Аллоҳ, Росули ва Китоби борасидаги холис вазифаларини узоқ замондан бери адо қилмай келмоқдалар. Ҳа, бу уламолар Умматни тарқ қилишди, бир томондан ғайриилоҳий тузумлар зулмати, иккинчи томондан ҳукмдорларнинг бўхтону ўйинлари зулмати ўртасида тентираб қолишига қўйиб беришди. Улар Умматга йиртқич душманлар чангалидан қутуладиган ва ўзининг илк тарихига, яъни душманга ҳайбат солган, дўстнинг ҳурматини қозонган сийратига қайтадиган йўлни батафсил ёритиб беришмади. Уламолар ўзларидан илгари ўтган буюк уламолар йўлидан юришлари керак эди. Чунки бу буюк уламолар эгаллаган забардастлик, фаҳр ва қадрлашга лойик позициялар тарихда нурли сатрлар билан ёзилган. Мисол учун, мӯғул-татарларга қарши жиҳод қилиш учун мусулмонларни ҳаракатга келтириш ҳамда Боғдоддаги Аббосийлар Халифалиги ағдарилгандан сўнг мусулмонлар эътиборини уни қайта барпо этишга жалб қилиш каби позициялар. Дарҳақиқат, армиялар ғайратини қўзғаш ва Зоҳир Байбарис қўмондонлиги остида ҳаракатга келиш бобида улуғ олим Ибн Таймийя ўхشاши йўқ роль ўйнаган. Натижада Байбарис ушбу Халифалик ағдарилганидан бир ярим йил ўтиб, мӯғулларни улкан мағлубиятга учратган. Шунингдек, Константинополни фатҳ қилиш учун мусулмонларни ҳаракатга келтиришда ҳамда Росуллуроҳ нинг

«ولِئِمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا، وَلِنَعْمَ الْجَيْشُ ذَلِكَ الْجَيْشُ»

«Унинг амири қандай ҳам яхши, (уни фатҳ этажак) бу қўшин қандай ҳам яхши», дея Константинополни фатҳ қиласиган кишига юксак баҳо берганликларини ёритиб беришда уламолар роли катта бўлган. Дарҳақиқат, усмонийлар сultonларидан кўпчилиги Росули акрам башорат берган шарафга ноил бўлиш учун Константинополни фатҳ қилишга бир неча марта уриндилар. Улардан охиргиси Мурод иккинчи Константинополни 54 кун

қамал қилиб турди, аммо у ҳам фатҳ қилишга муваффақ бўлолмади. Буюк олим Оқшамсидин (Муҳаммад Ҳамза) султон Муҳаммад Фотиҳнинг шайхи ва муаллими эди. У ўз шогирди Фотихда қаҳрамонлик ва жиҳодга мухабbat туйғусини уйғотар, Константинопол фотихи сиз бўласиз, дер эди. Шундай сўзлар ва турткилар султон Муҳаммад юрагига қаттиқ таъсир қилди ва ниҳоят, шу буюк ишни қилишга отланди ҳамда воқеда 1453 йил уни фатҳ қилишга муваффақ бўлди.

Бугун ҳам – алҳамдуиллаҳ – тақволи, покдомон, холис уламолар бор. Улар Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни барпо этиш учун жиддий фаолият қилиб, Умматни бу аҳволидан қутқариш ва ўзи лойик бўлган даражага этишга ундаш вазифасини ўз зиммаларига олдилар. Бу йўлда улар кувгин, қамоқ, сургин, ҳатто ўлимларга дучор бўлмоқдалар... Аммо улар Ислом ва мусулмонлар азиз-кучли бўладиган, ширк ва мушриклар, нифоку мунофиқлар хор бўладиган нусрат Аллоҳ Субҳанаҳу томонидан берилгунга қадар бу озорларга сабр қилиб, ажр кутмоқдалар. Шунинг учун Уммат ўз уламолари киму уламоликни даъво қилаётганлар ким эканини, Умматни уйғотиб, юксакликка кўтаришга ҳаракат қилаётганлар ким уни хорлик, хўрлик ва тобеликка етаклаётганлар ким эканини ажратиб олмоғи даркор.

Эй бутун мусулмон ўлкаларидаги мухтарам уламолар!

Шунча вақт сукут қилгандан сўнг бугун ҳақ сўзни айтмоқ ва ваъда қилинган Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик давлатини барпо этишга ҳаракат қилмоқ, уни барпо этиш билан буюк шарафга ноил бўлмоқ вақти келди. бас, ушбу лаҳзаларда Уммат тарихидаги бу кескин имкониятдан фойдаланиб қолинг. Ахир, бу буюк вазифани адо этишга сиз киришмасангиз, ким киришади?! Сиз қўлингизни орқага қилиб олиб, ожизлик, қўрқоқлик қўрсатиб, ортга тисарилсангиз, Умматга ким ёрдам қўлини чўзади, ким уни қутқаради?! Ким уни битта калима остида бирлаштиради?! Ким унга насиҳат қиласди, ким унга зиён етказиш пайида юрган кимсалардан уни ҳимоя қиласди?! Ким Умматни қўлидан тутиб, қоқилишлардан сақлаб қолади?! Бу ишларни қилувчи сиз уламолар эмасмисиз, ахир, Аллоҳ ҳаққи бу мислсиз шараф ва ажри азим эмасми?! Зотан, Аллоҳ Таоло нусрат беришни, ғолиб қилишни, динингизни ғолиб этишни ваъда қилган экан, инша Аллоҳ, буни қабул қилишга сиз лойиқсиз. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا
أَسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمِكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْهُمُ الَّذِي أَرَتَصَنِّي لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ
خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирған ва яхши амаллар қилған зоттарға худди илгари ўтган зоттарни (ер юзига) халифа қилганидек уларни ҳам ер юзида халифа қилишини ва улар учун Ызи рози бўлған (Ислом) динини голиб-мустаҳкам қилишини ҳамда уларнинг (аҳволини) ҳавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин куфрони (неъмат) қилса, бас улар фосиқлардир»

[Нур 55] □

СУЛТОН АБДУЛҲАМИД ИККИНЧИНИНГ ТАРИХИ ШОНЛИ БЎЛИБ, У КИШИ ЎЗ ДАВРИНИНГ ПЕШВОСИ БЎЛГАН

Қози Али – Яман

«Ҳар бир жойдаги бошқа мусулмонлар билан алоқамизни мустаҳкамламоғимиз, бир-биримизга яна-да кўпроқ якин бўлмоғимиз лозим. Шундай бирлик бўлмаса, келажакка умид йўқ. Ҳозирча бу бирлик вақти келмади. Бироқ шундай кун келадики, барча мусулмонлар бирлашадилар, бир бўлиб уйғонадилар, бир эр киши мисол тик туриб, куфрга тобелик кишанларини парчалайдилар».

Султон Абдулҳамид II сўзларидан

Биз қуйида шарафли тарихи турли хил сохталаштириш, ёлғон ва тухматларга учраган бир эр киши тарихини баён қиласиз. Токи, Ислом Уммати фарзандлари буюк халифалари тарихлари қанчалар тил бириктирувга нишон бўлганига гувоҳ бўлсинлар. Шунинг учун мусулмонлар бугунги кунимизда ўзларининг улуғвор тарихларига кайта назар солишга ҳамда тухмат ва ёлғон ахлатларидан уни тозалашга жуда муҳтождирлар. Чунки бу ахлатларни кофир Ғарб ва унга малай бўлган ҳукмдорларимиз мусулмон фарзандларига тикиштириб келишди, уларга тарғиб қилиб, мияларига қуишиди.

Таваллуди ва ўсиб улғайиши:

Султон Абдулҳамид II ҳижрий 1258 йил 16 шаърон, милодий 1842 йил 21 сентябрда таваллуд топди. Султон Абдулмажид Інинг ўғли бўлмиш султон Абдулҳамид султонлар саройида таълим олди ва форс, араб тилларини пухта ўзлаштириди. Шу билан бирга, тарихни ўрганиб, адабиётга муҳаббат қўйди. Баъзан Усмоний туркий тилда шеър ёзди. Қуролдан фойдаланишни машқ қилди, айниқса, қилични жуда яхши ишлата билди. Тўппончадан мўлжални уришга моҳир эди. Халқаро сиёsatдаги ўрнини ғоят эътибор ва ўхшashi йўқ диккат-эътибор билан кузатиб борар эди.

Абдулҳамид мусулмонларнинг юзта халифасидан кейин иккинчи халифа ҳамда Усмоний давлат султонларининг ўттиз тўртинчиси хисобланади. У киши ҳам халифалик, ҳам султонликни жамлаган Усмонийлар оиласи султонларининг йигирма олтинчиси, амалий султонликка эга бўлганларнинг эса, охиргиси эди. Унинг ҳокимиияти ўттиз йилдан зиёд давр ҳукм сурди.

Халифалик мансабини эгаллаши:

Султонимиз ҳокимиятга ҳижрий 1293 йил, милодий 1876 йилда ўтириди. У пайт давлат анархияга тўла бўлиб, ички ва ташки

жихатдан ғоят ёмон, бекарор ахволда эди. Гап шундаки, милодий 1840 йил Лондон келишуви Миср ҳокими Франция малайи Муҳаммад Али пошонинг очқўзликларига чек қўйган ҳамда 1846 ва 1858 йилларда аланга олган Крим уруши бир неча келишувларни келтириб чиқарган эди. Мана шу ижобий ишлардан сўнг Европа Усмоний давлат ишларига ҳар қачонгидан кўпроқ аралашадиган бўлди, унга айрим Исломга зид қонунларни зўрлаб ўtkазди, Европа консулликлари заҳарли фикрларни тарқата бошлади, миссионерлик мактаблари ўз талабаларини Усмоний давлат фуқаролари орасидаги низони яна-да кучайтиришга сафарбар қила бошлади. Натижада, бир неча ички фитналар кўзғатилди, ташқаридан туриб баъзи курашларга олов ёқилди. Европа давлатларига малайлик қилаётган йирик зиёлилар ва давлат мулозимлари Европа конституцияларидан олинган конституция татбиқ қилинишини талаб қиласидиган бўлишди. Улар Франция қўзғолони мафкураларидан ва баъзи Европа давлатлари тузумларидан таъсирланиб, Усмоний давлатдаги заифлик сабаби унинг шаръий аҳкомларни татбиқ қилаётганидадир, деб ҳисоблашди. Аввал Рашид пошо, кейин Мидҳат пошо бошчилигидаги катта-катта мулозимлар диллари давлат тузумига тажовуз қилиш, унинг султонларини таҳқирлаш билан тўлди. Натижада, Мидҳат пошо уюштирган фитна орқали султон Абдулазиз суиқасд қурбони бўлди. Мурод V султонликка ўтириши билан уч ойдаёқ бўшатилди. Ана шунда султонликка Абдулҳамид ўтириди. Мидҳат пошо етакчилигига Farb конституцисини татбиқ қилишни талаб қилаётганлар сони кўпайди, султон Абдулҳамид олдида бундай бўрон олдида эгилиш ва улар талаб қилаётган конституцияни татбиқ қилишдан бошқа йўл қолмади. Бироқ орадан бир йил ўтиб, зудлик билан султон бундай ғайриилоҳий дастурни бекор қилди ва яна ҳаётий ишларни факат исломий шариат бошқарадиган бўлди. Кейин бу гарбпараст малайларни таъсирли ерлардан узоклаштириб, катталари Мидҳат пошони Ҳижозга сургун қилди, пошо ўша ерда вафот этди.

Лекин Европа давлатлари султон Абдулҳамидни тинч нафас олишга қўймади. Ҳеч қанча вақт ўтмай, мазкур гарбпараст мулозимларнинг қолган-кутган тарафдорларининг гижгижлови билан Россия ва Усмоний давлат ўртасида уруш аланга олди. Усмонийлар Болқон ва Шарқий Онадўлида улкан ғалабаларни қўлга киритган бўлсалар-да, бироқ руслар ҳамда Болқоннинг насроний халқлари ва айрим Европа давлатлари бу давлатга қарши кўпаклардек ёпирилди... Руслар билан кўзғолончилар Усмоний

давлатни мағлуб қилишга муваффақ бўлишди, оқибатда Россия Болқоннинг катта қисмини ва Усмоний давлатинг баъзи шарқий қисмини босиб олди. Бу эса, машъум Сан-Стефано шартномаси имзоланишига олиб келди. Султон Абдулҳамид Усмоний давлат вакиллиги раиси олиб келган айни шартнома бандини ўқигач, йиртиб ташлади ва шартномага 1878 йил Берлин конференциясида ўзгартиш киритилди. Ҳақиқатдан ҳам, айни уруш ортидан Усмоний давлат Болқони бой берди. Европа давлатларининг нақадар паст ва ҳасис эканлиги, Усмоний давлатга нисбатан ёмон ниятдалиги, уни йўқ қилиш учун барча бойликларини ташиб кетиш мақсадида экани Султон Абдулҳамидга оидинлашди. Масалан, Европа Босния ва Герцеговинани олган бўлса, Россия Усмоний давлат ва унинг Болқони шарқидаги баъзи ерларни олди. Кейин Британия Кипр оролини олди. 1881 йил Франция Тунисни, 1882 йил Британия Мисрни олди. Кейин Британия айрим араб оролларини олиб, Басрага жуда яқин келди. Саудиянинг Асир шаҳри билан Ямандаги баъзи машойихлар Усмоний давлатга исён қила бошлишди. Давлат улкан қарзи туфайли жуда оғир аҳволда қолди ва баъзи Европа давлатларга имтиёзлар беришга мажбур бўлди.

Султон Абдулҳамид бу хавфни англади ва бутун куч-гайратини давлатни ислоҳ қилишга сарфлади. Биринчи ишни давлат фуқаролари орасида бирлик пайдо қилишдан бошлиди, сўнг араб тилини давлатнинг расмий тилига айлантиришга ҳаракат қилди. Бироқ – минг афсуски – давлатдаги катта мулозимлар ва уламоларнинг қаттиқ эътиrozига учради ва бу фикридан воз кечишга мажбур бўлди. Кейин фуқарога яқин бўлди ва курдларни ҳимоя қилишга киришди, чунки уларнинг хавфсизлиги бутунлай бузилган эди. Шунингдек, давлат фуқаролари орасида ҳамда бошқа исломий юртлар аҳли орасида Халифаликни ҳурмат қилиш мағкурасини кенг ёйди. Натижада, ер юзини мағрибу машриқидаги мусулмон халқлар Халифалик шаръий ҳукмдир, мусулмонлар зиммасига халифага итоат қилиш ва насиҳат қилиш тушади, деб биладиган бўлдилар. Кейин султон барча мусулмонларни калималарини бир қилишга, сафларини баробар қилиб, Европадаги мустамлакачи тўймас давлатларга қарши туришга рағбатлантириди. Армияга келсак, султон уларни Германия ҳарбийлари қўлида замонавий ҳарбий машқлар ўргатиш орқали уларнинг ҳарбий ҳолатини жуда пухта тайёрлари. Шунингдек, Абдулҳамид султон Усмоний ҳарбий денгиз флотини ҳам дунёда иккинчи ўринни эгалловчи флотга айлантириди,

Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган биринчи ўринда инглиз флоти турар эди. Султон Абдулҳамид илмнинг нақадар муҳимлигини яхши биларди. Шу боис жуда кўп мадрасалар, олий ўқув юртлари ва ҳарбий билим юртлари очди. Давлатни оёқ-қўллини фалаж қилган ва иродасини тортиб олган давлат қарзларига келсак, султон улардан қутулиш схемасини ишлаб чиқди ва бир неча йил ўтиб-ўтмаёқ давлат қарзини тўртдан уч қисмини узишга муваффақ бўлди, буни душманлари ҳам эътироф этди, ҳайрон қолиши. Султон давлат тараққиётга эришиши ва ўзининг чор атрофини назорат қилиши учун транспорт масаласининг нақадар муҳим эканини яхши тушунарди. Шу сабабдан буюк темир йўл линияси лойиҳасини бунёд этди. Истанбул-Басра линияси лойиҳаси билан Ҳизож темир йўл лойиҳаси ушбу муваффақиятли лойиҳаларга ажойиб мисол бўлади. Дарҳақиқат, султон роҳимаҳуллоҳ Истанбулни Санъо билан боғлашни истарди. Унинг даврида Истанбулдан Мадинаи Мунавварагача темир йўл линияси куриб битказилди. Аммо минг афсуски, бу линия фақат бир неча йил ишлади, холос. Чунки Британия ва унинг «Катта араб қўзғолони» аъзоларидан иборат малайлари ёрдамида зудлик билан бу темир йўли бузиб ташланди ва ҳатто ҳалигача у ишламай турибди. Чунки инглизлар ва уларнинг малайлари Усмоний Халифалик давлати ишга туширган темир йўлни ҳатто тилга олинишини ҳам исташмайди.

Султон Абдулҳамиднинг ишдан олиниши:

Куйида шайхул Ислом Муҳаммад Зиёуддин афанди томонидан имзоланган ва «Мажлиси мабусон» бир овоздан рози бўлган иккюзламачилик фатвоси матни:

«Савол: Қачонки мусулмонларнинг бирор имомининг одати шаръий китобларни ёпиб қўйиб, улардан муҳим шаръий масалаларни олишни ва уларни жамлашни тўхтатиш, Байтулмолни исроф қилиш ва беҳуда совуриш, шаръий қонун-коидаларга зид келишувларни имзолаш, фуқароларни ҳеч бир шаръий сабабсиз ўлдириш, қамоқقا ташлаш ва сургун қилиш ҳамда бошқа зулмлардан иборат бўлиб қолса, сўнг ўз ҳатосини қайта қилмасликка қасам ичиб, сўнг қасамини бузса ва барча мусулмонлар вазиятини издан чиқарувчи фитналарни аланга олдиришга зўр бериб ҳаракат қилса, барча мусулмон қитъалардан бундай кимсани тахтдан ағдарилган, деб хисобловчи катор норозиликлар сезилса ҳамда унинг тахтда қолишида аниқ зарар, тахтдан олинишида эса фойда кўринса, бас, аҳли ҳал вал ақд ва иш эгалари томонидан бундай раҳбарга Халифалик ва Султонлик тахтидан воз кечиши ёки олиб ташланиши таклиф қилинадими?

Жавоб: Ҳа».

Демак, султон Абдулҳамид роҳимаҳуллоҳнинг хотира дафтаридағи мана бу сўзлардан ҳам ажабланмасак бўлади: «Тахтдан ағдарилганимдан бошлаб то шу кунгача менга қарши қатор мақолалар, қатор китоблар ёзишди, барчаларининг қаламидан кон томмоқда. Ваҳоланки, уларнинг аксарини мен қилган эмасман».

Шунинг учун мусулмонлар ўз тарихларига қайта мурожаат қилишга ва уларни ёлғонлардан тозалашга бугунги кунда жуда муҳтож. Зеро, бу ёлғонлар кофир Гарб ва унинг малайлари томонидан мусулмон фарзандлар мияларига куйилди.

Султон эгаллаган шарафли позициялар:

Яхудийларнинг вужуд тиклаш лойиҳаларига нисбатан позицияси:

Султон Абдулҳамид – Аллоҳ рози бўлсин – яхудийларнинг Фаластин заминида ўзларига вужуд тиклаш лойиҳаларини ғоят юксак савия ва онг билан тушунган ҳамда бунга нисбатан ажойиб позицияда турган. Ким султонимизнинг тарихини тадаббур билан ўқиса, унинг қанчалар онгли раҳбар ва қанчалар холис инсон бўлганини англаб етади. Шу билан бирга, султоннинг нақадар Ислом заминини гаюр-қизғанадиган зотлигига ҳам амин бўлади! Йирик куфр давлатлари билан улар ясаган дўнма яхудийлари, Турк қизлари жамиятлари, Араб қизлари жамиятларининг раҳбар малайлари ўртасидаги тил бириктирувларни ўрганган киши шуни ҳам тушуниб етадики, дўнма яхудийлари жуда паст, разил ва хор кимсалар эди, ҳатто милодий 1492 йилда Испанияни эгаллаб олган Европа ҳам бу яхудийларга ватан беришдан бош тортган... Аммо дўнма яхудийлари Усмоний давлатнинг меҳр юрагидан, мусулмонларнинг иссиқ бағридан жой топиб, фақат ушбу давлатдагина яшай олишди. Чунки Усмоний Халифаликда мусулмонлар яхудийларга қон тўкишни ҳаром қилган ва ҳар бир инсон жонини қадрлайдиган Ислом аҳкомлари бўйича муомала кўрсатдилар. Бироқ шунча яхшиликдан кейин ҳам бу иккиюзламачи яхудийлар кофир Европа давлатлари чақиригини қабул қилишди. Мана шу давлатлар уларни таҳқирлашганига, таъқиб остига олиб, Европадан кувиб чиқаришганига қарамай, уларнинг Усмоний давлатга қарши тил бириктирув чақириғига биринчилардан бўлиб лаббай дейишди. Шунингдек, айнан мана шу дўнма яхудийлари Усмоний давлатни парчалашни ғоя қилиб олган массон ва бошқа жамиятларни тузишди. Биринчи бу яхудийларга Фаластинда ватан қуришни Наполеон Бонапарт таклиф қилган эди.

Аммо улар таклифни ижро этишга тайёр эмасдилар. Кейин улардан Европа давлатлари айниқса, Британия Ислом давлатига қарши фойдаланди. Зеро, бу яхудийлар ўз ғаразлари йўлида ҳар қандай услуг ва воситани хусусан, макр ва пасткашлиknи қўллашдан тап тортишмади. Вақт ўтиб, бу нопок кимсалар Усмоний давлатдаги кўплаб катта мулозим ва ҳарбий зобитларни, айниқса, хорижда таҳсил олганларни давлатга қарши фитна қилиш учун ўзларининг мазкур жамиятларига аъзо қилишга кўндиришга муваффақ бўлишиди.

Хўш, ўшанда давлат нима қилди?

Усмоний давлат бу мулозимларни таъкиб остига ола бошлади ва баъзи фикрий даъволарини йўқка чиқарди. Лекин давлат қўлида уларни коралаш учун етарли далиллар йўқ эди. Чунки биз мусулмонлар бирорта ҳам жиноятчini далил-исботсиз жазога тортмаймиз. Бу яхудийлар эса, ёрдамчилари ва европалик хўжайинлари билан биргаликда фитна тўрини тўқишини қўйишмади. Ниҳоят, Теодор Герцлнинг Фаластинда бир яхудийлар давлати қуриш даъвати намоён бўлди. Герцлни бунга Британия ундали, чунки бу инглизларнинг минтақани назорат қилишлари ва денгиз бўйлаб алоқа ўрнатишлари учун хаётий муҳим бўлган Сувайш каналини ҳимоя қилишларига ҳамда алалоқибат Усмоний давлатни ағдаришларига хизмат қилар эди. Султон Абдулҳамид Усмоний давлатдаги баъзи нуфузли шахслар босимига ҳам, Германия императори Вильгельм Пнинг босимларига ҳам, Британия босимларига ҳам бўйсунмади... Герцл султон билан учрашишга кўп уринди, муваффақ бўлолмади, фақат учинчи уринишдан кейингина учрашди. Султон Герцлнинг қандай нияти борлигини билишни истади ва ичидаги режасини айтсин деб қўйиб берди. Аммо ичидаги режасига рози бўлмади. Чунки Герцлнинг мақсади Усмоний давлатдан Фаластинни яхудийларга мулк қилиб берилишидан иборат эди. Герцл агар султон рози бўлган тақдирда, кишини ром этадиган нарсаларни таклиф қилди. Жумладан, Европанинг арманларни қўллаб-қувватлашдан воз кечиши, Усмоний давлат қарзларининг катта қисмини тўлаш, қудратли Усмоний флот иншо этишда қўллаб-қувватлаш, ҳатто пора сифатида йирик миқдорда пул бериш... каби. Эй инсонлар, қулоқ солинг султонимизнинг Герцлнинг дўсти Поланскига қилган жавобига: «Дўстингиз Герцлга насиҳат қилиб қўйинг, бу мавзуга қайтиб қадам босмасин. Чунки мен муқаддас заминларимиздан бир қаричидан ҳам воз кечолмайман. Чунки улар менинг мулким эмас, балки халқим мулкидир. Боболарим бу замин учун жанг қилиб,

Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган уни ўз конлари билан сугорганлар. Бас, яхудийлар ўз миллионларини ўзларига сақлаб қўйишин. Қачон давлатим парчаланса, Фаластинни бекорга олишлари мумкин. Бироқ парчалашни бизнинг танамиздан бошласинлар ва мен жоним бўғзимга келганда ҳам танамни парчаланишига асло йўл кўймайман».

Мана сизларга султонимиз позицияси. Бу сизнинг халифангиз эгаллаган позиция. Унинг улуғвор принципли позицияси билан Уммат бошидаги бугунги рувайбизалар позициясини солиштириб қўринг. Ахир, улар мустамлакачи хўжайнларига қуллик қилиб, қўриқчилик кўрсатиб, мусулмонлар бошқаруви тизгинини ўшаларга топширишди. Улар айтган «турк султон»нинг позицияси билан ўзини араблар зулфи, деб баҳоловчилар, ўзини фаластиналикман, дея даъво қилувчилар ўртасини солиштириб қўринг. Ахир бу Фаластиннинг соҳта режимидаги разил пасткаш ювиндихўрлар Фаластиндан, Фаластиннинг ҳамма еридан душманлар ҳисобига воз кечиб юборишли. Бу билан ҳам кифояланмай, балки душманлар хандағига ўтиб олиб, даъват етказаётган кишиларни ҳамда яхудийларга қарши жиход килаётганларни қувғин остига олишни, ўлдиришни, юртдан қувиб чиқаришни ва Америка каби коғир давлатларга топширишни бошлаши. Ўзларича бундай қабиҳ қилмишларимиз билан хўжайнларимиз кўнглини оламиз, деб ўйлашяпти. Лекин қул – барибир, қул. Бас, қуриб кетсин бундай кимсалар. Чунки улар Уммат учун ор-уятдирлар. Улар ўзларига бизнинг исмларимизни қўйишаётганидан ва бизнинг тилимизда сўзлашаётганидан биз хижолатдамиз.

Келинг, султонимизга қайтайлик. Хўш, айни лойиҳага қарши туриш учун у нима қилиши мумкин?

У мана бундай қилди:

1 – Ўзининг тўғридан-тўғри бьюросидаги байроққа Қуддус байробини қўшиб қўйди. Қуддусга бевосита султонга итоат қилувчи бир волий тайинлади. Буни у Қуддус ва унинг атрофини эътиборсизликдан қўриш, яхудийлар ва йирик давлатларнинг Қуддус волийсига бўлган авраш-фитналарини пучга чиқариш учун шундай қилди.

2 – Фаластиндаги яхудийларни кузатишни кучайтирди ва коғир давлатлардан келган яхудийларни Фаластинда бир ойдан зиёд туришларини тақиқлади.

3 – Фаластин ерини тўртта Усмоний вилоятга бўлди: бир қисмини, яъни, Қуддус ва атрофини султон назоратига қўшди,

Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган иккинчи қисмини Дамашқ волийлигига қўшди, учинчи қисмини Байрут волийлигига қўшди, тўртинчи қисмини Сайдо волийлигига қўшди.

Кофири давлатлар нима қилди? Усмоний давлатга қарши тил биритиувларини яна-да оширишди, султон Абдулҳамидни таҳтдан ағдаришга аҳд қилиб, уни ушбу давлатдаги ўз очкўзликларини қондиришларига тўсиқ, деб билишди. Британиянинг ўша пайт (1907 йил)даги ташқи ишлар вазири Кэмпбелл-Баннерман раислигида йирик давлатлар конференцияси ўтказилди ва унда Усмоний давлатни бўлиб олишга қарор қилишди. Тез орада Усмоний давлат тепасига Бирлик ва Тараққиёт партиясини олиб чиқишига ва у орқали 1909 йилда султон Абдулҳамидни таҳтан бўшатишга муваффақ бўлишди. Унинг ўрнига таҳтга акаси Муҳаммад Рашодни ўтқазишиди. Муҳаммад Рашод бошқарувни эплай олмас, фақат номигагина султон бўлиб турарди. Кўп ўтмай Биринчи Жаҳон уруши бошланди. Ҳеч қандай алоқаси ҳам, фойдаси ҳам бўлмаган бу урушга Усмоний давлат ҳам кириб, Германия билан Австрия тарафида жанг қилди ва мағлуб бўлди. Кейин голиб давлатлар ўртасида Сайкс-Пико шартномасида Усмоний давлат бўлишиб олинди. Британия Мустафо Камолни етиштириб чиқариб, у орқали сохта ғалабалар ясади, бу кимсага Халифаликни йўқ қилиш ва Туркияда Исломнинг изини ҳам қолдирмай ўчириш, Усмоний давлатнинг – Онадўлидан ташқари – барча ерлар мулкчилигини душманга воз кечиш вазифасини топширди. 1924 йил Халифалик бутунлай йўқ қилинди ва Туркия республикаси, деган нарса ташкил топди. Бу – Ислом ва мусулмонларни қаттиқ ёмон кўрувчи бир илмоний республика эди.

Усмоний давлатнинг Биринчи Жаҳон урушида қатнашишга нисбатан султон Абдулҳамид позицияси:

Абдулҳамид таҳтдан бўшатилганидан сўнг Биринчи Жаҳон урушидан олдин унинг олдига Бирлик ва Тараққиёт партияси ҳукумати арконларидан бири Анвар пошо келди. Абдулҳамид унга насиҳат қилиб, давлатнинг бу урушда асло қатнашмаслиги кераклигини уқтириди. Ўзининг бутун хаёти давомида Европа давлатлари ўртасида катта бир уруш чиқишидан ва уларнинг бир-бирларини парчалашларидан манфаатдор бўлганини, Усмоний давлатни эса урушдан узоқ тутганини, бу вақт давомида давлат қаддини ростлаб олиб, ёшларини қайта тарбиялаб етиштирганини пошога маълум қилди. Лекин айни партия орасидаги инглизпараст малайлар бунга рози бўлмади, давлатни парчалашдан бошқа

Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган нарсага ярашмади... Аллоҳнинг қазоси билан душманлар истаган нарса амалга ошиди.

Абдулҳамидинг Истанбулдан чиқиб кетишга нисбатан позицияси:

1918 йил Биринчи Жаҳон уруши оқибатлари аён бўлгандан сўнг қамоқда Абдулҳамидни яна Анвар пошо зиёрат қилди. Султонга Бирлик ва Тараккиёт партиясининг Истанбулдан чиқиб кетишга қарор қилганини билдириди. Султон унга бундай деди: «Бирликчи дўстларингизга айтинг, уларга Аллоҳга онт ичиб айтаманки, Истанбулдан зинҳор чиқа кўрмасинлар. Чунки биз Византия императорлигининг охири Константин XIdan қудрат ва шижаот жиҳатидан кам эмасмиз. Зотан, бизга қарши жанг қилган, аммо – Аллоҳ рози бўлсин – Муҳаммад Фотих Константинополни фатҳ қилганида 1453 йилда қақшатқич мағлубиятга учраган мана шу императорлик бўлади».

Султон Абдулҳамид вафоти:

Султонимиз қамоқда бўлишларига қарамай, улуғвор, мағрур ва мулоҳазали позицияни намойиш қилганидан сўнг, 1918 йил Аллоҳ Таоло уни Ўз даргоҳига чақириш неъмати билан сийлади. Аллоҳ султонимизга инглизлар, уларнинг иттифоқчилари ва малай ифлос Мустафо Камоллар томонидан дунёнинг энг катта юрти бўлмиш Халифалик пойтахтида бузгунчилик қилинганини кўрсатмади.

Султон Абдулҳамид роҳимаҳуллоҳ ҳақида айтилган фикрлар:

1 – «Тарихда Абдулҳамид II тухматларга учраган буюк шахсдир». (Турк ёзувчиси).

2 – «Аллоҳ раҳмати Абдулҳамид вазирлар, ёрдамчилар ва халқ даражасидаги инсон эмас эди. Ўзидаги қобилият, донолик, сиёсийлик ва узоқни кўра билишилиги билан у ўз замонасидан илфорлаб кетганди. Давлатлар билан бир ўзи усталик билан муомала қилиб, бир асрнинг учдан бир қисми мобайнida давлатнинг қулашини кечикириб келди. (Университет профессори ва ёзувчи Сайд Афғоний).

3 – «Эй буюк султон! Биз сизга ҳеч уялмай шунча тухматлар қилдик». (Бирлик ва Тараккиёт партиясидаги энг йирик муфаккир доктор Ризо Тавфиқ).

4 – «Эй Жамол, мусибатимиз қаерда биласанми? Биз инқилоб қилдигу, бироқ буни ўзимиз сионистлар қўлида қўғирчоқ бўлган ҳолда қилдик, англаб етмадик, аҳмоқ эканмиз». (Султон Абдулҳамидга қарши тил бириктирганлар каттаси Анвар).

5 – «Султон Абдулҳамид иффат ва викорда ўрнак эди. Уни тарих юксак эҳтиром ва раҳм-шафқат ила хотиралайди». (Машхур турк тарихшуноси Исмоил Ҳамий Донишманд).

6 – «У том маънода иффатли эди. Биронинг номуси ва молига мутлақо кўз тикмасди». (Султон бьюроси секретари ва ички ишлар вазирларидан бири Рашид Бек).

7 – «Намозларни вақтида адо қиласди, Куръони Каримни кўп ўқирди, масжидга қатнашни канда қилмасди». (Амира Оиша).

8 – «У фосик, золим ва порахўр бўлмаган». (Лорд Биконсфилд).

9 – «Абдулҳамид II Исройл мустабидидир. Исройл душманидир». (Яхудийларнинг Солоники газетаси).

10 – «Агар ўша асрнинг дунёдаги тўртта энг буюк шахсларини тарозига кўйиб кўрилса, заковат, донолик ва сиёсатда Абдулҳамидинг палласи оғир келиши муқаррар. Мени энг кўп даҳшатга солган нарса шуки, Европа Усмоний давлатдаги жиддий ишларга рози бўлмагани учун энг муҳим восита ва фактларни яширишди». (Жамолиддин Афғоний).

11 – «Султон Абдулҳамид донолар саййиди, сиёсатчilar устаси, умматлар етакчисидир». (Мисрлик етакчи Мустафо Комил пошо).

12 – «Табриклайман эй мўминлар амири. Чунки сизнинг нажотингиз, ушбу буюк динимиз нажотидир». (Аҳмад Шавқий).

13 – «Фикримча, султон Абдулҳамид II танқидчilarнинг қаттиқ хужумига дуч келган. Уларнинг асосийси, султоннинг исломий сиёсатига тоқат қилолмаган европалик сиёсатчilar бўлди. Уларнинг танқид кампаниясига Абдулҳамидин ва араб давлатлariдаги усмоний бошқарувни, хусусан, Шарқдаги ҳукм юритишини ёмон кўрган араб ёзувчilari ҳам қўшилишди. Яъни, Абдулҳамидин туҳматга учраган султон, дейиш мумкин». (Мисрлик тарихчи доктор Муҳаммадсолих Мансий).

14 – «Мўминлар амири ва Росууллоҳ халифаси ғозий султон Абдулҳамид хон биз борлигига шукр қилиб, фаҳрлансак ва замонаси соясида ҳузур қилсан арзийдиган зотдирлар. У туфайли ҳамон замонлар масрурдир, чеҳрасидан одамлар баҳтилидир, Исломий Халифалик таҳти зийнатлидир, улуғлигидан Усмоний Уммат хушнуддир». (Шофеий мазҳабининг Шомдаги имоми).

15 – «Мудом Абдулҳамид замонидаги таълим ҳақида сўз юритар эканмиз, фақат ҳақиқатни айтиб, султон барча даражада юксак бўлганини, усмонийларнинг аксари маълум даражада олим бўлишганини, кўплаб вилоятларда ўқиш ва ёзишни биладиган кишиларни саводсиз кишилардан бир мунча кўпайтириб

Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган қўйганини эътироф этишдан ўзга нарсани ёза олмаймиз». (Шомлик бир ёзувчи).

16 – «Абдулҳамид Умматни таълим-тарбиясиз эркин қўйиб бериш, унга зарап келтиришига амин эди. Шунинг учун ҳам у давлатда маърифат муассасаларини барпо этиш сари шахдам қадам ташлади, шунга енг шимарди». (Бир турк сиёсий ёзувчи).

17 – «Абдулҳамид буюк дипломат эди. У нуфуз ва мустамлака учун курашаётган йирик давлатлар ўртасидаги мавжуд рақобатдан қандай максимал даражада фойдаланиш мумкинлигини биларди. Мақсади, йирик давлатлар билан муносабатини сақлаб туриш учун давлатини урушдан узоқ тутар эди». (Усмоний давлат ҳарбий денгиз флоти адмирали Генри Феликс Вудс. (Вудс пошо)).

18 – «Абдулҳамид ғоят тиришқօк эди. Чунки у барча вазирларидан кўп ишларди. У мисли кўрилмаган даражада сиёsatчи эди. Чунки қулаш арафасида қолган бир бепоён Усмоний давлатни жуда усталик билан бошқарди ва ислоҳу тараққиётга олиб чиқди». (Элизабет Ромли Литмар америкалик ёзувчи аёл).

19 – «Султон кўришни истаган энг катта нарса, мусулмонларни юксак даражада фикрли ҳамда Халифаликка жисплашган ҳолда кўриш эди». (Мисрлик етакчи).

20 – «Унинг камсуқум ва оғир-босиқлиги, ўз динига ғоят қаттиқ амал қилиши, уламою диндорларга ғамхўрлиги шахсан мени лол колдирди». (Венгер шарқшуноси).

21 – «Султон Абдулҳамидинг қонхўр ҳукмдор бўлмаганлиги бугунги кунда тарихий ҳақиқатдир». (Турк тарихшуноси).

22 – «Жарчи қуш келтирган шумхабар юракларимизни ўртади. Эгнимизга мотам либоси кийдирди... Бу хабарни ҳинд олами ва бошқа қитъалардаги мусулмон олами эшлиши биланоқ таассуфга чўмди... Чунки туйган кулокларни гаранг қилган бу хабар, султон Абдулҳамидхоннинг султонлик ва Халифалик тахтидан ағдарилгани тўғрисидаги хабар бўлиб, бутун исломий оламни зир титратди». (Ҳиндистонда чиқадиган Ватан газетаси).

23 – «Султон жанговарлик ва мудофаада юксак құдратга эга бўла туриб, ўз тахтини сақлаб қолиш мақсадида урушга ёки бирор жангга киришмади. Агар киришганда эди, ҳеч ким, ҳеч қачон уни таҳтдан ағдаролмаган бўлар эди». (Усмоний давлат ҳарбий денгиз флоти адмирали Генри Феликс Вудс. (Вудс пошо)).

24 – «Биз султон золим, султон мажнун, деган гапларни айтдик. Султонга қарши қўзғолон қўтаришимиз керак, дея шайтоннинг сўзига кирдик ва қўзғолон қилдик, ухловчи фитна уйгониб, бизни ҳам уйғотди... Эй асрнинг буюк сиёsatчиси, сиз асло мажнун

Султон Абдулҳамид иккинчининг тарихи шонли бўлиб, у киши ўз даврининг пешвоси бўлган эмасдингиз, билъакс, биз жинни эдик... Биз нафақат ўз жиннилигимизни, балки соғлом ахлоқдан маҳрум пасткаш ва ёвузлигимизни ҳам кўра олмадик». (Бирлик ва Тараққиёт партияси файласуфи доктор Ризо Тавфик).

Эй мусулмонлар!

Мана сизга султонимиз тарихи, мана шарафли давлатимиз воқеи. Ҳа, Усмоний давлат буюкликнинг энг авжида эди, ҳатто заифлигига ҳам буюк эди ва буни дўстдан олдин душман ҳам тасдиқламоқда.

Аллоҳим, бизни рошид Халифаликни қайта барпо қилишга ҳаракат қилаётгандардан қилгинки, шу орқали исломий ҳаётни қайта бошлайлик. Шунингдек, бир динда бўла туриб, Аллоҳни ва мўминларни қўйиб, яхудий ва насронийларни дўст тутган аҳмоқ ва хоинлар қилмишлари оқибатларини ўчириб-тугатайлик. Аллоҳим, рошид Халифалик яна ўз зиёсини таратиб, Қуддус, Истанбул, Маккан Мукаррама ва Мадинаи Мунаввара, Дамашқ, Боғдод, Қуртуба, Санъо каби юртларимизни нурга буркаши, у ерларга қайта табассум қилиши, бинолари узра Уқоб байроби қайта тикилишига Ўзинг мұяссар айла, бу Сен Роббимизга асло мушкул эмас. □

ИСЛОМДАГИ БОШҚАРУВ НИЗОМИНИНГ БАРЧА АСРЛАРГА ЯРОҚЛИЛИГИ

Махмуд Абдулкарим Ҳасан

Бу мавзу эски-янги мавзу бўлиб, унда тадқиқотлар, савол ва жавоблар мавжуд. У бошқарув низомигагина чекланиб қолмайди, балки у бутун шариатга боғлиқ мавзудир. Мисол учун унда шундай гаплар келади: Ислом шариатига ўн тўрт аср бўлди. Бу давр давомида жамиятлар, турмуш воситалари ва муносабатлар ривожланди. Шундай экан, бир неча аср олдин одамлар учун яроқли бўлган ҳукмлар шу даврда ҳам яроқли бўлаверадими? Хусусан, воситалар ва ихтиrolарда дунё улкан ривожланишга гувоҳ бўлганидан кейин ҳамда бир неча ўн йилликлардан олдинги даврга солиштирганда дунё кичик бир қишлоққа ўхшаб қолганидан кейин бир неча асрлар олдин яроқли бўлган шариат бугунги кунда қандай яроқли бўлади? Исломий давлатнинг бўлиши бугунги кунда ҳам мақбул ва мумкин ишми? Бугунги асрга яроқли ҳамда исломий бирорта низом – масалан, бошқарув низоми ёки иқтисод низоми, ёхуд ижтимо низоми – мавжудми? Рошид халифалар асрига яроқли бўлган Халифалик ва унинг низоми йигирма биринчи асрда ҳам яроқлами? Инсон ривожланганидан кейин унинг ишларини муолажа қиласидан конунлар ҳам ривожланиши керак эмасми?

Бу саволларга жавоб шуки, Ислом Росулуллоҳ ﷺ пайғамбар килиб юборилганидан бошлаб қиёмат кунига қадар яшаб ўтадиган бутун инсонларга юборилган Аллоҳнинг рисолатидир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَئِيلٌ﴾

«Айтинг (эй Мұхаммад): Эй одамлар, албатта мен сизларнинг барчангизга Аллоҳ (юборган) элчиман» [Аъроф 158]

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

«(Эй Мұхаммад), дарҳақиқат Биз сизни барча оламларга фақат раҳмат (яъни Аллоҳнинг раҳмати-жаннатига етаклагувчи) қилиб юбордик» [Анбиё 107]

Хар қандай масалада Ислом берган ҳукм ҳақ ва раҳматдир ҳамда энг тўғри ҳукмдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْءَانَ يَهْدِي لِلّٰتِي هُنَّ أَقْوَمٌ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ هُنَّ أَجْرًا كَبِيرًا﴾

«Албатта, бу Куръон энг түгри йўлга ҳидоят қилур ва яхши амалларни қиласиган мўминларга катта ажр-мукофот борлигини(нг) хуши хабар(ини) берур» [Исро 9]

Шунинг учун, Ислом шариати барча замон ва маконга яроқлидири. Бунинг ҳеч ҳайрон қоларли жойи йўқ. Чунки у Билимдон ва хабардор зот ҳузуридан келган. Исломий шариатнинг яроқлилиги замон ва макон сабабли шариат ахкомларида юз берадиган ўзгаришларга боғлиқ эмас, балки унинг хитобидаги хусусиятларга боғлиқ. Чунки, бу хитоб воситалар ва нарсаларга эмас, балки инсон деган эътиборда инсоннинг ишларига боғлиқ бўлиб келган. Шунингдек, шариатда мубоҳлик ҳукми учун кенг майдоннинг берилиши янги кашфиётлардан фойдаланиш учун кенг танлов имкониятини беради. Инсон бу имкониятдан фойдаланиб асрга мос услубларни яратиши мумкин. Исломий шариатнинг ушбу икки хусусияти, яъни хитобнинг воситалар ва нарсаларга эмас, балки инсоннинг ишларига боғлиқ бўлиши ҳамда мубоҳлик ҳукми учун кенг майдон берилиши – воситалар ҳар қанча ривожланса ҳам, инсоннинг ишлари ҳар қанча турланса ҳам – Ислом шариатини инсоннинг ишларини муолажа қиласиган ҳукмларни чиқариб беришга қодир қилиб қўяди. Бунинг баёни қўйидагича:

а) Шаръий хитобнинг ишларга боғлиқлиги ва уларни қамраб олиши:

Бу Ислом шариатининг энг муҳим хусусиятларидан бўлиб, бу хусусият шариатга умумийлик (универсаллик) ва барқарорлик сифатларини беради. Ушбу хусусиятнинг баёни икки жиҳатдан бўлади. Биринчи, Исломий шариат ишни бажариш пайтида ишлатиладиган нарсаларга эмас, балки инсоннинг ишига ҳукм беради. Иккинчи, Инсон ҳар бир замон ва маконда барқарор бўлиб, у ўзгармайди. Бу билан Исломий шариат ҳар бир замон ва маконда инсон томонидан содир бўлиши мумкин бўлган барча ишларни қамраб олади. Қўйида, биз буни баён қилиб, уни шаръий далил ва нусуслар билан исботлаб берамиз.

1 – Ислом ҳукмлари ўзгариб турадиган воситаларнинг ҳукмлари эмас, балки инсон ишларининг ҳукмлариидир:

Шаръий нусусларни тадқиқ қилиш шунга далолат қиласиди, шариат инсон ишларининг ҳукмлари бўлиб келган ҳамда у вақт ўтиши билан ўзгариб турадиган восита ва қуролларнинг ҳукмлари

бўлиб келмаган. Шариат ўзининг ушбу хусусияти билан воситаларнинг ўзгариши ёки ривожланишидан таъсиранмайди. Инсоннинг ишлари ҳар қанча турланса ҳам, инсоннинг асл илдизи (моҳияти) ўзгармайди. Бу ишлар ҳар қанча турланса ҳам, улар ўзгармас асл илдизнинг бутоқлари бўлиб қолаверади. Инсоннинг асл ўзгармас илдизи унинг хусусиятлариdir. Инсоннинг хусусиятлари вақт ўтиши ва турмуш воситаларининг ривожланиши билан ўзгармайди. Чунки, бу хусусиятлар инсоннинг барқарорга биноан ўзгармасдир. Инсоннинг ишларида ўзгарган нарса, бу ишларнинг шакллари ва ташқи кўринишлариdir. Ушбу шакл ва кўринишлар воситалардан, нарса ва қуроллардан таъсиранади. Бошқача ибора билан айтганда, Исломий шариат инсон учун низом келтирган, инсон эса барқарор бўлиб, у ўзгармайди. Шунинг учун, маълум бир даврда инсон учун яроқли бўлган шариатнинг барча замонларда яроқли бўлиши табиийдир.

Инсоннинг барқарорлигига келсак, асрлар давомида унинг пайдо бўлиб шаклланиши ўзгармаган. У ҳомила бўлади ва туғилиб улгаяди. Буларнинг барчаси давомида инсоннинг эҳтиёжлари бўлади. Сўнг у улғайиб, унинг инсоний хусусиятлари такомиллашади. Бу хусусиятлар – инсоннинг узвий эҳтиёж ва фаризалари ҳамда ақлий идрокидир. Инсон ўзининг моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондиришга харакат қилиб яшайди, сўнг ўлади. Агар биз унинг воқесини тафсилоти билан ўрганиб чиқадиган бўлсак, унинг ҳар қандай замон ва маконда ўзгармаганини кўрамиз. Инсоннинг ҳаётда мавжуд бўлиб туриши, турмуш эҳтиёжлари, ҳаётий кучлари ҳамда жисмоний, руҳий ва фикрий хусусиятлари ўзгармаган. Асрлар давомида унинг ишлари на қисқарган ва на зиёда бўлган. Инсоннинг ишлари кўп ва чекланмаган бўлса-да, улар бир-бирига ўхшашдир. Чунки эҳтиёжлар, интилишлар ва гоялар одамларнинг ўзгармас инсоний хусусиятларига боғлиқ. Бу ишлар илдиз ўрнида бўлиб, бу илдиздан кўплаб ишлар келиб чиқади. Ушбу ишлар турли-туман бўлса-да, бироқ улар олдин мавжуд бўлмай туриб тўсатдан инсонда пайдо бўлиб қолган нарса эмас. Масалан, ибодатнинг инсон бажарадиган воқеси маълум ишдир. Лекин ундан ҳисобсиз ишлар келиб чиқади. Аллоҳга ибодат қилиш, бутлар ва мутакаббирларга ибодат қилиш мана шу ишлар жумласидандир. Ушбу ибодатларда намоз, ҳаж, тафаккур қилиш, насиҳат ва яхшилик қилиш каби ишлар ва кўринишлар мавжуд. Шунингдек уларда, турли бидъатлар, зоҳидлик ва роҳибликнинг турли

кўринишлари, кофирларнинг ибодатлари ҳамда ўйлаб топилган ҳисобсиз ишлар бор. Келтирилган мисоллар денгиздан бир томчи холос. Лекин уларнинг барчаси битта ишга, яъни ибодатга боғлиқ. Буларнинг барчаси одамлар ўзларининг ўзгармас инсоний хусусиятларидан келиб чиқиб, ҳар бир асрда бажариб келаётган ҳамда ривожланган воситаларга ва шу воситалар натижасида пайдо бўлган ихтиrolарга алоқаси бўлмаган ишлардир. Бунга ўлдириш ва жанг қилиш ишини мисол қилиш мумкин. Бу ишлар қилич, ўқ отар курол, ракета ёки булардан бошқа қуроллар ёрдамида амалга оширилиши мумкин. Воситалар ривожланиши билан ишлар турланса-да, бироқ ишнинг ўзи ўзгармайди. Яна бунга сафар қилиш ишини ҳам мисол қилиш мумкин. Чунки, сафар қилиш воситалари ривожланиб ўзгарса-да, сафарнинг ўзи ўзгармайди.

Шундай қилиб, услублар турланиб, воситалар ривожланиши билан ҳамда нарсалар ва ихтиrolар янгиланишига биноан ишлар кўпсонли бўлади. Лекин, унинг асл илдизи битта бўлиб, уни бажариш инсонга олдиндан белгилаб қўйилган. У Аллоҳ Таоло инсонни яратганидан бошлаб унда мавжуд бўлиб келаётган унинг хусусиятларидандир ва у қиёмат кунигача шундай бўлиб қолади. Бизнинг асrimизда асл илдизи олдин мавжуд бўлмаган ва инсон бажараётган иш топилмайди. Инсон ўзида бўлмаган хусусиятга асло эга бўлолмайди. Масалан, инсон яратишга ожиз бўлиб келган ва бу шундай бўлиб қолаверади. Шунингдек, у ўз жисми билан учишга ожиз ва бу келажакда ҳам шундай бўлиб қолади. Инсон сув, ҳаво ва озуқасиз яшай олмайди, у шахватларни яхши кўрадиган бўлади.

﴿رُبَّنِ لِلنَّاسِ حُبُّ الْشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَيْنَ وَالْقَنَطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الْذَّهَبِ﴾

﴿وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَمِ وَالْحَرْثِ﴾

«Одамларга аёллар, болалар, туганмас олтин-кумуш бойликлар, (қиммат) баҳоли отлар, чорва ва экин-тикинлар каби истак-ҳоҳишларга қўнгил қўйиши чиройли қилинди» [Оли Имрон 14] Инсон баркарор бўлиб, у ривожланмайди. Шу асрдаги инсон Ислом нозил бўлган асрдаги ва асрлар давомида яшаб келаётган инсоннинг айнан ўзидир, деган сўзнинг маъноси мана шудир.

Шунинг учун, мужтаҳид имомлар шаръий ҳукмга «Шореънинг талаб, ихтиёр бериш ва ваъз билан мукаллафлар ишларига (ёки бандалар ишларига) тааллуқли бўлган хитоби», дея таъриф берганлар. Хитобнинг нарсалар ёки воситаларга эмас, балки

ишларга тааллуқли бўлишида ихтилоф йўқ. Чунки, шаръий ҳукм нарсаларнинг эмас, балки ишларнинг ҳукмидир. Аллоҳ Таолонинг

﴿حُرْمَتٌ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ﴾

﴿وَالْمُرْتَدِيَةُ وَالنَّاطِيحةُ وَمَا أَكَلَ آلَّسْبَعُ إِلَّا مَا ذَكَرْتُمْ﴾

«Сизларга ўлакса, қон, тўнгиз гўшти, Аллоҳдан бошка бироннинг йўлида сўйилган нарса, бўғилиб ўлган, уриб ўлдирилган, баланд жойдан қулааб ўлган, (бошка бирон ҳайвон билан) сузишиб ўлган ва йиртқич ҳайвон тишлаб ўлдириган жониворлар ҳаром қилинди» [Моида 3]

﴿حُرْمَتٌ عَلَيْكُمْ أُمَّهَتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخْوَتُكُمْ وَعَمَّتُكُمْ وَخَلَّتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخْتَ﴾

﴿وَبَنَاتُ الْأَخْتَ﴾

«Сизлар учун оналарингиз, қизларингиз, опа-сингилларингиз, аммаларингиз, холаларингиз, aka-укаларингизнинг қизлари, опа-сингилларингизнинг қизларига уйланиш ҳаром қилинди» [Нисо 23] деган оядидаги каби нарсаларнинг ҳукмларини баён қилиб келган нусуслардан мурод ушбу инсоннинг нарсаларга тааллуқли ишларидир. Биринчи оядидаги ҳаромлик ҳукми нарсаларни баён қилган бўлса ҳам, ундан мурод ушбу нарсаларни ейиш ёки улардан фойдаланишдир. Иккинчи оядда оналар ва опа-сингилларнинг ҳаромлигини (яъни уларга уйланиш ҳаромлигини) баён қилиб келган ҳукмлардан мурод муайян ишларнинг ҳаромлигидир. Шунга биноан, Исломий шариат бандаларнинг ишларини баён қилиб келган ҳамда ҳар қандай замон ва маконда ўзгармайдиган ушбу ишлар асосида алоқаларни тартибга солган.

Аммо кашф этиб ихтиро қилинган, инсонлар ҳаётида янги пайдо бўлган ҳамда Аллоҳ еру осмонда яратиб уларни инсонга бўйсундириб қўйган ва бандаларнинг ишларига тааллуқли бўлиши мумкин бўлган нарсаларга келсак, шариат бу нарсалар учун умумий ҳукмни келтиради. Шунинг учун, хос далил истисно қилган нарсалардан ташқари барча нарсалардан фойдаланиш мубоҳдир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَسَخَرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ﴾

﴿يَتَفَكَّرُونَ﴾

«*Ўз томонидан* (яъни *Ўз* хоҳиши-иродаси билан) *сизларга осмонлардаги ва ердаги барча нарсаларни бўйсундирди.* Албатта бунда тафаккур қиласидиган қавм учун оят ибратлар бордир» [Жосия 13]

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾

«*У шундай зотки, сиз учун ердаги барча нарсани яратди*»

[Бақара 29]

Мана шундан «Нарсалардаги асллик мубоҳликдир»¹ деган қоида истинбот қилинган. Давр ўтиши билан янги пайдо бўлган ихтиrolар ва илmlардан фойдаланишнинг барча турлари «асли мубоҳ» қоидаси остига киради. Аммо янги пайдо бўлган ишларга келсак, бу ишлар шариат қамраб олган инсоний ишларнинг аслидан ташқарига чиқмайди.

2 – Шариатнинг бандалар ишларини қамраб олиши:

Шаръий нусусларни ўрганиб чиқиш билан биламизки, бу нусуслар кўпинча ишнинг асли учун умумий хукмни келтиради. Бу билан ундан (яъни аслдан) бўлинниб чиққан ишлар – улар ҳар қанча турланса ҳам – унга тобе бўлади ва унинг хукми асл хукмининг остига киради. Мисол учун, шариат Бақара сурасининг 275 оядида

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ﴾

«*Аллоҳ байни ҳалол қилди*»

[Бақара 275]

деб байнинг мубоҳлигини келтиради. Ушбу умумий аслнинг остига ҳисобсиз эски ва янги байлар киради. Бу турдаги ишларнинг барчасига ушбу умумий аслнинг хукми, яъни мубоҳлик хукми берилади. Факат бошқа ҳукм билангина ундан бирор иш истисно қилиниши мумкин. Шундай қилиб, шариат ўзининг чекланган нусуслари билан бир қанча турдаги ишларни ёки уларнинг жинсларини қамраб олади.

Мисол қилиб айтадиган бўлсак, сафарда намозни қаср қилишга ҳамда рўза тутмасликка шаръян рухсат берилиши банданинг

(1) Мұхаммад Сидкій Бурну, фикхий қоидалар энциклопедияси, 2/280. Шунинг учун борлиқдаги барча нарсалардан фойдаланиш мубоҳ бўлади. Магар, ўлимтик, кон ва тўнғиз гўшти ҳакида далил келганидек, нарсанинг айни ўзи ҳакида далил келган бўлса... ёки тирнокли кушлар ва қозиқ тишли йиртқичлар хукми каби сифати ҳакида далил келган бўлса мубоҳ эмас. Ибн Аббос رضдан ривоят қилинган ҳадисда у айтади:

«نَفَى رَسُولُ اللَّهِ عَنْ كُلِّ ذِي نَابِ مِنَ الْمُخْلَبِ مِنَ الطَّيْرِ»

«Росулуллоҳ ﷺ барча қозиқ тишли йиртқичларни ва барча тирнокли қушларни ейишдан қайтардилар». Саҳих муснад. Ов, курбонлик ва гўшти ейиладиган хайвонлар ҳакидаги китоб, (34), Қозиқ тишли барча йиртқичлар ва тирнокли қушлар гўштининг ҳаромлиги боби (3). 1534, 3, (1934) ҳадис.

ишига, яъни сафарга алоқадор бўлиб келган. Сафарнинг ўзига хос шартлари бўлади. Шунинг учун, сафарлар масофасида, шароити ва воситаларида бир-биридан фарқ қилса ҳам... Яъни, машақатли сафар, енгил сафар, тұяды, машинада ёки учоқда амалга оширилган сафарларга бўлинса ҳам, уларнинг барчаси сафар жинсига тобе бўлади ҳамда намозни каср қилиш ва Рамазон рўзасини тутмаслик ҳукми қандай бўлса шундайлигича қолади. Чунки, Шореънинг ҳикмати ҳукмнинг ишга, қолаверса унинг ўзгармас умумий аслига алоқадор бўлишини талаб қилади. Шундай қилиб, ушбу рухсатлар асрлар давомида сафар қилишга алоқадор бўлиб келган ва ҳукмлари ўзгармаган событ ҳукмлардир. Масалан, ўлдириш иши ҳақида ҳам – унинг шакллари ёки унда ишлатилган қуроллар ҳар қанча фарқли бўлса ҳам – айни шуни айтиш мумкин. Унинг ҳукмиди қилич билан ёки бошқа замонавий восита билан содир этилганига ёки уни шахс ёки жамоа содир этганига қаралмайди, балки унинг ўлдириш ишининг умумийлиги остига киришига қаралади. Бошқа ҳукмларда ҳам айни шу гап айтилади.

Бандаларнинг мавжудлиги тасаввур қилиниши мумкин бўлган ишларини ўрганиб чиқсан, шариатда ҳукми бўлмаган бирор ишга дуч келмаймиз. Бирор иш содир бўлса, албатта унинг шариатда асли ва ҳукми бўлади. Бу эса, шариат бандаларнинг барча ишларини ўз ичига олишини тасдиқлайди. Булар шундай бир масалаларданки, энг муҳим усули фикҳ китоблари улардан холи эмас. Жувайнин шундай дейди: «Шофеий – биз аниқ биламизки, бирор воқеа Аллоҳ Таолонинг ҳукмидан холи бўлмайди, деган. Масалалар кўпайиб, ҳукм ва фатволар уюлиб кетса ҳам собиқ имомлар бирор масалани Аллоҳ Таолонинг ҳукмидан холи қилишмаган».¹ Аллоҳ Таоло айтади:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَقْمَتْ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيَتُ لَكُمْ أَلِّا سَلَمَ دِينًا﴾

«Бугун сизларга динингизни комил қилдим, неъматимни бенуқсон, тўқис қилиб бердим ва сизлар учун (фақат) Исломни дин қилиб танладим» [Моида 3]

﴿وَنَزَّلَنَا عَلَيْكَ الْكِتَبَ تَبَيَّنَنَا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَشُرُّى لِلْمُسْلِمِينَ﴾

«Сизга — ҳамма нарсани баён қилиб берувчи, ҳидоят, раҳмат ва мусулмонлар учун хушхабар бўлган Китобни-Қуръонни нозил қилдик» [Наҳл 89]

(1) Жувайнин «Бурхон фи Усулил Фикҳ», Тадқиқот: Абдулазим Маҳмуд Деб, Мансура, Дорул Вафо, 3-тираж, хижрий 1412, милодий 1992 йил, 2, 723, 1133 абзац.

6) Бу оятлар шариат банданинг барча ишларини қамраб олишини тасдиқлади:

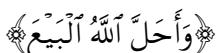
Исломий шариатда мубоҳликка кенг майдон берилиши¹

Режалаштириш ва тартиблаштириш танловида, идора қилиш тизимида ҳамда янгиликлардан фойдаланиш, ҳар бир асрға мос равишда уларни ишга солиши орқали манфаатларни ва идора ишларини янгидан шакллантиришда мана шу кенгликка асосланилади. Бу барча соҳалардаги муносабатларга – улар бошқарувда бўладими ёки бошқа соҳада бўладими ҳеч бир фарқсиз – тааллуқлидир. Мубоҳлик майдонининг кенглиги икки манбага таянади: а) Даиллар ёки нусусларнинг умумийлигига таянади. б) Одамларга раҳмат бўлиши учун Шореъ афв қилган нарсага ёки «афв зона (доира)си» дейа номланган нарсага таянади.

1 – Даилларнинг умумийлиги

Шариатнинг барча замонга яроқлилиги ҳақида айтилган пайтда даилларнинг умумийлиги ҳақида ҳам айтиб ўтилди. Ҳозир, мубоҳлик доирасининг кенглиги ҳақида айтиб ўтамиз. Мубоҳликнинг даиллари икки қисмга бўлинади. Биринчи: Ишнинг мубоҳлигига умумий даиллар остига кирган фуруларнинг мубоҳлиги. Иккинчи: ишни талаб қилишда умумий даиллар остига кирган фуруларнинг мубоҳлиги.²

Ишнинг мубоҳлиги ҳақидаги умумий даилларга келсак, улар мубоҳликка даил бўлиб келган нусуслардир. Даилларнинг умумийлиги улар ўз ичига олган ёки уларнинг остига кирган барча нарсаларнинг мубоҳлиги демакдир. Бу даиллар танлаш имкониятини беришга асосдир. Ишлар ўртасида танлаш имкониятини бериш, ҳар қандай ишни танлашда манфаатлар ва шароитлар тақозосига қараб танловнинг ўзгариши мумкинлигини англатади. Бунга Аллоҳ Таолонинг қўйидаги сўзларини мисол қилиш мумкин:

«Аллоҳ байни ҳалол қилди»

[Бақара 275]

(¹) Бу майдон ва унинг коидалари ўзгарувчан ишлар соҳасини баён қилиб беради ва уларни шариат қонунлари доирасида тартибга келтиради.

(²) Шаръий ҳукмга «Шореънинг талаб, ихтиёр бериш ва вазъ билан мукаллафлар (ёки бандалар) ишларига тааллуқли бўлган хитоби», дейа таъриф берилган. Бу ерда, ихтиёр бериш мубоҳликдир. Талаб эса, ишни қилишни талаб қилиш ва тарқ этишни талаб қилишдир. Бу талабларнинг ҳар бири қатъий ва нокатъий талабга бўлинади. Бир ишни қилишни қатъий талаб қилиш фарз ёки возибликни ифодалайди, қилишни нокатъий талаб қилиш мандубликни ифодалайди, тарқ этишни қатъий талаб қилиш ҳаром ёки маҳзурни ифодалайди ва тарқ этишни нокатъий талаб қилиш макрухликни ифодалайди.

﴿يَبْيَنِي إِلَّا مَخْدُوا زِينَتُكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُّوَا وَأَشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا تُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾

«Эй Одам болалари, ҳар бир сажда чогида зийнатланингиз (яъни тоза либосда бўлингиз) ҳамда (хоҳлаганингизча) еб-ичаверинглар, фақат исроф қилманглар. Зотан, У исроф қилгувчи кимсаларни севмас» [Аъроф 31]

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُّوَا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ الْنُّشُورُ﴾

«У (Аллоҳ) сизлар учун ерни хокисор-бўйсунгувчи қилиб қўйган зотdir. Бас, (ер)нинг ҳар томонида (сайр-саёҳат қилиб ё тижкорат билан ёки дэҳқончиликни касб қилиб) юраверинглар ва (Аллоҳнинг берган) ризқ-рўзидан енглар. Ёлгиз Унинг ҳузурига тирилиб чиқши-қайтиши бордиr» [Мулк 15]

Биринчи оятга келсак, юқорида айтилганидек бу байнинг мубоҳлиги тўғрисидаги умумий аслдир. У байнинг барча турларига ва сотилиши мумкин бўлган барча нарсаларга тўғри келади. «Модомики ҳаромлигига далил келмас экан, нарсалардаги асллик мубоҳликдир» қоидасига биноан (оятда келган бай) бўлиб-бўлиб тўлаш, қарзга, нақд пул ва айирбошлаш байларини ўз ичига олади. Шунингдек у, шахслар ва давлатлар ўртасидаги байни... Бу ҳақдаги оят нозил бўлган даврдаги нарсалар савдо-сотифини ва булардан бошқа давр ўтиши билан янги пайдо бўлган жиҳозлар, мослама ва қуроллар савдо-сотифини ўз ичига олади.

Мубоҳлик далилларининг умумийлигидан мурод мана шудир. Бай ҳақидаги бу гап «бай» лафзи билан номланган барча ишларга тўғри келади. Усул қоидасида «Эътиборлиси лафзнинг умумийлигидир, сабабнинг хослиги эмас», деб келади.¹ Модомики, бай-савдонинг ўзини ёки сифатини ҳаром қилган далил келмаган экан, савдо-сотифи мумкин бўлган барча нарсаларни ўз ичига олади. Иккинчи оятда келган нарса ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Чунки оятда масжидлардаги безакнинг мубоҳлиги, ейиш ва ичишнинг мубоҳлиги ҳақида умумий далил келган. Бу далиллар безакнинг аслини, ейиш ва ичишнинг аслини мубоҳ қиласди. Бу билан безак ва ейиш-ичиш лафзи ўз ичига олган ҳар қандай иш – агар у бирор далил билан истисно қилинмаган бўлса – мубоҳ бўлиб қолади. Яъни, барча безаклар ва барча еб-ичиладиган нарсалар – агар улар бирор далил билан истисно қилинмаган бўлса

(¹) Муҳаммад Сидқий Бурнунинг Фикҳий қоидалар энциклопедиясига қаралсин. 12, 87.

– мубоҳ бўлиб қолади. Учинчи оятда ризқ, маърифат ва бошқа турли манфаатлар талабида саёҳат қилиш ҳақида умумий бўлиб келган.¹

Аммо ишнинг талабидаги (яъни ишни қилишни талаб қилиб келган) умумий далилларга келсак, у аслнинг далили умумий бўлиб келишидир. Бу далил ишнинг мубоҳлигини англатмайди, балки унинг қилиниши талаб қилинаётганини англатади. Бу талаб ё ишнинг вожиблигини англатади ёки мандублигини англатади. Шунга биноан иш ё вожиб бўлади ва ёки мандуб бўлади. Ишни амалга оширишга хизмат қиладиган ёки унга олиб борадиган барча нарса мубоҳ бўлади. Яъни, улар талаб қилинган ишни амалга ошириш йўлидаги мубоҳ воситалар бўлади. Масалан Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَتَعَاوُنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالْتَّقْوَى﴾

«Яхшилик ва тақво йўлида ҳамкорлик қилинглар»

[Моида 2]

﴿فَتَابُوا﴾

«Жанг қилинглар!»

[Тавба 29]

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾

«Уларни топган жойингизда ўлдиринглар»

[Бақара 191]

﴿وَأَعْدُوا لَهُمْ مَا أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾

«(Эй мўминлар), улар учун имконингиз борича куч ва эгарланган отларни тайёрлаб қўйингиз»

[Анфол 60]

Биринчи оятдаги эзгулик ва тақво устида ҳамкорлик қилишга буюриш умумий бўлиб келган. У шаръян эзгулик ва тақво хисобланган барча ишларга мос келади. Бу ерда ҳамкорлик мавзусигина эмас, балки ҳамкорлик кайфияти жиҳати ҳам умумий бўлиб келган. Бу кайфиятлар замон ўтиши билан ўзгарадиган услублардир. Бунда буйруқнинг вожибликни ифодалаши ёки мандубликни ифодалаши фарқсиздир. Чунки, буйруқни амалга ошириш кайфиятлари мубоҳ бўлиб, унда муносиб шароитлар танланади. Ҳамкорлик баъзида фақирларга ёрдам кўрсатишда ёки табобатда, мадраса ва жомеаларни барпо қилишда ёки бундай ишларни бажарадиган жамиятларни ташкил этишда ёки одамлар

(1) Аллоҳ Таолонинг ﷺ деб айтган сўзининг маъноси, ундан фойдаланишингиз учун Аллоҳ уни сизларга бўйсундирди, демакдир. Бу билан унда манфаат бўлган ишлар – агар улар бирор далил билан истисно қилинмаган бўлса – мубоҳ бўлиб қолади.

ўртасини ислоҳ қилиш ва булардан бошқа ишларда бўлиши мумкин.

Жанг қилишга, тажовузкор душманларни ўлдиришга ва куч тайёрлашга буюриб келган оятлар ҳақида хам шундай дейиш мумкин. Чунки бу оятлар куч тайёрлаш ва жанг қилишининг аслини вожиб қилган ва уларни амалга ошириш кайфиятини белгиламаган, балки буйруқ умумий бўлиб келган. Шунинг учун талаб қилинган аслни амалга ошириш гоя бўлади. Талаб қилинган ишни амалга оширадиган бир нечта кайфият орасидан биттасини танлаш мубоҳ услугуб бўлади. Восита ва ихтиrolар ривожланишига қараб кайфиятлар ўзгариб ривожланиши мумкин бўлгани учун буларнинг барчаси мубоҳ ишлар бўлиб, улар манфаатлар ва имкониятларга қараб танланади.

2 – Афв доираси:

Афв доираси ва умумий далиллар ҳақидаги ҳукм мубоҳликни ифодалагани учун улар бир-бирига ўхшашиб. Лекин, афв юкни енгиллатиш қабилидан бўлгани учун, мубоҳлик афвдан фарқ қиласи. Яъни, афв Аллоҳнинг машақат ва танглик бор ишда муруват кўрсатиб, одамларни ушбу афв билан юкни енгиллатишидир. Яъни, бу билан ҳаром бўлиши ёки вожиб бўлиши мумкин бўлган иш мубоҳ бўлади. Бунда мукаллафларга кенглик бериш ва улар учун танлов имкониятларини кўпайтириш бор. Абу Саълаба Хашаний رضдан ривоят қилинган ҳадисда Набий صلی اللہ علیہ وسَعْدَہ айтадилар:

«إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ فَرَائِضَ فَلَا تُضِيِّعُوهَا، وَحَدَّ خُدُودًا فَلَا تَعْتَدُوهَا، وَحَرَمَ أَشْيَاءً، فَلَا تَنْتَهِكُوهَا، وَسَكَّتَ عَنْ أَشْيَاءٍ رَحْمَةً لِكُمْ غَيْرِ نِسْيَانٍ، فَلَا تَبْحَثُوا عَنْهَا»

«Аллоҳ фарзларни фарз қилиб белгилади, уни зое қилманлар, ҳадларни белгилади ундан ўтиб кетманлар, баъзи нарсаларни ҳаром қилди, белгиланган бу қонунларга риоя қилмай қўйманлар, унугтиб эмас, балки сизларга раҳмат бўлиши учун баъзи нарсалар ҳақида сукут қилди, бас уларни мухокама қилманлар».¹ Росулуллоҳ صلی اللہ علیہ وسَعْدَہ «фарзларни белгилади» ва «баъзи

(¹) Абулфараж Абдураҳмон ибн Аҳмад ибн Ражаб Ҳанбалийнинг (хижрий 795, милодий 1393) «Жавомиул қаломдан элликта ҳадиснинг шархи тўгрисидаги илм ва ҳикматлар тўплами» китобига қаралсин. Шуайб Арноут ва Иброҳим Божис тадқиқоти, Байрут, Рисолат муассасаси, 7-тираж, хижрий 1422, милодий 2001 йил, 2, 150, ҳадис (30). У бу ҳадисни ҳасан ҳадис деб айтади, уни Доруктуний ва бошқалар ривоят қиласи. Яна Набил Саъдуддин Салим Жаррорнинг «Ал-имуа ила заваидил амалий вал ажза» китобига хам қаралсин. Риёз, Салафлар нури, хижрий 1428 йил, милодий 2007 йил, ҳадис (5389), 6, 127. Айни шу мавзуда Табаронийнинг ривояти хам бор. Унинг лафзи қўйидагича:

нарсаларни ҳаром қилди», деб айтмоқдалар. Бу билан «баъзи нарсаларни баён қилишдан сукут қилди», деган сўзнинг маъноси, уларни олдинги икки қисмга қўшмади, деганидир. Ҳадисда сукутнинг одамлар учун раҳмат эканлиги баён қилингати. Шунинг учун бу ҳукмни баён қилишдан сукут қилишга эмас, балки вожиб ёки ҳаром бўлиши мумкин бўлган ишни мубоҳ қилиш орқали таклифдаги юкни енгиллатишга далолат қиласиди. Бунда имтиёз бериш ва мубоҳлик доирасини, бинобарин танловлар доирасини кенгайтириш бор.

Муайян мавзуларда уларнинг тафсилотини сўрашдан қайтариб келган далиллар ҳам айнан шу маънога далолат қиласиди. Бу далиллар мавжуд таклифлар билан кифояланишга буюради ва унда таклиф бўлмаган, яъни мубоҳ бўлган нарсалар ҳақида сўрашдан қайтаради. Чунки бу нарсалар ҳақида сўраш баъзида мубоҳликни бекор қиласиган жавобга олиб бориши ҳам мумкин. Бу билан у кулфат ва машаққатга айланаб қолади. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْوِيْكُمْ وَإِنْ تَسْكُلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْفُرْقَاءِ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَفَرِيْتَ﴾

«Эй мўминлар (Аллоҳ сизлардан кечиб юборган), очилганда сизларни хафа қиласиган нарсалар ҳақида сўраманглар! Қуръон нозил бўлаётганда у нарсалар ҳақида сўрасангиз, сизларга очиб берилади (яъни зиммангизга юкланади). Ҳолбуки, Аллоҳ у нарсаларни кечиб юборган эди. Аллоҳ магфиратли, ҳалимдир. У нарсалар ҳақида сизлардан олдинги қавм сўраган эди. Сўнгра эса у нарсаларни инкор қилувчиларга айландилар» [Моида 101-102] Мусонинг ўз қавмига бузоқ сўйишни буюриши мана шу қабилдандир. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذَكَّرُوا بَقَرَةً﴾

«إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ فِرَاضَنَ فَلَا تُنَهِّيُّوهَا، وَسَئَلَكُمْ سُئَلَةً فَلَا تَنْهَيُّوهَا، وَخَرَّمَ عَلَيْكُمْ أَشْيَاءً فَلَا تَعْدُوهَا، وَتَرَكَ بَيْنَ ذَلِكَ أَشْيَاءً مِّنْ خَيْرٍ نَسْيَانَ مِنْ رِيْكُمْ، رَحْمَةً مِّنْهُ فَاقْبِلُوهَا وَلَا تَنْجُوْهَا عَنْهَا»

«Аллоҳ фарзларни фарз қилиб белгилади, уни зое қилманглар, суннатларни белгилади ундан ўтиб кетманглар, баъзи нарсаларни ҳаром қилди, белгиланган бу қонунларга риоя қилмай қўйманглар, унтиб эмас, балки сизларга раҳмат бўлиши учун баъзи нарсалар ҳақида сукут қилди, бас уларни муҳокама қилманглар».

«Эсланг! Мусо ўз қавмига: Аллоҳ бир сигир сўйишларингни буюрди, деди» [Бақара 67]

Бу оятдаги «بَقْرَةٌ» лафзи мутлақ лафздир. Агар улар ҳар қандай бузоқни сўйишганида шунинг ўзи етарли бўларди. Бироқ, улар бузоқнинг қандай бўлишини тафсилотини сўрашди. Сўнг уларга танглик келтирадиган жавоб бўлди. Улар яна бунинг тафсилотини сўрашган эди, уларга афв қилинмайдиган вожиб юкланиши билан уларнинг устидаги танглик яна-да кучайди ва танловлар қискарди.

﴿فَدَّبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾

«Узоқ маشاққатлар чекиб (ўша айтилган сифатларга эга бўлган сигирни топиб) сўйдилар» [Бақара 71]

Абу Хурайра رضдан ривоят қилинган ҳадисда у айтади:

«خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ فَحُجُوا، فَقَالَ رَجُلٌ: أَكُلُّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَسَكَتَ حَتَّىٰ قَالَهَا ثَلَاثَةً، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لَوْ قُلْتُ نَعَمْ لَوْجَبَتْ وَلَمَا اسْتَطَعْتُمْ، ثُمَّ قَالَ: ذَرُونِي مَا تَرْكُشُمْ، إِنِّي هَلَكَ مِنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكُثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَأَخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْسِيَاهُمْ، فَإِذَا أَمْرَكُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ»

«Росулуллоҳ ﷺ бизга хутба қилиб, Эй одамлар, Аллоҳ сизларга ҳажни фарз қилди, бас сизлар ҳаж қилинглар, дедилар. Шунда бир киши: Эй Росулуллоҳ, ҳар йили ҳаж қиласизми? – деб сўради. У ўз саволини уч марта такрорлагунига қадар Росулуллоҳ ﷺ сукут сақлаб, сўнг айтдилар: Агар мен ха, деб айтганимда, (ҳар йили) ҳаж қилиш вожиб бўлиб қоларди ва сизлар бунга қодир бўла олмасдингиз. Сўнг айтдилар: Мен сизларга бирор нарсани буюрмасам, уни мендан сўраманглар. Чунки сизлардан олдингилар кўп савол берганлари ва пайғамбарлари устида ихтилофлашганлари сабабли ҳалок бўлишди. Агар сизларни бир нарсага буюрсам кучингиз етганича уни бажаринглар ва агар бир нарсадан қайтарсам уни тарқ қилинглар».¹ Росулуллоҳ ﷺ яна айтадилар:

«إِنَّ أَعْظَمَ الْمُسْلِمِينَ فِي الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا مَنْ سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ لَمْ يُحَرِّمْ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَحُرِّمَ عَلَيْهِمْ مِنْ أَجْلِ مَسَالَتِهِ»

(1) Муслим, Муснади сахих, ҳаж китоби (15), Умрда бир марта ҳаж қилишнинг фарзлиги баён қилинган боб (73), ҳадис (1337), 2, 975. Бундан бошқа ривоятда келишича сўровчи Акраҳ ибн Ҳобисдир.

«Мусулмонлар ҳақида энг оғир жиноятга қўл урган мусулмон киши шуки, у мусулмонларга ҳаром қилинмаган нарса ҳақида сўрайди, сўнг у савол бергани учун ўша нарса мусулмонларга ҳаром қилинади».¹ Росууллоҳ ﷺ яна айтадилар:

«إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْمُسْلِمِينَ فِي الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا رَجُلًا سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ وَنَقَرَ عَنْهُ حَتَّى أَنْزَلَ فِي ذَلِكَ الشَّيْءِ تَحْرِيمٌ مِنْ أَجْلِ مَسَالَتِهِ»

«Мусулмонлар ҳақида энг оғир жиноятга қўл урган мусулмон киши шуки, у бир нарса ҳақида сўрайди ва ўша нарса ҳақида унинг сўроқлари учун ҳаромлик ҳукми тушгунига қадар, сўраб билишга уринаверади».²

в) Исломдаги бошқарув низомининг ушбу асрга яроқлилиги:

Юқоридагиларга биноан айтиш мумкинки, Исломнинг ушбу асрга яроқлилигига шубҳа қилиш нодонлик ва билимсизликдан келиб чиқади. Ислом инсоннинг ишларини унга инсон деган эътиборда қараб муолажа қиласди. Ислом ҳукмлари – бу ҳукмлар бошқарув низомида бўладими ёки шариат аҳкомларида бўладими ҳеч бир фарқсиз – инсоннинг барча ишларини ҳамда турмуш воситалари ва муносабатлар ҳар қанча ривожланса ҳам бу ишларнинг барча шакл ва кўринишларини қамраб олади.

Агар биз Халифаликнинг ёки Ислом билан бошқаришнинг вожиблиги каби умумий ҳукмларни мисол тариқасида оладиган бўлсак биламизки, бу ҳукмлар замон ёки макон ўзгариши билан ўзгарадиган ҳукмлар эмас. Масалан, халифани тиклашнинг вожиблиги шундай бир ҳукмки, унда ўзгарадиган нарсанинг ўзи йўқ. Чунки Халифалик мусулмонларга раҳбарлик қилишдир. Унга воситанинг ёки ривожланадиган нарсанинг дахли йўқ. Агар Халифаликка номзодлик шартларини, яъни Ислом, адолат ва номзоднинг эркак киши бўлиши каби шартларни кўриб чиқадиган бўлсак, бунда бирорта ўзгарадиган нарсани топмаймиз. Қозилик мансаби ва унинг шартларида ҳам масала шундай. Уқубот ва байинот ҳукмларида ҳамда гувоҳлик ва унинг шартларида, шунингдек бошқа шаръий аҳкомларда ҳам айни шу гапни айтиш мумкин.

⁽¹⁾ Муттрафақун алайх, Бухорий, Жомсъ Саҳих, Куръон ва Суннатни маҳкам ушлаш китоби (96). Ўринсиз кўп савол бериш ва такаллуфнинг карихлиги боби (3). Ҳадис (7289), 9, 95. Муслим, Муснадус саҳих. Фазоил китоби (43). Росууллоҳ ﷺнинг эхтиром кўрсатиши боби (37). Ҳадис (2358), 4, 1831. Лафз Муслимини.

⁽²⁾ Абу Абдуллоҳ Аҳмад ибн Мухаммад ибн Ҳанбал (241 хижрий, 855 милодий). Имом Аҳмад ибн Ҳанбал муснади ёки оддий қилиб айтганда «Муснад». Шуайб Арноут, Одил Муршид ва бошқалар тадқиқ қилган. Байрут, Рисолат муассасаси, ҳадис (1520), 3, 105.

Ислом шариати ва унинг аҳкомларидаги бу масалани ўрганиб чиқиш ушбу хусусиятни мулоҳаза қилишга ундаиди. Қонунчилик ва шариатнинг намунавийлиги унинг ўзгармаслигига ҳамда қонунларини ўзгартиришга мухтоҷ бўлмаслигидадир. Инсон ўзгармасдир, агар бунга унинг ишларини исломий шариат қамраб олишини кўшадиган бўлсак, исломий шариатнинг энг яхши шариат эканига асло шубҳа қолмайди. Аммо шариатнинг ўзгармаслигини турғунлик ва ожизлик деб сифатлаш ҳамда қонунларнинг ўзгаришини тараққиёт ва ривожланиш деб сифатлаш ҳеч бир далилга асосланмаган, балки хаёл ва ноаниқликка асосланган. Қонунларни ўзгартириб алмаштириш муваффақиятсизлик натижасидир. Буни Аллоҳ Таолонинг ушбу сўзи қувватлади:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنِّى وَنَخْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى﴾

«Ким Менинг эслатмамдан юз ўгирса, бас, албатта унинг учун танг-баҳтсиз ҳаёт бўлур ва Биз уни қиёмат кунида кўр ҳолда тирилтиурмиз» [Тоҳа 124]

Бутун дунёни ўз оловида қовураётган баҳтсизлик бунга далилдир.

Исломий шариатдаги нусус ва аҳкомларнинг умумийлиги, ушбу умумий аҳкомлар бандаларнинг барча ишларини қамраб олиши, бундан ташқари нарсаларнинг асли мубоҳ эканлиги исломий шариатни кенг майдонга айлантиради. У янги пайдо бўлган аҳкомларни сифдира олади, аср талабларига жавоб беради ҳамда ҳар бир замон ва маконда бутун одамларнинг ишларини ғамхўрлик билан бошқаради. Бунга Аллоҳ Таолонинг ушбу сўзи далилдир:

﴿وَنَزَّلَنَا عَلَيْكَ آتِكَتَبَ تَبَيَّنَا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدَى وَرَحْمَةً وَشُرُّى لِلْمُسْلِمِينَ﴾

«Сизга — ҳамма нарсани баён қилиб берувчи, ҳидоят, раҳмат ва мусулмонлар учун хушхабар бўлган Китобни-Қуръонни нозил қилдик» [Наҳл 89]

Шунинг учун мўминлар амири Умар нинг чор атрофга кенгайган давлатни бошқариши табиий бўлди. Унинг бошқаруви Исломдан бошқа низомни низом деб тан олмади. Умар саҳобалар кузатувида идора ишларини ривожлантириб девонларни тузди, манфаатларни барпо қилди. Саҳобалар агар ҳар қандай ҳоким шариат аҳкомларидан ташқарига чиқса уни тийиб қўйишга, адашса тўғри йўлга солишга тайёр эдилар. Бу шунга далолат киладики, ушбу соҳаларни ривожлантириш шариат уларнинг аслини келтирган ҳамда шариат мақсадлари уларни амалга оширишни тақозо этган ишлардандир.

Буларга асосланиб айта оламизки, исломий шариат ушбу асрга ва барча асрларга яроқлидир. Исломнинг бошқарув низоми ҳам ушбу асрга ва барча асрларга ҳеч шубҳасиз яроқлидир. Бу масалада шубҳаланишга ўрин йўқ. □

ПАЙҒАМБАРЛИК МИНҲОЖИ АСОСИДАГИ ҲАҚИҚИЙ ХАЛИФАЛИККА ИККИ КАМОН ОРАСИЧА ЁКИ УНДАН-ДА ЯҚИНРОҚ ҚОЛДИ

Исом Амира – Қуддуси шариф

Биз ҳижрий 1440 йилдамиз. Демак, Усмоний Халифалигимиз ағдарилганига 98 йил бўлибди. Ўшандан бери мусулмонлар Исломий Умматнинг бутун бир 100 йили мобайнида том маънода хавфсизлик ва барқарорлик таъмини тотмай келмоқдалар. Аксинча, улар қирғин, қочқинлик, бўлиниш, қашшоқлик, саводсизлик, касаллик, уй-жойлар вайрон этилиши, коррупция, бойликларнинг талон-торож қилиниши ва зулмдан азият чекиб келдилар. Буларнинг барчасини илгари тарихлари мобайнида асло бошдан кечирмагандилар. Илгари кўп асрлар мобайнида улуғлик ва етакчилик мақомини кўлдан бермай келган мусулмонлар бугун бошқа миллатларга эргашувчи бўлиб қолдилар.

Баъзилар – бу вақт жуда чўзилиб кетди, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликнинг қайта барпо этилиши энди қийин ишга айланаб қолди, деб ўйлаяпти. Улар бундай ўйлаётганига сабаб, бугунги кунда коғир давлатларнинг мусулмонларга кўпраклардек ҳар доимгидан қаттиқ ёпирилаётгани ҳамда мусулмонлар ва уларнинг уламолари фикр-зехнаридан кўплаб аслий исломий фикрлар хиралашиб қолганидир. Шу ва бошқа маълумот ва статистикалар шу даражада кўпайиб кетдики, алал оқибат, ҳақиқий Халифликни барпо этиш амри маҳол, деган фикр тарқалди. Бу эса, ўз навбатида, кўпчилик мусулмонлар қалбида умидсизлик келтириб чиқармоқда, ўзларига зўрлаб тиқиширилаётган капиталистик воқе билан муроса қилишга уларни мажбур қилмоқда... Пешонамизга битгани шу ёки бундан бошқа танловимиз йўқ бизни, деб билишяпти... Буни билмасдан ёки била туриб гапиришяпти.

Шу ерда Аллоҳ Азза ва Жалланинг қуйидаги каломини келтирамиз, токи бу умидсизланганларда умид чироғини ёқсин, бу дунё ҳаётига берилиб, шу билан хотиржам бўлаётган ва Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таолонинг оятларидан эса, бутунлай ғафлатда қолаётган кимсаларга тарсаки бўлсин:

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَطْمَأْنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اِيمَانِنَا غَفِلُونَ ﴾ أُولَئِكَ مَا وَهْمُ الْنَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ ءامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَحْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَرُ فِي جَنَّتِ الْعَيْمِ ﴾

دَعَوْنَهُمْ فِيهَا سُبْحَنَكَ اللَّهُمَّ وَتَحْيِنَهُمْ فِيهَا سَلَّمُ وَإِخْرُ دَعَوْنَهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٤٠﴾ وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ أَسْتَعْجَلَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضَى إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ
فَنَذَرَ اللَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤١﴾

«Бизга рўбарў бўлишини умид қилмайдиган, дунё ҳаётининг ўзигагина рози бўлиб, фақат ўша билан хотиржам бўлган кимсалар, Бизнинг оятларимиздан эса, гоғил қолганлар – ана ўшаларнинг жойлари, касб қилиб ўтган гуноҳлари сабабли – дўзахдир. Имон келтириб, солиҳ амаллар қилган зотларни эса имон-эътиқодлари сабабли Роббилари ҳидоят қилур – нознеъмат боғларида осталаридан анхорлар оқиб турур. У жойдаги дуолари: «Роббимиз, Ўзингни поклаймиз», дейиш, у жойдаги бир-бирлари билан сўрашишлари саломдир (ассалому айтайкум, демоқдир). Охириги тилаклари эса, бутун олам Парвардигори Аллоҳга ҳамду сано айтмоқдир. Агар Аллоҳ бу одамларга (яъни, муширик-коғирларга) яхшиликни тез келтиргани каби ёмонликни ҳам нақд қиласа эди, албатта уларнинг ажсаллари етган бўлур эди. Бас, (Биз уларга ёмонликни нақд қилмаймиз, балки) Бизга рўбарў бўлишини умид қилмайдиган кимсаларни, ўз тугёнларида адашиб-улоқиб юрган ҳолларида ташлаб қўюрмиз»

[Юнус 8-11]

Яна бир жиҳатдан, Қуръони Карим имон келтирган ва солих амаллар қилган кишиларга Халифалик, ғолиблик ва хавфсизликни ваъда қилди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا
أَسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَاتِلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّهُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِي أَرْتَضَى لَهُمْ وَأَيْمَدَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ
حَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَسَقُونَ ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган зотларни (ер юзига) халифа қилганидек уларни ҳам ер юзида халифа қилишини ва улар учун Ўзи рози бўлган (Ислом) динини голиб-мустаҳкам қилишини ҳамда уларнинг (аҳволини) хавф-хатарларидан сўнг тинчлик хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга

ибодат құлурлар ва Менға бирон нарсаны шерик құлмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин күфрони (неъмат) құлса, бас улар фосиқлардир» [Нур 55]

Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло

﴿لَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾

«Огоҳ бўлингким, Аллоҳнинг нусрати яқиндир» [Бақара 214]
дэйиш билан ўзининг ушбу ваъдасининг амалга ошиши яқин эканини ҳам айтди ва У сўзловчиларинг энг ростгўйидир. Куръоннинг нусрат замони ва макони ҳақидаги ифодаси, Аллоҳ Таалонинг

﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنَ أَوْ أَدْنَى﴾﴾

«Сўнгра яқинлашиб, пастлади. Бас, икки камон оралигича ё (ундан-да) яқинроқ қолди» [Нажм 8-9]
деган каломида аён бўлмоқда.

«قَابٍ» сўзига муфассирлар уч хил маъно берганлар:¹

- 1 – Миқдор-масофа ва бу аксар уламолар фикри;
- 2 – Камонни дастаси билан унинг ипи оралиғидаги масофа, яъни, камоннинг икки учи бўлиб, битта камонни икки қоби бўлади.

3 – Камоннинг ўртаси, яъни, камончи елкасига осиб оладиган ипнинг боғланадиган ери. Шунга кўра камонни битта қоби бўлади.

Бир вақтда, биз айни мавзуга алоқадор бир қатор пунктларни баён қиласақ, тўғри бўлади ва фойдадан холи бўлмайди. Токи, мусулмонлар бу борадаги масалаларини англааб етсинлар ва дилларида умид уйгониб, рошид Халифаликка ҳаракат қилаётганлар билан ҳаракат қилинлар ҳамда Халифаликни барпо қилиш учун ҳаракат қилиш, улардаги ўткир афкори оммага айлансин, бу афкори омма шу хусусдаги чуқур ва мумтоз умумий онгдан балқиб чиқсин ҳамда шаръий ва сиёсий фикр ва тушунчалар билан боғлиқ бўлсин. Буларнинг барчаси эса, кучли бир тўфонга айланиб, мусулмон юртларидаги куфр тушучаларини, ўтқазиб қўйилган малайларини ювиб кетсин, нуфузларини қўпориб ташласин, қайта исломий покиза сув келтириб, мусулмонларнинг ўз куч-кудратларини, ҳурмат-иззатларини тикласин.

Бу пунктлар қуидагича:

(1) <https://vb.tafsir.net/tafsir40086/>

Тафсир ахлиниң интернетдаги учрашув веб-сайти.

«قاب» сўзига луғавий ва шаръий изоҳ;

Ҳақиқий Халифалик таърифи ҳамда сохта, ёлғон ва маҳдий халифаликнинг қисқача баёни;

Ҳақиқий Халифаликка икки камон оралиғича ёки ундан-да яқинроқ қолганини тасдиқловчи омиллар;

Келаётган ҳақиқий Халифалик мавжуд бўлмаганлиги мусулмонларга жуда-жуда қимматга тушаётганлиги;

Мусулмонларнинг келаётган ҳақиқий Халифалик олдиаги бурчлари;

Уни қайта барпо этишга ҳаракат қилаётганлар учун тарихий имконият ва бу учун бериладиган ажри азим.

Биринчи: «قاب» сўзига луғавий ва шаръий изоҳ:

«قاب» сўзининг луғавий маъноси: бу сўз «قاب» муфрад бўлиб, миқдор, деганни англатади ва оятдаги «فَكَانَ قَابٌ قُوْسَيْنِ أُوْدُنَى»дан мурод яқинлик маъноси чиқади. Камоннинг қоби унинг дастаси билан учи оралиғи бўлиб, икки камон оралиғича ёки ундан-да яқинроқ, деганни англатади. Ҳижоз аҳли «قُوْسَى», деганда масофани ўлчовчи зиро-метражга айтишади. Шунинг учун сўзидан иштиқоқ қилинганлиги ҳамда قاس فَاسْ феълининг масдари бўлганлиги маълум бўлади. Қалан قَالَ قُوْسَى قَاسَ قُوْسَى бўлган. Араблар камон ўқидан ўлчов сифатида фойдаланишган, демак, камон билан ўлчанганд бўлиши ҳам мумкин нарса. Камон арабларда зиро-метр миқдори бўлган.¹

Шаръий маъносига кесак, Ибн Касир бундай деди: Аллоҳ Таолонинг «فَكَانَ قَابٌ قُوْسَيْنِ أُوْدُنَى» деган сўзи маъноси Жаброил Муҳаммад ﷺ га яқинлашди, деганидир. Яъни ерга пастлаб, у билан Муҳаммад ﷺ нинг ўртасидаги оралиқ икки камон оралиғича ёки ундан-да яқинроқ, кўл чўзсалар етадиганча масофа қолган. Мужоҳид ва Қатода айтадики, бундан мурод камон билан унинг ипича оралиқ қолди, демакдир. Аллоҳ Таолонинг أُوْدُنَى деган каломи, сўзининг бундай оқими лугатда хабар қилинаётган нарсани исботлаш ва ундан зиёда нарсани инкор қилиш учун келади.²

Оят мақоми яқинлашиш ва жуда оз масофа қолиш мақомида бўлиб, буларнинг барчаси масофа, ўлчов ва зиродан иборат. Шу орқали араблардаги одатий ўлчов бирлигини баён қилиш мурод қилинган.³

(1) Лисонул араб.

(2) Ибн Касир тафсири.

(3) <https://vb.tafsir.net/tafsir40086/>

Тафсир ахлининг интернетдаги учрашув веб-сайти.

Демак, бу билан балоланиш, синов ва имтиҳон вақти қанчалар чўзилмасин, мўминлар учун Аллоҳнинг нусрати яқинлиги, берилажаги муқаррарлиги таъкидланмоқда.

﴿وَكَاتَ حَقًا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾

«Мўминларга нусрат берииши Бизнинг зиммамиздаги ҳақ бўлди»
[Рум 47]

﴿إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾

«Огоҳ бўлингким, Аллоҳнинг нусрати яқиндир» [Бақара 214]

Байҳақийнинг «Асмо ва Сифат» китобида бундай келади: «Бизга Абу Закариё Яхё ибн Иброҳим ибн Мухаммад ибн Яхё хабар қилди, унга Абу Аббос Мухаммад ибн Ёқуб ҳадис ривоят қилди, унга Баҳр ибн Наср ҳадис ривоят қилди, унга Ибн Вахб ҳадис ривоят қилиб айтди: Юнус менга Ибн Шихобдан шуни хабар қилиб айтганки, бизга Росулуллоҳ нинг хутба пайтида бундай деганлари етиб келган:

«كُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ، وَلَا بَعْدَ لِمَا هُوَ آتٍ، لَا يَعْجَلُ اللَّهُ لِعَجَلَةٍ أَحَدٍ، وَلَا يَخْفُ لِأَمْرِ النَّاسِ،
مَا شَاءَ اللَّهُ لَا مَا شَاءَ النَّاسُ، يُرِيدُ النَّاسُ أَمْرًا، وَيُرِيدُ اللَّهُ أَمْرًا، وَمَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَلَوْ كَرِهَ النَّاسُ،
لَا مُبِيدٌ لِمَا قَرَبَ اللَّهُ، وَلَا مُقْرِبٌ لِمَا أَبْعَدَ اللَّهُ، وَلَا يَكُونُ شَيْءٌ إِلَّا يَإِذْنُ اللَّهِ»

«Ҳар бир келадиган нарса яқиндир. Келадиган нарса узоқлашмайди. Одамлар шошгани учун Аллоҳ шошмайди, одамларни ишига ошиқмайди. Аллоҳ истагани бўлади, одамлар истагани эмас. Одамлар бир ишни истайди, Аллоҳ ҳам бошқа бир ишни истайди ва одамларга ёқмаса-да Аллоҳ истагани бўлади. Аллоҳ яқин қилиб қўйган нарсани узоқлаштирувчи йўқ. Аллоҳ узоқ қилиб қўйган нарсани яқинлаштирувчи ҳам йўқ. Ҳар бир нарса фақат Аллоҳнинг изни билангина бўлади». Байҳақийнинг «Асмо ва сифат» китоби. У айтадики: бу ҳадис марфу ҳадисдир, унинг вакфи ва ирсоли Ибн Масъуддан бўлиб, уни Набий ﷺдан эшитганини ифодалайди.⁽¹⁾

Нусрат албатта келади, мудом Халифаликнинг барпо бўлиши Роббимиз ваъдаси ва Набийимиз башоратими, демак у барпо бўлмай қолмайди. Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид ҳақиқий Халифалик учун фаолият олиб бораётганлар ва

(1) Байҳақийнинг «Асмо ва сифат» китоби. У айтадики: бу ҳадис марфу ҳадисдир, унинг вакфи ва ирсоли Ибн Масъуддан бўлиб, уни Набий ﷺдан эшитганини ифодалайди.

буни ўзи учун мақсад қилиб олганлар олдида фақат бир нарса бор, у ҳам бўлса, сабр билан фаолиятни давом эттирмоқ.

Иккинчи: Ҳақиқий Халифалик таърифи ҳамда сохта, ёлғон ва маҳдий халифаликнинг қисқача баёни:

Ҳақиқий Халифалик, бу – барча мусулмонларнинг бу дунёда Аллоҳнинг аҳкомларини барпо этиш учун ақд ва итоат байъати орқали ихтиёран танлашган умумий раҳбарлигидир. У Исломни тамсил этувчи давлатдир.

Сохта халифалик эса, у бир гуруҳ кимсаларнинг Аллоҳ шариатига асосланмаган мажбурий жузъий раҳбарлигидир. Бугун буни мусулмон оламидаги мавжуд зааркунанда давлатчалар мисолида ҳамда ер юзининг исломий ва ғайриисломий бир бўлак ерда ҳукмронлик қилувчи ташкилотлар мисолида кўриш мумкин. Масалан, Газодаги Ҳамас ташкилоти, Ироқ ва Шомдаги «Давлат» ташкилоти, Ливиядаги ҳукумат қаноти каби. Буларнинг барчаси Исломни тамсил этмаган вужудлар бўлиб, жобир-золим подшоҳлик замонидан ажралмас бир бўлакдирлар. Биз хаёл оламида турли-туман сохта халифаликларга гувоҳ бўлдик, уни бир сиқим кимсалар даъво қилишяпти. Энди, кутилаётган Махдийга келсак, у бугунги кунда Халифаликка алоқаси бўлмаган бир масаладир, унга нисбатан кутиш талаб қилинади, унинг учун ҳаракат талаб қилинмайди.

Учинчи: Ҳақиқий Халифаликка икки камон оралиғича ёки ундан-да яқинроқ қолганини тасдиқловчи омиллар:

Бунинг энг биринчи омилларидан бири ilk Ислом давлатини барпо қилишда фаолият қўрсатган зотлар (саҳобалар) минҳожи асосида фаолият қилаётган кишиларнинг борлигидир. Улар Ҳизб ут-Тахрир аъзолариидирлар. Ҳақиқий рошид Халифаликни барпо этиш учун улар олтмиш йилдан зиёд вақтдан бери максимал даражада куч-энергияларини сарфлаб, мисли кўрилмаган қатъият билан ҳаракат қилмоқдалар. Ҳизб аъзолари мусулмонлар қалbidаги Халифалик мағкурасини жонлантирмоқчилар, барчаларини энг қисқа вақт ичida ва имконлари борича уни барпо қилиш учун Ҳизб билан биргаликда ҳаракат қилишга сафарбар қилмоқчилар. Улар Ислом Уммати орасидаги қудратли армиялар ва бошқа куч марказларидан ушбу улуғ шаръий фаолиятни тамомига етказишда нусрат талаб қилмоқдалар. Бу Ҳизб Аллоҳ Азза ва Жалланинг

«وَلَتَكُن مِّنْكُمْ أَمَةٌ...»

Пайғамбарлик минҳожи асосидаги ҳакиқий Халифаликка икки камон орасича ёки ундан-да яқинрок қолди деган каломини қабул қилган ҳолда дунёга келди.

Мусулмонларнинг Пайғамбарлик замони тугаб, ундан Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик замонига, у ҳам тугаб, раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик замонига, у ҳам тугаб, биз яшаб, бахтсизлик ва бўхронларга юз тутиб турган золим-жўравон подшоҳлик замонига келишлари. Бунинг тасдиқи, Ҳузайфа ибн Ямон ﷺ қилган ушбу ривоятдир: «Биз масжидда ўтирган эдик. Башир қўп гапирмайдиган камгап инсон эди. Шунда Абу Саълаба Ҳашаний кириб, «Эй Башир ибн Саъд, Росулуллоҳ ﷺ нинг амирлар тўғрисидаги ҳадислари ёдингиздами? деб сўраб қолди. Ҳузайфа айтади: Шунда мен «ул зотнинг хутбалари менинг ёдимда», дедим. Абу Саълаба ўтирганди, мен ривоят қилдим:

«تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيْكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَاصِمًا، فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَرِيْهَةً، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ. ثُمَّ سَكَتَ».

«Сизларнинг орангизда Аллоҳ ҳоҳлаганича пайғамбарлик давом этади. Сўнг Аллоҳ ҳоҳлаган пайтда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосида Халифалик бўлади ва у Аллоҳ ҳоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи ҳоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ ҳоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи ҳоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ ҳоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи ҳоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар сукутга чўмдилар». Ушбу ривоятни «Мажмау Завоид» китобида ишлаб чиқиб, ровийлари ишончли, деган. Бошқалар ҳам турлича сахих ривоятлар билан ривоят қилганлар. Бу ҳадис тўғрисида чиройли сўзларни айтганлардан бири Ҳабибdir:¹ «Умар ибн

(1) Ровий: Ҳузайфа ибн Ямон.

Муҳаддис Ироқий.

Манба: «Маҳажжатул қурб», бу ҳадисни имом Аҳмад ривоят қилган (373\4): Сулаймон ибн Довуд Таёлсийдан, у Довуд ибн Иброҳим Воситийдан, у Ҳабиб ибн Солимдан, у Нўймон ибн Баширбиҳдан ривоят қилган. Аҳмад йўлидан эса, Ҳофиз Ироқий «Маҳажжатул қурб или Маҳаббатул араб»да ривоят қилган ва бундай деган: «Бу ҳадис

Абдулазиз халифа эди, унинг ҳузурида Язид ибн Нўмон ибн Башир бор эди. Мен Умар ибн Абдулазизга мактуб ёзиб, мактуб орқали унга ушбу ҳадисни эслатдим. Раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган ҳамда золим-зўравон подшоҳликтан кейин мен сизнинг амирул мўминин бўлишингизни умид қиласман, деб ёздим. Мактубим Умар ибн Абдулазиз ҳузурига киритилганда уни ўқиб шодланди ва ҳайрон бўлди. Чунки Умар ибн Абдулазиз роҳимаҳуллоҳ Халифалик ағдарилиши, кейин раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган ҳамда золим-зўравон подшоҳлик пайдо бўлишини, улар Аллоҳ истаганча вақт тургач, икки камон оралиғича ёки ундан-да яқинроқ вақт ичидан – Аллоҳнинг изни илиа – Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик бўлишини билмас эди».

Аксар мусулмонларнинг мазҳабпаст подшоҳлар ва миллатчи зааркунанда давлатчалар томонидан ваҳшиёна суратда бошқарилётганларини тан олишлари.

Барча коғирларнинг ҳақиқий Халифаликни қайта барпо этишга қарши оёққа туришлари ва унинг олдини олиш учун турли услубларни қўллашлари, масалан, сохта халифалик ясаш услуби каби.

Йирик давлатларнинг дунё бўйлаб, хусусан Сурияда манфаатлар устида ихтилоф қилишлари. Бу ҳолнинг улар ўртасида кураш бошланишидан, майдонни эса ҳақиқий Халифалик давлатлари эгаллашидан дарак бериши, масалан, Росууллоҳ нинг замонасида Рум ва Форс билан юз бергани каби.

Унинг барпо бўлиши тўғрисида Аллоҳнинг ваъдаси ва Росууллоҳнинг башоратларига бўлган ишонч.

Тўртинчи: Ҳақиқий Халифалик мавжуд бўлмаганлигининг мусулмонларга жуда-жуда қимматга тушаётганлиги:

Мавзумизнинг бу банди аслида кўп саҳифаларни, балки бутун бир китобларни эгаллайди ва буни санаб тугата олмаймиз. Чунки

саҳиҳdir. Иброҳим ибн Довуд Воситий уни Абдудовуд Тайёлсийдан ва Ибн Ҳиббондан ишонч билдирган. Қолган рижол-ровийлари ҳам «Саҳиҳ»да, яъни, Муслим Саҳиҳида ўша рижоллардан ишонч билдирган. Аммо мазкур Ҳабиб тўғрисида Бухорий – Ҳабибни караб-ўрганиш керак, деган. Ибн Адий ҳам – Ҳабибининг ҳадиси матнларидан мункарзиёдалик йўқ, балки ривоят қилаёттан нарсаси санади изтиробли, деган. Ҳабиб ибн Солим ансорий Нўмон ибн Баширнинг котиби бўлиб, ростгўй, ҳасан ҳадис ривоят қилувчилардан. Унга Абу Ҳотим, Абу Довуд ва Ибн Ҳиббонлар ишонч билдиришган ва ҳадиси – инsha Аллоҳ, энг камида – ҳасандир, деган. Ҳабиб тўғрисида Ҳофиз ҳам «дуруст» деган. Ушбу Ҳадис «Тайёлсий муснади»да (раками 438) бундай келади: Бизга Довуд Воситий – у ишончлидир – мен бу ҳадисни Ҳабиб ибн Солимдан эшигтанман, бироқ унинг матнида сақат тушиб, «Муснади Аҳмад»дан, деб юборган, деди. Ҳайсамий «Мажмъа» (189/5)да ҳадиснинг рижоллари ишончли, деган.

Халифалик қулаши зилзиласи, Умматнинг ҳайбати ва сиёсий тузумини ҳам йиқитди. Унинг қулаши сабабидан Умматда сон жиҳатидан ҳам, ҳажм жиҳатидан ҳам катта йўқотиш бўлди. Биз жуда қимматли нарсаларимизни бой бердик. Шунга биноан, ушбу йўқотган нарсаларимизни қайтариб қолиш учун имкониятимиздаги барча услугуб ва воситаларни қўлламогимиз керак. Муаззинларимиз – худди Юсуф ғенинг муаззини каби – эй подшоҳлар, раҳбарлар, амирлар, эй ёвуз кимсаларнинг ёрдамчилари, сизлар ўғрисиз, дея ҳайқирмоқдалар! Биз ҳалққа – бутун йўқотган нарсаларга ўшалар жавобгар, дея очик айтамиз. Одамлар биздан – нималарни йўқотдингиз? дея қизиқсалар, уларга тўла ишонч билан очик айтамиз: хоин ота-боболари бундан тўқсон йил муқаддам инглизлар, французлар, кейин эса америкаликлар билан тил бириктириб, Усмоний Халифалигимизни йиқитганларидан сўнг устимизга мана шу хоин ҳокимлар тиклаб қўйилгандан бери жуда жуда кўп ва қимматли нарсаларни йўқотдик. Йўқотган нарсаларимизни синчиклаб текширсан, Халифаликнинг йўқотилиши зилзиласи бизнинг санаб ва сифатлаб адo қилолмайдиган даражада кўп нарсаларимиздан жудо қилганига гувоҳ бўлдик. Демак, бугунги кунда мусулмонлар сиз жавобгар бўлган шунча йўқотишлар билан танишиб чиқишлиари керак. Танишиб чиқгач, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик давлатини барпо этишни ўз олдиларига мақсад қилган ва шу йўлда жиддий, холис ҳаракат килаётганлар билан биргаликда ҳаракат қилишлари, барпо қилгандан кейин эса, яна қайта йўқотмаслик учун уни авайлаб-асрамоқлари лозим.

Ха, биз Аллоҳ Азза ва Жалланинг розилигини ҳам йўқотдик. Унинг розилиги Исломни Китобу суннат асосида тўлиқ татбиқ этиш, динни устувор қилиб, давлат ва жамиятда исломий ҳаётни юзага келтириш ва бутун дунёга даъватни етказиш билан эришиладиган розилик эди.

Биз қалқон бўлган халифамизни йўқотдик. Бу шундай қалқонки,
«وَمَنْ مَا تَوَلَّسَ فِي عُنْقِهِ بَيْعَةً مَا تِمِيتَهُ جَاهِلِيَّةً»

«Кимда-ким байъатсиз аҳволда ўлим топадиган бўлса, у динсиз аҳволда ўлиб топибди», деган ҳадисга биноан, шу қалқонсиз баъят жавобгарлиги мусулмонлар зиммасидан соқит бўлмади.

Фикрлаб кўрайлик, ахир, ушбу Халифалик қулатилган кундан то шу кунга қадар қанча-қанча мусулмон авлодлар гуноҳга ботди, бошимизга не-не мусибатлар ёғилди, йўқотган нарсаларимиз

худди коптот мисол юмалаб-юмалаб, бетондан ясалган улкан қояға айланди.

Тинчлик ва хавғасызлигимизни йүқотиб, құрқувда ҳаёт кечирмоқдамиз, бизни очлик-тандылған қамраб олди, сотадиган нарсамиз ўтmas молларга айланди.

Илм ва таълимни йүқотдик. Уйғониш ва илмий тараққиётта еришишдан маҳрум қилған нарсалар ҳақида фикрлашни билмайдын ҳамда исломий шахсияни пайдо қилолмайдын бўлиб қолдик. Инсонлар учун чиқарилған энг яхши Уммат эдик, ёспасига саводсиз аҳволга тушиб қолдик.

Куч-қудратимизни, дахлсизликларимизни мудофаа қиладиган жиҳодимизни ҳамда муробитлигимизу жабҳаларимизни ҳам йүқотдик. Оқибатда барчамизга заифлик, кучсизлик етди.

Бойликларимизни йүқотдик, оқибатда қашшоқлашдик.

Ёрқин фикрлашни, тўғри йўлни топишини йүқотдик, бу эса, бизни зулмат чакалакзорларига киритди.

Иzzату шарағимизни, обрўимизни йүқотдик, алалоқибат, бирор писанд қилмайдын аҳамиятсиз кишиларга айландик.

Суверенлик ва мустақил қарор чиқаришдан маҳрум бўлдик ва бу бизни душманга таслим бўладиган, очкўзларга ем бўладиган умматга айлантириди.

Адолатни йүқотдик. Бу бизни зулму қаҳр остида қолдириди, куч-қудратимизни бир-биримизга қарши қўллайдиган бўлдик.

Омонатгўйлик ва холисликни йүқотдик. Бу орамиздаги хоинлар ва ўғрилар сонини кўпайтириди, бошимиздан ёвузлар хукм юритадиган қилиб қўйди.

Гўзал ахлоқ-одобни ва олий қадриятларни йүқотдик ва бу орамизда бузғунчилигу шармандагарчиликни кенг ёйди.

Бепоён заминларимизни ва осуда хонадонларимизни йүқотдик. У ерлардан тинч эгалари қувиб чиқарилди. Натижада, кочқинлар, бошпана сўраганлар ва муҳожирлар сони миллионлабга етди.

Муқаддас ерларимиздан айрилдик, нажас босқинчилар у ерларни депсаб-булгайдиган бўлишди.

Жамоамизни, жипслигимизни, юрту фуқароларимиз бирлигини йүқотдик. Ўз навбатида, бу мусулмон юртларимизнинг парчаланиб, юзларига ҳар қандай сиёсий пащшалар қўнаверадиган майда давлатчалару вужудларга бўлинниб кетишига олиб келди.

Ха, йўқотдик... йўқотдик... йўқотдик... Улуғ Умматимиз ҳақида сон-саноқсиз шеърлар ва байтлар битдик. Шу байтлар орқали сизга барча йўқотган нарсаларимиздан сўнг қўлимизда сариқ чақага арзимайдиган нарса қолганини билдирияпмиз.

Хуллас, муаззин подшохнинг қадаҳини олиб келган кишига атаган мукофот ўша пайтдаги харидоргир моллар ортилган битта түя эди. Бироқ Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло атаб қўйган мукофот эса, тенгсиздир. Зеро, мазлум Уммат йўқотган нарсаларни қайтариб олиш учун ҳаракат қилган кишиларга белгиланган бу мукофот кўз кўрмаган ва қулоқ эшитмаган, инсон қалбан ҳис этолмайдиган жаннатдир. Бас, бу икки мукофот ўртасида тенгсиз фарқ бордир. Бу Абс билан Ҳазраж қабилалари етакчилариға Исломга нусрат беришга байъат қилишлари муқобилида Росууллоҳ томонидан ваъда қилинган мукофотдир. Ўшанда улар – нусрат берсак, бизга нима тегади? деб сўраганларида сарвари олам «Жаннат», дедилар. Шунда улар – бу савдомиз даромадлидир, бизга у оз эмас, биз уни оз санамаймиз, дедилар.

Эй мусулмон фарзандлари орасидаги қудрат ва ёрдам ахли ҳамда нуфузли кишилар! Биз сиз билан ўша муборак лаҳзаларни бугун қайта жонлантиришимиз мумкин. Шу боисдан биз сизни бор имкониятингизни сарфлаб, Халифалик давлатини барпо қилиш учун фаолият қилаётганларга ёрдам беришга даъват қиласиз. Мусулмон юртларидағи мавжуд зааркунанда давлатлар ҳукмдорларини ағдариш йўлида зудлик билан чора кўришга бирлаҳзангизни ҳам қизғанмай, рошид Халифалик давлатини барпо қилишга чақирамиз. Ушбу давлат мусулмонлар юртлари ва халқларини бирлаштиради, йўқотган барча нарсаларини қайта олиб беради, кейин дунёнинг барча халқларини зулматдан нурга чиқариш учун Аллоҳ йўлида жиҳод қилиш орқали Ислом даъватини бутун оламга етказади. Бу Аллоҳ ва Росулининг ваъдаси ҳамда барча мусулмонларга таъкидланган фарздир. Зеро, вожибни амалга ошириш учун зарур бўлган нарсалар ҳам вожибдир.

Бешинчи: Бугун келаётган ҳақиқий Халифаликка нисбатан мусулмонларнинг вожиб вазифалари ва бунга ҳаракат қилаётганлар учун белгиланган ажри азим.

Мусулмонлар бугунги кунда Халифаликни барпо этишга ҳаракат қилаётганлар билан бирга ҳаракат қилишлари вожиб. Бу ердаги фарз – хоҳ эркак ва аёл бўлсин, хоҳ фуқаро ва ҳарбий бўлсин, хоҳ мулозим ва оддий ходим бўлсин, фарқсиз – ҳар бир кишига фарзи айн ҳисобланади. Мудом, Аллоҳ нозил қилган ахкомлар татбиқ этилмаётгани ва уни фақат Халифалик татбиқ этиши маълум бўлдими, бас, шу Халифаликни бор қилиш учун ҳаракат қилиш фарз бўлади. Бу ерда мазкур «вожибни амалга ошириш учун зарур бўлган нарсалар ҳам вожибдир», деган шаръий

қоидага амал қилинади. Мен шу ўринда хижрий 1414 шаввол ойи, милодий 1994 йил март ойи учун нашр қилинган Ал-Ваъй журналиниң 83-сонидан иқтибос келтирмоқчиман. Барча мусулмонлар учун муҳим бўлганлиги, айникса, айни мақоламизга бевосита чамбарчас боғлиқ бўлгани учун уни қандай бўлса, ўшандай келтираман:

«Исломий Халифаликни барпо этиш учун бор куч ва тез суръат билан ҳаракат қилиш фарзи айнди.

Аллоҳ нозил қилган аҳкомлар билан бошқарувчи Исломий Халифаликни барпо этиш учун ҳаракат қилиш аслида, фарзи кифоя. Лекин шу фарзи кифоя ҳаракат қилаётганлар ҳаракати билан ҳосил бўлмаётган бўлса, бу вазифа ҳар бир мусулмонга оммалашади. Барча фарзи кифоялар масаласи шундай бўлади.

Исломий Халифалик давлатини барпо этиш учун ҳаракат қилишнинг фарзлигига далил, субути ҳам, далолати ҳам қатъий фарздир. Шунинг учун бу фарзни инкор қилган кимса коғир бўлади. Аммо бу фарзга иқорор бўла туриб, унга ҳаракат қилишга эътиборсизлик қилган киши эса, Аллоҳ ва Росулига осий ҳисобланади. Бу фарз нусусларда келган бўлиб, у Ислом шариатига амал қилиш ва унга ҳукм сўраб мурожаат қилишга буюради ҳамда исломий шариатдан бошқа жойга ҳукм сўраб мурожаат қилишдан қайтаради. Масалан, Аллоҳ Таолонинг куйидаги оятлари каби:

﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقةُ فَاقْطُعُوْا أَيْدِيهِمَا﴾

«Ўғри эркакни ҳам, ўғри аёлни ҳам қўлларини кесинглар»

[Моида 38]

﴿الرَّانِيَةُ وَالرَّانِيٰ فَاجْلِدُوْا كُلَّاً وَحِدِّ مَهِمَّا مائَةَ جَلَدٍ﴾

«Зинокор аёл ва зинокор эркак – улардан ҳар бирини юз даррадан уринглар»

[Нур 2]

﴿أَتَبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَبَعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾

«Роббингиздан нозил қилинган нарсага эргашингиз, ундан ўзга «дўстларга» эргашмангиз!»

[Аъроф 3]

«Шайтонга ҳукм сўраб боришни исташяпти, ҳолбуки, уларга унга ишонмаслик буюрилган эди»

[Нисо 60]

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾

«Йўқ, Парвардигорингизга қасамки, то улар ўз ўрталарида чиққан келишмовчиликларда сизни ҳакам қилмагунларича зинҳор мўмин бўла олмайдилар» [Нисо 65]

Бу ва бу каби шариатдан бошқа ерга хукм сураб мурожаат қилишдан қайтарган бошқа кўплаб нусуслар бор. Чунки Ислом давлати мавжуд бўлмаса, аксар шариат аҳкомлари бекор қилинади ва бунга Уммат жавобгар бўлади.

Бу ҳаракат учун бор кучни сарфлаш лозимлигига келсак, бунинг хам далолати ва субути қатъийдир. Уни инкор қилган кимса коғир бўлади. Бу борада эътиборсизлик қилган кимса эса, Аллоҳ ва Росулига осий хисобланади. Бунга далил айни маънени таъкидлаб келган нусуслардан олинган. Масалан, Аллоҳ Таолонинг ушбу оятлари каби:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا أَسْتَطِعُمْ﴾

«Кучингиз етганича Аллоҳдан қўрқинглар»

[Тағобун 16]

﴿لَا يُكَفِّرُ اللَّهُ تَفْسِيْلًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾

«Аллоҳ ҳеч бир жонга куч-тоқатидан ташқари нарсани юкламайди» [Бақара 286]

Аллоҳнинг ҳеч бир жонга куч-тоқатидан ортиқча вазифани юкламаслигининг маъноси, Аллоҳ куч-тоқати етадиган вазифани юклайди, куч-тоқат эса, максимал даражадаги кучдир, кучнинг ярми ёки тўртдан бири эмас. Чунки киши атрофидаги барча мункар ишларни кўрса, ўзининг бори кучини сарфлаб уларни ўзгартиришга буюрилади, кучининг бир қисмини сарфлашга буюрилмайди. Росулуллоҳ бундай деганлар:

«مَنْ رَأَىٰ مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلَيُبَغِّرِهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَقِيلِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَلِلَّهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ»

«Ким мункар ишни кўрса, бас, уни қўли билан ўзгартирсинг, агар бунга ҳам қодир бўлмаса, тили билан ўзгартирсинг, агар бунга ҳам қодир бўлмаса, қалби билан ўзгартирсинг. Аммо бу (қалби билан ўзгартириш) имоннинг энг заифидир». Бу ерда агар қодир бўлмаса, деган ибора ўзгартириш учун ўзидаги бор кучни сарфласа, аммо ўзгартиришга қодир бўлмаса, деганни англатади.

Шу ерда баъзилар нотўғри тушунгандарни учун Ислом давлатини барпо қилишга ҳаракат қилиш билан уни бевосита барпо қилиш ўртасини аралаштириб юбориши. Шу хато тушунча асосида улар «биз мавжуд режимни ағдаришга ва ўрнига Халифалик давлатини барпо этишга қодирмасмиз, қодир эмасмизми, демак, бу вазифа бизга юкланмаган, чунки Аллоҳ Ўз бандасига кучи етмайдиган

вазифа юкламайди», дейишади. Бу ё саводсизликдан айтилган гап ёки ёмон ниятда, адаштириш мақсадида айтилган гап. Биз бундай хатони йўқ қилиш учун бундай деймиз: Қачон Халифаликни барпо этишга ҳаракат қилаётган жамоа уни дарҳол барпо этишга қодир бўлса, у сусткашлиқ қилиши ножоиз. Аммо буни дарҳол барпо этишга қодир бўлмаса, бу вазифани – маълум вақт ўтгандан кейин бўлса ҳам – уддалаш учун таёргарлик кўриши ва куч тўплаши керак. Чунки фарзни дарҳол қила олмадими, демак, уни қилишга қодир бўлгунга кадар ўзидағи бор кучни сарфламоги даркор.

Кейин, нега қилишга қодирмасмиз, деймиз. Ахир, бу фақат битта шахсдан талаб қилинмаган-ку, фақат битта хизб зиммасига юкланмаган-ку, фақат битта жамоага ёки битта қитъадаги кишиларга буюрилмаган-ку?! Йўқ, бу фарз шаръян арабу араб бўлмаган барча Уммати Исломийдан талаб қилинган ва бугунги кунда ҳар бир мусулмон учун фарзи айнга айланган. Хўш, Уммати Ислом бу фарзни амалга оширишдан ҳақиқатдан ҳам ожизми?! Ёки у Фарб сақофатидан ҳамда мунофиқ сарой уламолари фатволаридан таъсирлангани учун бу фарзга эътиборсизлик ва осийлик қиляптими?!

Биз бугунги кунда ҳар бир мусулмон Ислом давлатини барпо этиш учун ўзидағи бор кучни сарфлаб ҳаракат қилмоғи фарзи айн, деяпмиз. Бунинг маъноси шуки, мусулмон айни фарзни адо этишдан тўсаётган кўплаб мубоҳ ҳамалларни ва кўплаб суннат амалларни тарқ этмоғи лозим. Масалан, мусулмон ўзи ва оиласини боқиши учун ишлаши керак ва бу унинг учун фарзи айн. Халифалик давлатини барпо этиш учун ҳаракат қилмоғи ҳам (ҳозирда) унга фарзи айн. Хўш, бу икки фарзнинг қай бири иккинчисидан муқаддам туради? Зоро, шариат мусулмондан ҳамма фарзларни бажаришни талаб қилган. Лекин бу фарзлар баъзан тўпланиб келиб қолади, яъни, баъзиларини қилса, баъзиларини қилишга вақт етмайди. Бу каби ҳолатда қайси фарзни олдин ва қай бирини кейин бажариш кераклигини шариатимизнинг ўзи белгилаб беради. Чунки масала шариат масаласидир, истак-майл масаласи эмас. Устувор вазифаларни аниқлаб-ажратишга олимлар ва мужтаҳидлар қодир. Биз зикр қилган масалада, қачон оила боқиши учун ҳаракат қилиш билан халифани барпо этиш учун ҳаракат қилиш устма-уст келиб қолса, оила боқиши учун ҳаракат қилиш аввал туради. Бироқ оила боқишига ҳаракат қилиш, деганда уларнинг зарурий эҳтиёжларини таъминлаш назарда тутилади, камолий (зарурийдан ортиқча) эҳтиёжларини таъминлаш эмас. Мусулмон ишлаётган ва зарурий эҳтиёжларини таъминлаётган бўлса, тамом, энди у

Пайғамбарлик минхожи асосидаги ҳақиқий Халифаликка икки камон орасича ёки ундан-да яқинроқ қолди камолий әхтиёжларини ҳам таъминлаш учун қўшимча ишлаши керак эмас, агар бу Халифаликни барпо этиш учун даъватни етказиш билан шуғулланишига халақит қилаётган бўлса.

Кўпинча, мусулмоннинг ишлари унинг даъватни етказиш ишига халақит бермайди, чунки у одамлар орасида ишлайтими, демак, иш асносида уларга даъватни етказа олади. Аммо мусулмон – мен Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилолмайман, чунки бу ишимдан ҳайдалишимга ёки қамоқقا ташланишимга олиб келиши мумкин, демаслиги керак. Чунки бундай ҳолатда унинг иши осийликка олиб боряпти, бундай ишда ишламаслиги лозим. Мудом мусулмонга спиртли ичимлик савдоси, судхўрлик, пора ё алдов билан пул топиш ножоиз экан, демак, куфр режимини тарафини олиш ҳам ёки бунга сукут қилиши ҳам албатта ножоиздир.

Халифаликни барпо этишга суръат билан ҳаракат қилишга келсак, бунинг субути ва далолати қатъийдир. Чунки Аллоҳ нозил қилган шаръий аҳкомлар етказилиши биланок бажариш талаб қилинган аҳкомлардир. Масалан, қибла Куддуси шарифдан масжиди ҳаромга ўзгаргани тўғрисида ҳукм нозил бўлган пайтда намозхонлар бу хабар етказилган лаҳзадаёқ намозда ўша томонга бурилганлар.

Масалан, Аллоҳ Таоло

﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ أَتَقْوِ أَنْكُمْ﴾

«Эй мўминлар, Роббингиздан қўрқинг»

[Нисо 1]

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ﴾

«Эй мўминлар, (сизлардан бўлган) бир қавм бошқа бир (мўмин) қавмни масхара қилмасин» [Хужурот 11]

деса, шунингдек, Росууллоҳ ﷺ «Сизлардан кимдир мункар ишни кўрса, бас уни ўзгартиурсин», деган бўлса, буларнинг барчаси зудлик билан қилиш талабидир. Худди шу каби, жазо-ҳадларини кўллаш, одамлар ўртасини ажрим қилиш, даъватни оламга етказиш, давлат сарҳадларини кўриқлаш, фукарога шариат аҳкомларини татбиқ қилиш каби давлат қиладиган ишлар билан боғлиқ нусуслар ҳам, барчаси дарҳол бажариш талаб қилинган ишлардир. Бундан ташқари, мусулмонлар шариатни татбиқ қилувчи халифасиз уч кундан зиёд куннин ўтказишлари жоиз эмас. Росууллоҳ ﷺ

«... وَمَنْ ماتَ وَلَيْسَ فِي عُنْقِهِ بَيْعَةً مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً»

«Ким бўйнида байъат бўлмаган ҳолда вафот этса, динсизлик ўлимида ўлибди», деганлар. Шунинг учун кимдир «мен Исломий

Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилмайман, фақат университетни битириб олганимдан сўнг ёки бошлаган лойиҳамни тугатиб олганимдан сўнг ҳаракат қилишим мумкин», деса, бу асло узрга ўтмайди. Чунки қодир бўлган пайтда дархол ҳаракат қилиши фарз, ҳаракат қилмаслик осийлиkdir. Халифаликни барпо қилишга ҳаракат қилишнинг энг муҳим жиҳати, ушбу ҳаракат тушунчасини одамларга шарҳлаб, тушунтириб беришдир. Токи, диндаги муҳим ишлар аниқ маълум бўлсин. Буни одамларга шарҳлаб, тушунтириш баробарида, дилларини ҳам исломий туйғулар билан бойитмоқ лозим. Чунки исломий туйғулар кишини ҳаракат, сабр ва фидоийликка ундаиди.

﴿وَقُلِّ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلُكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾

«Айтинг – (ҳоҳлаган) амални қилинглар. Бас, Аллоҳ, Росули ва мўминлар қилган амалларингизни кўриб турурлар» [Тавба 105]

Иқтибос тугади.

Олтинчи: Халифаликни қайта барпо этишга ҳаракат қилаётганлар учун тарихий имконият ва ажри азим:

Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифаликни барпо этиш учун ҳаракат қилувчилар учун бериладиган ажри азимга келсак, бу – ажри азим ва ажри кабирдир. Балки, бу ҳатто Набий ﷺ билан биргаликда Мадинаи Мунавварада илк Ислом давлатини барпо этиш учун ҳаракат қилган саҳобаи киромлар ажридан ҳам буюк ва каттадир. Зеро, икки амал ҳам бир-бирига ўхшайди ва «Мушкули осор» шарҳида Таҳовий ишлаб чиқсан ҳадис буни кўрсатмоқда:

«Мен Абу Саълаба Хушанийдан ушбу оят тўғрисида нима дейсиз, деб сўрадим. Қайси оятни айтяпсиз, деди. Мен

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا آهَتَدَهُمْ﴾

«Эй мўминлар, ўзингизга ҳушёр бўлинг! (яъни гуноҳлардан сақланинг!). Мудом, ҳақ ийлни тутган экансиз, адашган кимсалар сизларга зарар етказа олмас» [Моида 105]

оятини айтяпман, дедим. У бундай деди: Сиз бу хақда хабардор кишидан сўрадингиз, яъни бу хақда Росулуллоҳдан сўраганимда бундай деган эдилар:

«بِلِ ائْتَمِرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنَاهُوا عَنِ الْمُنْكَرِ، حَتَّىٰ إِذَا رَأَيْتَ شَحًّا مُطَاعًا وَهُوَ مُتَبَعًا وَذُنْبًا مُؤْثِرًا وَإِعْجَابَ كُلِّ ذِي رَأْيٍ بِرَأْيِهِ، وَرَأَيْتَ أَمْرًا لَا بُدَّ لَكَ مِنْهُ فَعَلَيْكَ بِنَفْسِكَ، وَإِيَّاكَ وَأَمْرًا

العوَامُ، فِإِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ أَيَّامَ الصَّبَرِ، صَبَرْ فِيهِنَّ عَلَى مِثْقَبٍ عَلَى الْجُمْرِ، لِلْعَالَمِ مِنْكُمْ يَوْمَئِدٌ
كَأَجْرٍ حَمْسِينَ رَجُلًا يَعْمَلُونَ مِثْلَ عَمَلِهِ

«Бир-бириңизни маъруфга чакириб, мункардан қайтаринг. Агар баҳилликка мойил бўлиш, ҳавои-нафсга берилиш, дунёни афзал қўриш ва ҳамма ўз фикри билан ҳайратланиши каби ишларга ҳамда ўзингиз қиласидиган бошқа ишларга гувоҳ бўлсангиз, бундай пайтда ўзингизга хушёр бўлинг, авом-садда одамлар каби амал қилишдан сақланинг. Чунки сизлардан кейин сабр қилинадиган кунлар келади... У кунларда сабр қилиш, чўғни кафтда ушлаш билан баробар бўлади. У кунда сиздан амал қилган киши учун унинг амали каби амал қилаётган эллик кишининг ажри берилади».¹

Шавконий «Фатху Раббоний»да ишлаб чиққан ва саҳих событ, деган ҳадисда ҳам бундай дейилади:

مُرْوَا بِالْمَعْرُوفِ، وَانْهُوا عَنِ الْمُنْكَرِ، حَتَّىٰ إِذَا رَأَيْتَ هَوَىٰ مُتَبَّعًا، وَشُحًّا مُطَاعًا، وَإِعْجَابًا كُلِّ
ذِي رَأَىٰ بِرَأْيِهِ فَعَلَيْكَ بِخَاصَّةٍ نَفْسِكَ، وَدَعْ عَنْكَ أَمْرَ الْعَوَامِ، فِإِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ أَيَّامَ الصَّبَرِ فِيهِنَّ
كَأَجْرٍ قَبْضٍ عَلَى الْجُمْرِ، أَجْرُ الْعَالَمِ فِيهِنَّ أَجْرٌ حَمْسِينَ بَعْلًا، قَيْلَ يا رَسُولَ اللَّهِ، مَنَّا أَوْ مَنَّ بَعْدَنَا.
قال: مِنْكُمْ

«Маъруфга буюринглар, мункардан қайтаринглар. Агар ҳавои-нафсга берилиш, баҳилликка мойил бўлиш ва ҳамма ўз фикри билан ҳайратланиши каби ишларга гувоҳ бўлсангиз, ана шундай пайтда ўзингизга хушёр бўлинг. Авом-садда одамлар каби амал қилинадиган тарқ қилинг. Чунки сизлардан кейин сабр қилинадиган кунлар келади... У кунларда сабр қилиш, чўғни кафтда ушлаш билан баробар бўлади. У кунда сиздан амал қилган киши учун унинг амали каби амал қилаётган эллик кишининг ажри берилади. Шунда саҳобалар, ё Росуулulloҳ, биздан амал қилган эллик кишинингми ёки ўzlариданми, деб сўрашди. Ул зот «Сизлардан», деб жавоб бердилар».

Ибн Ҳажарнинг «Фатхул Борий»ида бундай лафза келган:

تَأْتِي أَيَّامٌ لِلْعَالَمِ فِيهِنَّ أَجْرٌ حَمْسِينَ، قَيْلَ مِنْهُمْ أَوْ مَنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: بَلْ مِنْكُمْ

«Шундай кунлар келадики, у кунларда амал қилган кишининг ажри эллик кишининг ажрига тенг бўлади. Ё Росуулulloҳ, ўzlаридан эллик кишинингми ёки бизданми, деб сўрашди. Ул зот –

(1) Саҳих ҳадис, у Абу Довуд, Термизий, Ибн Можа кичик бир фарқ билан ишлаб чиқишган.

сизлардан, деб жавоб бердилар». Ибн Ҳажар «Сахиҳи Жоме»да ҳам Абдуллоҳ ибн Масъуд رضдан бундай лафзда ривоят қилган:

«إِنَّ مِنْ وَرَائِكُمْ زَمَانٌ صَبَرٌ، لِلْمُتَسَسِّلِكَ فِيهِ أَجْرٌ حَمْسِينَ شَهِيدًا مِنْكُمْ»

«Сизлардан кейин сабр замони келади, унда маҳкам тутган кишига сизнинг эллик нафар шаҳидингиз ажри ёзилади». Ушбу ҳадис шарҳида бундай деган: «Бизга бу ҳадисда Набий ﷺ охири замонда динга амал қилувчи озайиб кетиши, унга амал қилганлар катта ажр олишини хабар қилар эканлар, Аллоҳдан ажр кутган ҳолда сабр қилишга тарғиб этмоқдалар. Ҳадисда Росулуллоҳ «Сизлардан», дедилар, яъни, олдингизда шундай замон келади ёки ортингизда шундай ҳалокатли ишлар бўлади, у сабр замонидир, у кунларда сабр қилмоғингиздан ўзга илож йўқ. Бу кунларда фақат сабр мақталишга лойиқdir демоқдалар. Замондан мурод, фитналар ғолиб келган ва мусулмонлар шавкати сўнган замонидир. Маҳкам тутишдан мурод, динини маҳкам тутиб, сабр қилиш назарда тутилган. Сизнинг эллик нафар шаҳидингиз ажри ёзилади, дейишдан эса, эллик нафар шаҳид бўлган саҳобалар оладиган ажрга teng ажр ёзилади, демакдир. Бу албатта мусулмоннинг ўз Исломига амал қилмоғи, қўлида оловли чўғни тутган билан биробарлиги айтилган бало-синов замонидир.

Мақолам сўнггида мусулмонларни Халифаликни барпо этиш учун ҳаракат қилишга кўп бор тарғиб қиласман. Бир вақтнинг ўзида, уларни огоҳликка чақираманки, бугунги замонамиизда улар олдида турган имконият, тарихий имкониятдир, эртага Аллоҳ изни илиа Халифалик барпо бўлганидан сўнг бу имконият асло қайтиб келмайди. Чунки Росулуллоҳ ﷺ «... Кейин Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади», деб сукут қилдилар ва бу сукутлари ушбу иккинчи Халифалик ҳам ағдарилади, сўнг учинчиси ҳам, тўртинчиси ҳам... деганин англатмайди. Чунки Набий ﷺ изоҳ керак бўлса жим турмайдилар, шунингдек, ким жим турган бўлса, бирор сўз унга мансуб қилинмайди.

Эй мусулмонлар, келинг, рошид Халифаликни барпо этиш учун ҳаракат қилаётгандар сафига қўшилинг, зараркунанда давлатчалардаги тоғут ҳукмдорларни ағдаришга шошилинг, шундай бир улуғ ишни адо этишга кучингизни қизғанманг. Бу буюк фарзdir, у билан бошқа барча фарзлар адо топади. Аллоҳ ўз ишида ғолибdir, лекин кўпчилик одамлар буни билмайдилар. □

БУ УММАТГА БҮЮКЛИК, ЮҚСАКЛИК ВА ЕР ЙОЗИДА

ҲҰКМРОНЛИК ХУШХАБАРИНИ БЕРИНГ

Хамд Тобиб – Байтул Мақдис

Бугунги қунда мусулмонлар ақволидаги қолоқлик, заифлик ва хорликка гувоқ бўлган... ҳокимларнинг малайлиги ва кофир давлатлар ортидан хор қуллардек елиб югуришини кўрган... бунинг муқобили ўлароқ кофир давлатларнинг кучлилиги, буюклиги ва барча соҳалардаги илмий тараққиётини кўрган айrim мусулмонлар ноумидликка тушмоқда. Улар бу ақволнинг юқсакликка қараб ўзгаришидан... кофир давлатлар қуллигидан озод бўлишдан... битта ҳоким, битта байроқ ва битта қўшин остида бирлашишдан умид узишмоқда...

Ич ичидан мағлуб бўлган, кофирларнинг куч-қудратидан таъсиранган ва Умматнинг ақволидан ноумид бўлган ушбу мусулмонлар ҳақиқатга барча жиҳатларидан боқмайдилар. Улар икки юз йил олдин Ислом Умматига қарши эълон қилинган уруш кўламини билмайдилар. Шунингдек, улар билмайдиларки, ушбу фикрий, маънавий, руҳий, ҳарбий ва адаштирувчи уруш бу Уммат фикри (ақида ва шариати)ни йўқота олмади ҳамда уруш қанчалик шафқатсиз ва шиддатли бўлмасин Умматни ўз ақидасидан узоқлаштира олмади... Бундан ташқари, агар Ислом Умматига қарши урушларнинг ўндан бири бошқа халқларга қилинса, бу халқлар ва уларнинг фикри йўқ бўлиб кетар ҳамда улардан асар ҳам колмас эди.

Шундай экан, ушбу буюк Уммат юқсалиши, тараққий этиши, қатъий ва саботли бўлиши учун нима қилиши керак. Бу Уммат шу каби бўрон ва хатарлар қархисида қандай турган? Бу Уммат олдинда бўлганидек

﴿خَيْرٌ أُمَّةٍ أَخْرَجَتْ لِلنَّاسِ﴾

«*Одамлар учун чиқарилган умматларнинг энг яхшиси*» бўла оладими? Бу Уммат яна бир бор ер юзидаги етакчилик, биринчилик ва раҳбарлик мақомини эгаллайдими? Бу Уммат олдинда бўлгани каби байроғини кўтариб, дини ва фикрини бошқа халқларга ёядими? Бу буюк ва юқсак Уммат Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик соясида, тақволи ҳокимлар соясида ҳамда маломатчининг маломатидан эмас, балки ёлғиз Аллоҳдан қўрқадиган улуғ уламолар соясида яна ўз мақомига қайтадими?

Биз бу саволларга жавоб беришдан олдин ушбу Уммат ва унинг фикри, тарихи, воқесига ҳамда куфр, унинг мабдаси ва давлатлари воқесига алоқадор айрим ҳақиқатларга тұхталиб үтамиз. Шунда биз Росулуллох ﷺ башорат қилған юксак ҳақиқатни топамиз. Зеро, Росулуллох ﷺ бу Умматга яна юксаклик, олий мақом ва ҳокимлик яна қайтиши ҳақида ҳамда куфр, унинг давлатлари ва мабдаси заволга юз тутиши, парчаланиши ва йўқ бўлиб кетиши ҳақида башорат қилган.

Биринчи ҳақиқат: Бу Уммат бошқа уммат ва халқлардан ўз фикри билан ажralиб туради. Аллоҳ Таоло бу Умматни ўзи сақлайди.

Иккинчи ҳақиқат: Бу Уммат ўзининг узоқ тарихи давомида тойилишлардан сўнг оёққа турган.

Учинчи ҳақиқат: Бу Уммат ўзига қарши уруш қанчалик шафқатсиз ва шиддатли бўлишига қарамай, бугун юксалмоқда, ўзига келмоқда ва холис кишилар атрофида жипслашмоқда.

Тўртинчи ҳақиқат: Куфр, унинг давлатлари ва мабдаси воқеси, унинг қулаётгани ҳамда ер юзидағи халқлар ўзларини мashaққат, қулаш, қолоқлик ва ҳайвоний тубанликдан қутқарадиган халоскорга кўз тикмоқда.

Биринчи ҳақиқат, яъни бу Умматнинг бошқа умматлардан ўзгачалиги ҳақида айтадиган бўлсак, бу Уммат бутун коинотнинг яратувчиси бўлган зотга боғланган, юксак, самовий рисолат соҳибидир. Аллоҳ Таоло бу Умматни ва унинг динини завол бўлиш ва йўқ бўлишдан сақлашга кафилдир. Аллоҳ Таоло бу ҳақда шундай дейди:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَرَلْنَا الْذِكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفْظُونَ﴾

«Албатта бу эслатмани (яъни Қуръонни) **Биз Ўзимиз нозил қилдик ва шубҳасиз, Ўзимиз уни сақлагувчимиз»** [Хижр 9]

﴿بِرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَأُونَ اللَّهَ إِلَّا أَن يُتَمَّمَ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهٖ﴾

﴿الْكُفَّارُ﴾

«**Улар Аллоҳнинг нурини (яъни, Исломни) оғизлари (яъни, беҳуда гаплари) билан ўчирмоқчи бўладилар. Аллоҳ эса, гарчи (коғирлар) хоҳламаслар-да, фақат Ўз нурини тўла (яъни, ҳар тарафга) ёйини истайди»** [Тавба 32]

Пайғамбаримиз ﷺ айтадилар:

«إِنَّ اللَّهَ رَوَىٰ لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا، وَإِنَّ أُمَّتِي سَبَيْلُهُ مُلْكُهَا مَا زُوِّيَ لِي مِنْهَا، وَأَعْطِيَتُ الْكُنْزَيْنِ الْأَحْمَرَ وَالْأَبْيَضَ، وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي لِأُمَّتِي أَنْ لَا يُهْلِكَهَا بِسَنَةٍ عَامَةٍ، وَإِنْ لَا يُسْلِطَ عَلَيْهِمْ عَدُواً مِنْ سَوْى أَنفُسِهِمْ فَيَسْتَبِّعُ بِيَضْنَتِهِمْ، وَإِنَّ رَبِّي قَالَ يَا حُمَّدُ إِنِّي إِذَا قَضَيْتُ قَضَاءَ فِيَّنَهُ لَا يُرَدُّ، وَإِنِّي أَعْطَيْتُكَ لِأُمَّتِكَ أَنْ لَا أَهْلِكُهُمْ بِسَنَةٍ عَامَةٍ، وَإِنْ لَا أُسْلِطَ عَلَيْهِمْ عَدُواً مِنْ سَوْى أَنفُسِهِمْ يَسْتَبِّعُ بِيَضْنَتِهِمْ وَلَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مَنْ بِأَقْطَارِهَا، أَوْ قَالَ: مَنْ بَيْنَ أَقْطَارِهَا حَقَّ يَكُونَ بَعْضُهُمْ يُهْلِكُ بَعْضًا، وَيَسْبِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا»

«Аллоҳ ерни менга йиғиб кўрсатди, шунда унинг кун чиқишидан кун ботишигача барча жойларини қўрдим. Аниқки, Умматим мулки менга йиғиб қўрсатилган жойларгача етиб боради. Менга қизил ва оқ (яъни тилла ва кумуш) хазиналари берилди. Мен яна Роббимдан Умматимни (очарчилик, қаҳатчилик ва қурғоқчилик) йиллари билан бирданига ҳалок қилмаслигини ҳамда Умматим тепасига унинг яхлитлигини поймол қиласидиган ва кофирлардан бўлган душманни ҳукмрон қилмаслигини. Роббим менга айтди: эй Мұхаммад агар мен бир ишга ҳукм қисам, у ҳаргиз қайтарилимас. Мен Умматингни (очарчилик, қаҳатчилик ва қурғоқчилик) йиллари билан бирданига ҳалок қилмайман ва душманлар унга қарши ҳар томондан тўпланиб келса ҳам, ҳатто улар (мусулмонлар) бир-бирларини ўлдириб, бир-бирларини асирга олса ҳам Умматинг яхлитлигини поймол қиласидиган кофирлардан бўлган душманни унинг устидан ҳукмрон қилмайман». Имом Муслим ривояти.

Бу яхуд ва насронийлардаги ҳолатнинг зидди бўлиб, улар ўз динларини зое қилишди, бир-бирлари билан келиша олишмади. Натижада гуруҳ-гуруҳ бўлиб, бўлиниб кетишди. Улар Исо ﷺнинг ҳақиқати, Холик зотнинг ҳақиқати ва рубубият ҳақиқати борасида турли ихтилофда бўлишгани каби ақида борасида ҳам турли келишмовчиликларга боришли. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِيَنَهُمْ وَكَانُوا شَيْعَانِ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِهَا﴾

«Кануوا يَفْعَلُونَ»

«Динларини бўлиб, ўзлари ҳам гуруҳларга бўлиниб олган кимсалар тўғрисидан бирон нарсада (масъул) эмассиз. Уларнинг ишлари фақат Аллоҳнинг ўзига ҳавола. Кейин уларга қилиб ўтган ишларининг хабарини берур» [Анъом 159]

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزِّيزٌ أَبْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ الْنَّصَرَى الْمَسِيحُ أَبْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلٍ قَاتَلُهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ
أَخْنَدُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانُهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُورِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ أَبْنَ مَرِيمَ وَمَا أُمْرُوا إِلَّا
لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

«Яхудийлар: «Узайр Аллоҳнинг ўғли», дедилар. Насронийлар: «(Исо) Масих Аллоҳнинг ўғли», дедилар. Бу уларнинг оғизларидағи (хужжат-далисиз) гаплари дидир. Уларнинг бу гаплари худди аввалги коғир бўлган кимсаларнинг гапига ўхшайди. Уларни Аллоҳ лаънатлагай! Қандай адашмоқдалар-а! Улар Аллоҳни қўйиб ўзларининг дониишманларини ва роҳибларини ҳамда Масих ибн Марямни Парвардигор деб билдилар. Ҳолбуки, фақат ягона Аллоҳга бандалик қилишига буюрилган эдилар. Ҳеч илоҳ йўқ, фақат Унинг йўзи бордир. У зот уларнинг ширкларидан покдир» [Тавба 30-31]

Аммо Исломий Уммат ўн тўрт асрни босиб ўтганига қарамай, Аллоҳнинг ҳимояси остида ўз динини сақлади. Бу Уммат бошқа умматлар каби гурух-гурухга бўлинмади ва битта Уммат бўлиб қолди. Бу Уммат тинимсиз бўлган салиб юришлари, мустамлакачилик урушлари ва фикрий миссионерлик урушларига қарамай, ўз динини тарқ этмади ва ақидаси соф ҳолда қолди. Аммо аксар ҳазоратлар Ислом Уммати каби улкан мусибатларга йўлиқмаса-да, завол топди ва улардан асар ҳам қолмади. Фиръавн, Румликлар, юнонлар ҳазорати ва бошқалар шулар жумласидандир... Буларнинг барчаси Аллоҳнинг фазли ва ҳимояси туфайли бўлди.

Мавзуимиз асоси бўлмиш иккинчи ҳақиқат, яъни бу Уммат ўзининг узоқ тарихи давомидаги кўплаган тойилишларидан кейин яна оёққа тургани ҳақида айтиб ўтамиз. Бу ишлар аввало Аллоҳнинг фазли, сўнгра буюк саркардалар ва уларни маҳкам тутган, улуғ ва тақволи уламолар фазли туфайли рўй берди. Шунингдек, уларнинг юксак позициялари, Умматни куфр ва коғирларга қарши ҳаракатлантириш ҳамда уларни холис ва буюк саркардалар атрофида жипслаштиришдаги буюк химматлари туфайли рўй берди. Биз бу ерда Уммат қаттиқ тушкунликка тушган уч босқич ҳақида айтиб ўтамиз. Уммат унда ўз ҳовлиси ичкарисида душманлари томонидан ҳужумга йўлиқди ва турли

азобларга дучор бўлди, ўлдирилди, ютидан қувилди ва кул қилинди. Бу ишлар Аллоҳ Таоло Умматни буюк саркардалар ва уни ушбу тубан воқедан қутқарган улуғ уламолар билан сийлагунича давом этди... Мазкур уч босқичнинг биринчиси Аббосий халифалар давридаги салиб юришлари босқичидир. Бу босқичда яна турли подшоҳликлар кўпайгани ва уларнинг айримларининг салибчилар билан иттифоқ тузгани ва хиёнат қилганлари ҳақида айтамиз. Иккинчи босқич эса, мўгул татарлар уруши ва у туфайли рўй берган саросима, парчаланиш ва ҳокимлар хиёнати босқичидир. Учинчи босқич, подшоҳликлар давридаги Андалусияни қайтариб олиш уруши (Реконкиста) номи билан машҳур бўлган салиб урушлари босқичи. Бу даврга келиб Андалусия фатҳига эшик бўлган Африка шимолида бўлиниш, парчаланиш ва тўқнашувлар юз берди. Андалусия ичкарисида эса, турли тоифадаги подшоҳликлар ўз биродарларига қарши салибчилар билан иттифоқ тузишди ва тил бириктиришди.

Ҳақиқат шуки, ушбу уч босқичдаги ишлар ташқаридан кофир хужум қилгандан кейин рўй берганлиги жиҳатидан умумийдир. Тўғри, бу ишлар турли жойларда, турли шахслар ва ташқи кучлар томонидан амалга оширилди. Лекин учала босқичда ҳам мусулмонлар ўртасида бир-бири билан уришиш, бўлиниш, парчаланиш, дунё зийнатларига берилиш каби ишлар рўй берди. Шунингдек, бу даврга келиб, айрим ҳокимлар ҳоким танлашда Аллоҳнинг ҳукмларига қарши иш тутишди ҳамда яқинлари ва ўғилларини валиаҳд қилиб тайинлашди. Ҳокимлар кўпайди ва улар Азиз ва Буюк Аллоҳ йўлида жиҳод қилиш ва одамлар ўртасида адолат қилишни тарқ этишди. Хусусий манфаатлари ёки салибчи насронийларга жизя тўлаш учун турли солиқ ва ўлпонлар тайин қилишди. Андалусия ва Шимолий Африка юртларида зино, маст килувчи ичимлик ва фисқ фужур тарқалди ҳамда қўшиқ айтuvчи ва хизмат қилувчи аёллар кўпайди. Бағдодда, Аббосийлар қасрида ўйин кулги ва дунё бўлган мухаббат авж олди... Айрим подшоҳлар, хусусан Шом, Миср ва Шимолий Африкадаги Фотимиylар диндаги ўз биродарларига қарши салибчи ва мўгуллар билан иттифоқ тузишди... Заифлик ва хорлик авжига чиқди. Мусулмонлар ички уруш ва жанжалларни бошлашди ҳамда Халифалик давлатидан бўлина бошлашди. Бу эса, салибчи ва мўгулларда Исломий пойтахт ва марказларни эгаллаб олишига қизиқиш уйғотди.

Хофиз Ибн Касир ўзининг Бидоя ва Ниҳоя китобида салибчилар ва мўгуллар урушидан олдинги исломий ҳолатни шундай

тасвиirlайди: «... Аббосийлар Умавийлар каби юртнинг барчасига ҳоким эмас эди. Чунки Мағриб юртлари, Хурросон ва Мовароуннахр Аббосийлар хукмронлигидан чиқиб кетган эди. Бу юртларни подшоҳлар бўлиб олиб, халифа қўли остида Фақат Бағдод ва айрим Ироқ юртлари қолган эди. Чунки Аббосийлар Халифалиги заифлашиб, шахват ва лаззатларга берилган ҳамда одамлардан бойлик йиғиш билан овора эди....». Аҳвол заифлик ва хорлик билан тўхтаб қолмади, балки Фотимиylар давлати каби айрим подшоҳлар юқорида айтиб ўтганимиздек, мусулмонларга қарши салиб қуллари билан иттифоқ тузишди. Шунингдек, Халифалик қўшинидан бўлган ўз биродарига қарши урушга кирди.

Доктор Рофиг Саржоний ўзининг «Мўғул-Татарлар қиссаси» номли китобида исломий юртларнинг мўғул-татарлар урушидан олдинги аҳволини шундай тасвиirlайди: «... Мўғуллар шаҳарларга кириб, у ердагиларни қаршиликсиз ўлдирап эди. Хорлик шу даражага етган эдики, мусулмонлар мўғулдан қўрқиб, ўз биродарларига қарши уларга ёрдам беришди. Бу даврга келиб вазият шу даражада эдики, мусулмон ҳокимлар бўлинниб парчаланиб кетганидан заифлик ва хорлик энг чўққисига чиқди. Натижада, мўғуллар мусулмонларнинг барча ерларини деярли қаршиликсиз талон-торож қилди...».

Доктор Сайд Абдулфаттоҳ Ошур «Салиб юришлари» номли китобида Фотимиylар каби айрим подшоҳларнинг хиёнати ҳамда уларнинг халифа ва бошқа подшоҳларга қарши салибчилар билан қилган тил бириктируви ҳақида шундай дейди: «... Мисрнинг Фотимиylардан бўлган ҳокими Антокия шаҳрини қамал қилиб турган салибчиларга элчиларни юборди. Элчилар салибчиларга иттифоқ тузишни таклиф қилишди. Бу воқеа ҳижрий 491 йили робиул-аввал, милодий 1098 йил феврал ойида рўй берди. Унда салжукийларни тормор қилиш ва ўлжаларни ўртада бўлиб олиш тўғрисида келишув тузилди. Келишув бўйича Шомнинг шимолий қисми (Сурия) салибчиларга ва жанубий қисми (Фаластин) фотимиylарга қоладиган бўлди».

Доктор Сафар Хаволий «Салиб урушларининг муваффақият омиллари» номли мақолада шундай дейди: (Салжукийлар давлати парчаланган ва бўлинган подшоҳликлардан иборат эди. Ҳар бир амир ўз биродарига ҳasad қилар, битта сultonнинг фарзандлари бойлик талашиб, бир-бири билан уришар эди. Аҳвол шу даражага етдики, ҳар бир шаҳар, хусусан Шом ва Ироқдаги шаҳарлар алоҳида давлат бўлиб қолди. Ҳалаб алоҳида, Дамашқ алоҳида, Мосул алоҳида ва Триполи алоҳида давлатга айланди... Айрим

султонлар битта отанинг фарзанди бўла туриб, ҳар бир шаҳар ёки минтақа алоҳида давлатга айланди... Бу султонлар бир-бирига ҳасад қилар ва ёвлашар эди. Бунинг устига шаҳват ва лаззатларга муккасидан кетган эди. Салибчилар келганда буларнинг катта таъсири бўлди).

Аксар мусулмонлар Аллоҳ йўлида жиход қилишда эътиборсизлик қилишди, дунёга берилиши ҳамда ҳокимларнинг зулми ва парчаланишига узоқ вақт сукут саклашди. Натижада, уларнинг бошига юқорида айтган мусибатлар тушди. Бу каби мусулмонлар ва уларнинг аҳволи ҳақида Аллоҳ Таоло шундай дейди:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَثَقْلَتُمْ إِلَى الْأَرْضِ
أَرْضِيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الْدُّنْيَا مِنْ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعْتُمُ الْحَيَاةَ الْدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ
إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَدِلُّ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَصْرُوُهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

«Эй мўминлар, сизларга нима бўлдики, Аллоҳ йўлида (жиходга) чиқинглар, дейилса, ўз ерингизга (яъни, юртингизга) ёпишиб олдингиз?! Охират (неъматлари)дан юз ўгириб, ҳаёти дунё (лаззатлари)га рози бўлурмисиз?! Охират олдида бу дунё матоси жуда оз нарса-ку?! Агар (жиходга) чиқмасангизлар, (Аллоҳ) сизларни аламли азоб билан азоблар ва ўрнингизга бошқа бир қавмни келтирур. Сизлар эса, У зотга бирон зиён етказа олмайсиз. Аллоҳ ҳамма нарсага қодирдор» [Тавба 38-39]

Шунингдек, Росулуллоҳ айтадилар:

﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ، وَأَحَدْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ، وَرَضِيْتُمْ بِالزَّرْعِ، وَتَرْكْتُمُ الْجَهَادَ، سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذَلِّاً
لَا يَنْزِعُهُ حَقٌّ تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ﴾

«Агар рибо асосида савдолашсангиз, ҳўқизнинг думидан ушлаб, экин экиш билан машғул бўлсангиз ва жиҳодни тарқ этсангиз, Аллоҳ сизларни хор қиласи. Натижада, динингизга қайтмагунингизча хорликдан чиқа олмайсиз». Имом Аҳмад Муснад китобида ривоят қилган.

Ушбу ва бошқа сабабларга кўра салибчи кофирларда мусулмон юртларга қизиқиш пайдо бўлди. Сўнгра бирин-кетин салиб юришлари давом этди. Уммат мағлубият, қатл, қувғин ва асирик аламини тотди. Умматнинг муқаддас даргоҳлари, хусусан Байтул

Мақдис оёқ ости қилинди. Муборак Ақсо түқсон бир йил салибчилар хукмронлиги ва таҳқирлаши остида қолди. Шу давр орасида у ерда на намоз ўқилди ва на азон айтилди. Салиб құллари Ақсони отхонага айлантиришди. Салиб юришлари ортидан мұғуллар хужуми бошланды ва мусулмонларнинг пойтахт шаҳарларини вайрон қилди. Улар хужумни Мавароуннахр ва Хуросондан бошлаб, Бағдод ва Ҳалабдан ўтиб, Байтул Мақдисгача етиб бориши... Бу даврга келиб, Андалусияда қайтариб олиш (Реконкиста) номи билан машхур бўлган салиб урушлари бошланды. Унда Куртуба, Испания, Валенсия, Толедо ва Гранада каби марказлар бирин-кетин ишғол қилинди.

Шундай экан, Уммат мағлубиятга рози бўлиб, сукут сақлаб, хор аҳволда қолавердими? Бундай оғир пайтда тақволи уламолар нима қилди? Умматнинг холис саркардалари уни ҳақ ва тўғриликка қайтариш, душман ғозийларига қарши бирлаштириш, азизлик ва куч қудратга қайтариш ва ерини озод қилиш учун нима қилдилар?

Росууллоҳ айтадилар:

«مَثْلُ أُمَّتِي مَثْلُ الْمَطَرِ، لَا يُدْرِى أَوْلُهُ خَيْرٌ أَوْ آخْرُهُ»

«Умматим ёмғирга ўхшайди, унинг аввали яхшими ёки охирими билиб бўлмайди». Имом Термизий ривояти. Бу Уммат яхшилик ва хайр эҳсон сохиби ҳамда маъруфга буюриб, мункардан қайтарадиган Умматdir. Аллоҳ Таоло бу ҳақда шундай дейди:

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجْتُ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوُنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ ءاْمَرْتُ أَهْلَ الْكِتَابَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمْ

﴿الْفَسِقُونَ﴾

«(Эй уммати Мухаммад), одамлар учун чиқарилган миллатларнинг энг яхиси бўлдингиз. Зоро сиз яхши амалларга буюрасиз, ёмон амаллардан қайтарасиз ва Аллоҳга имон келтирасиз. Агар аҳли китоб ҳам имон келтирганда эди, ўзлари учун яхши бўларди. Улардан мўминлари ҳам бор ва (лекин) уларнинг кўплари итоатсиз кимсалардир» [Оли Имрон 110] Бу Уммат агар тойилса, тезда ўзининг асл манбасига қайтади. Агар у мағлубиятга учраса, тезда жароҳатини тузатиб, душманига қарши курашади ва устидан ғалаба қозонади...

Айнан шу нарса Уммат қулаган ҳар бир босқичдан кейин рўй берди. Бунда холис саркардалар ва тақволи уламолар катта роль ўйнади... Ҳар сафар Умматни тойилишдан уйғотишда буюк

саркарда ва улуғ ва тақволи уламолар бирга ҳаракат қилишди...
Хусусан уламоларнинг роли қуидаги бир неча ишларда кўринди:

1 – Улар жиҳод мажбуриятини қайта тирилтириш учун Исломий Умматнинг энг олдинги сафида туришди.

2 – Ҳокимларга насиҳат қилишди, камчиликлари борасида уларни муҳосаба қилишди ва эътиборларини жиҳодга буришди.

3 – Хутбалар ва тарғиб қилиш орқали Уммат ичидаги жасорат ва диний гайратни қўзғашди.

4 – Салибчилар ва мўғуллар даврида айрим подшоҳ ва тарқоқ амирлар томонидан содир бўлган хиёнат ва тил бириктирувларни фош қилишди...

Тарихчилар салибчи ва мўғулларга қарши жиҳод майдонларида мусулмон уламолар Исломий Умматнинг олдинги сафида тургани ҳақида ёзишган. Шайхул ислом Ибн Таймия, уламолар сultonни Из ибн Абдуссалом, буюк уламолар Ибн Қудома Мақдисий, Абул Қосим Ансорий, Иззуддин Ҳанбалий, Ибн Жавзий, Ибн Жаъфар Юниний, Ибн Шара Ҳанбалий, Абдуллоҳ ибн Ясинлар шулар жумласидандир.

Абу Шома Мақдисийнинг «Равзатайн» китобида шундай дейилади: «... Айюбийлар даврида буюк уламо ва факиҳларнинг таржимаи ҳолини ўқир эканмиз, уларнинг халқ қурашларидаги жиҳодий роли улкан бўлганини кўрамиз. Улардан 586 ҳижрий санада вафот этган ҳанбалий, факиҳ ибн Шарафул Ислом Иззуддин Абдулҳодий ва 528 ҳижрий санада туғилиб 607 ҳижрий санада вафот этган Аҳмад ибн Муҳаммад ибн Қудома Мақдисийларни айтиш мумкин. Хусусан Аҳмад ибн Муҳаммад Салоҳиддин даврида салибчи босқинчиларга қарши жиҳодда катта роль ўйнади. Чунки у биринчилардан бўлиб жиҳодга чикар ва бу ишини канда қилмас эди. Айрим манбаларда у кишининг жиҳодий файрати ҳақида ёзилган. Хусусан у кишининг мусулмонлар Куддусга киришидан олдин бўлган жангда ва Шом соҳиллари жангларида қатнашгани қайд килинган. Яна 617 ҳижрий санада вафот этган шайх Абу Муҳаммад Абдуллоҳ ибн Усмон ибн Жаъфар Юниний ҳақида манбаларда келишича у киши мусулмонлар билан салибчилар ўртасида бўлган барча жангларда иштирок этган...».

Ибн Асир ўзининг «Тўлиқ тарих» номли китобида салиб юришлари даврида ҳокимларнинг хиёнати ва уларнинг салибчилар билан тил бириктиришга қарши мусулмон уламолар амалга оширган ишлар ҳақида шундай дейди: «... Факиҳ ва муфакирлар сиёсий етакчилар томонидан рўй берастган лоқайдликка қарши

халқнинг реакциясини бошқаришди. Масалан Айюбий султон Комил 626 ҳижрий сана, 27 жумодул-аввалда император Фридрих иккинчи билан тинчлик шартномасини тузган пайтда фақиҳ ва муфаккирлар бу шартномани ҳақиқий ҳалокат ҳисоблаб, султонга қаттиқ қаршилик қилишди. Чунки шартномада Куддуснинг салибчиларга топширилиши кўзда тутилган эди...».

Мусулмонлар қалбида ҳамият ва жасоратни қўзгатган мужоҳид уламоларнинг машҳур позицияларидан яна бири Ибн Жавзийнинг машҳур хутбасидир. Ибн Жавзий ўз хутбасида шундай деган эди: «Эй инсонлар... Сизга нима бўлди, динингизни унутдингиз, азизликни тарқ қилдингиз ва Аллоҳга ёрдам беришдан қочдингиз, натижада Аллоҳ ҳам сизни ёрдамсиз қолдирди. Сизлар азизлик мушрикка хос деб ўйладингиз, Лекин Аллоҳ азизликни Ўзи, Росули ва мўминларники қилган, сизларнинг холингизга вой бўлсин. Наҳотки, Аллоҳ ва ўзингизнинг душманингизни кўриб қийналмасангиз, наҳотки бу сизни шижаотлантирумаса?! Ахир, душман аждодларингиз қони билан суғорилган ерингизга хавф солмоқда. Сизлар дунё хўжайнлари бўла туриб, улар сизларни хорламоқда ва қул қилмоқда. Душман биродарларингизни қамал қилиб, уларни хўрлашаётган бўлса, нега қалбингиз титрамайди, нега ғайрат қилмайсиз? У ерда биродарларингиз олов ичра шўнгиб, чўғ устида ухлаётган экан, сизлар еб, ичиб дунё лаззатларидан тотаверасизми...?». Иқтиbos тугади. Аммо забардаст мужоҳид ва тақволи уламо Абдуллоҳ ибн Ясин Мағриб юртларини муробитлар давлати остида бирлаштиришда катта роль ўйнаган эди. У кишидан кейин ушбу давлатга тақводор зоҳид амир Абу Бакр ибн Умар амирлик қилди. Ундан кейин буюк саркарда Юсуф ибн Ташфин амир бўлди. Мағриб юртлари олдин парчалангандан, тарқоқ ва амирлари бир-бирини ўлдирадиган юрт бўлган бўлса, муробитлар давлатида Ислом байроғи остида бирлашишибди...

Андалусиядаги урушларга қарши фатҳлар айнан муробитлар давлатидан бошланган эди. Салибчилар машҳур Заллоқа жангига қаттиқ мағлубиятга учрашди. Муробитлар давлати Андалусияни узоқ вақт Реконкистадан ҳимоя қилди. Доктор Зайнулобидин Комил ўзининг «Авлодлар тарбияси ва умматлар саноати» номли мақолосида шундай дейди: «...Тарихнинг зарваракларида ўзгартириш ва ислоҳ ҳаракатини бошқарган намуна, яъни Абдуллоҳ ибн Ясинни кўрамиз. У киши бешинчи асрда туғилиб, ҳижрий 451 сана, жумодул-аввалда вафот этди. У мужоҳид, мураббий, фақиҳ ва саркарда бўлиб, исломий ислоҳотлар қилди ва

Африкада Исломни янгилади. У мағриб юртларидаги муробитлар давлати барпо бўлишига асос солди. Айримлар у кишини муробитлар давлатининг диний етакчиси бўлган дейишади. Ином Заҳабий у киши хақида: «Рұхан кучли, фикрли ва мудаббир олим бўлган» - дейди.

Мусулмон юртлардаги ушбу буюк илмий ва ҳарбий йўналишнинг Исломий Умматни уйғотишда катта таъсири бўлди. Бу йўналиш куфрга қарши кураш, унинг Ислом марказлари ва муқаддас даргоҳларига бўлган ҳужумига қарши туриш, мусулмонларни хорлик, куфрга тобелик ва унинг ҳукмронлиги остида яшашдан озод қилиш шиори остида олиб борилди... Мазкур уламолар жиҳодий ҳаракатларда душманларга қарши мусулмонларни йиғиши бўладими, ёки амирлар байроби остидаги мунтазам урушларда бўладими фарқсиз, олдинги сафда турдилар... Холис саркардаларни сафарбар этиш, Умматнинг ҳурмати ва динини ҳимоя қилиш учун жиҳодда уларнинг атрофига Умматни йиғиши ишларида бу зотларнинг катта таъсири бўлди... Шу каби уламолар таъсири туфайли буюк саркардалар Нуриддин Оли Зангий ва Салоҳиддин Айюбийлар Шом ва Мисрни озод қилиш ва у ерларни Ислом байроби остига бирлаштириш учун қўзғалишди. Сўнгра 583 ҳижрий сана, ражаб ойида салиб кулларини мағлубиятга учратишли. Уларнинг ортидан мужоҳид Мусо ибн Насир ва унинг саркардаси Ториқ ибн Зиёдлар Мағриб юртларини бирлаштириш, давлат жисмидан ажралиб чиқиши мақсадида олиб борилаётган қўзғолонларга чек қўйиш учун қўзғалишди. Сўнг Андалусия томон йўналишди...

Мўгуллар даврида буюк султон Зоҳир Бейбарс ва унинг саркардаси Музаффар Сайфиддин Кутзлар чиқди. Улар юртларни мўгуллар ифлослиги, бутпастлиги ва улкан ёвузлигидан озод қилишди. Улар 658 ҳижрий сана, 25 рамазонда машхур Айни Жолут жангидаги мўгулларни тор-мор қилишди. Ислом юртларини Миср ва Шомда битта байроқ остида бирлаштириди... Бу нарса мўгулларда катта ўзгаришни пайдо қилди. Улар Исломга кириб ўз юртларига Ислом хушхабарини етказишли. Худди шу иш Мағриб ва Андалусияда ҳам юз берди. Чунки бу юртлар парчаланиб, бўлиниб, бир-бири билан уришаётган эди. Улуғ олим Абдуллоҳ ибн Ясин келиб, Мағриб юртларини бирлаштиришга отланди. Буюк саркардалар Абу Бакр ибн Умар ва Музаффар Юсуф ибн Ташфин билан маслаҳат қилди. Улар ишни Мағриб юртларини кулаш, бўлиниш ва парчаланишдан кутқаришдан бошлишди ва уларни Ислом байроби остида бирлаштиришли. Сўнгра Ибн

Ташфин Андалусияга қараб юриш қилди ҳамда у ерни ва одамларни насронийлар хукмронлиги ва Андалусия ахолисини эзишларидан күтқариши. Ортидан Мағриб юртларини муробитлар амирлиги остига бирлаштириши. Бу давлат узок йиллар насронийларнинг ҳужумини қайтариш ҳамда Мағриб ва Андалусияни химоя қилишда катта куч бўлиб қолди.

Мусулмон юртлар бугун ҳам ўша парчаланиш, бўлиниш ва бирбири билан уришиш асирида яшаган мусулмонлар каби яшамоқда. Шунингдек, кофирлар билан мусулмонларга карши иттифоқ тузмоқда... Қуддус ва Масжидул Ақсо Аллоҳнинг энг манфур бандалари бўлмиш яхудийлар қўлида зое кетди... Мусулмонларнинг аксар юртлари америкалик, европалик ва россиялик салибчи насронийлар томонидан талон-торож қилинди... Улар мусулмон ҳокимларга турли жизя ва мажбуриятлар юклашди, ҳокимлар уларга йилига миллиардлаган бойликларни бермоқда. Кофирлар Ислом ерларига ҳарбий базалар қуришди ва у ерда хоҳлаган ишини қилиб юришибди. Мусулмон юртларни 53тадан ортиқ давлатларга бўлиб юбориши. Бу давлатларнинг ҳар бири ўргатилган тўтидек уларнинг номидан сўзлайди, уларнинг манфаатига хизмат қилиб, режаларини амалга оширади. Хитой, Бирма, Кашмир ва Марказий Африка мушриклари мусулмонларга зулм қилишмоқда. Улар мусулмонларга нисбатан Аллоҳ Таоло ўзининг азиз китобида зарбулмасал қилган чоҳ эгалари қилмаган ишларни қилишмоқда.

Уммат бугун ўзининг парчаланиш ва тубанлашиш сабабларини ҳис қила бошлади. Бунга охирги йилларда мустамлакачи ва унинг мусулмон юртларидаги малайларининг сиёсий карталари фош бўлиши ҳам ёрдам берди. Хусусан, бу – Фаластин қўлдан кетиб, исломий юртларнинг ҳокимлари яхуд ва насронийлардан иборат кофирларга барча соҳаларда юрт эшигини очиб берганидан кейин рўй берди. Бу яна Кэмп-Дэвид, Осло, Водий Араба ва бошқа жойларда яхудийлар билан шартномалар тузилганидан кейин рўй берди. Шунингдек, мусулмон юрт ҳокимлари Америка ва НАТОнинг Ироқ, Афғонистон ва Шом каби исломий юртларга қарши амалга оширган урушида ўзининг ҳаво, қуруқлик ва сувдаги эшикларини очиб берганларидан кейин рўй берди. Натижада, Уммат ҳокимларининг хиёнати ва мабдани ҳаётида татбиқ этмаётгани туфайли тубанлашганини билди. Шунингдек, айрим ҳокимлар мустамлакачи кофирларнинг сохта ваъдаси ва ёлгон сароб ортидан югураётгани туфайли тубанлашганини ҳис қилди... Бугун Уммат азиз ва буюк Роббисининг китобини ўз

ҳаётида татбиқ қилиш ҳақида нидо қилмоқда. Ҳатто бу иш исломий юртларда раъий омга айланди. Қўзғолонлардан кейинги босқичда Умматнинг ўз динини ҳакам қилиш борасидаги талаби янада ортди. Чунки қўзғолонларнинг барчасида азиз ва буюк Аллоҳнинг китобини ҳакам қилиш шиори кўтарилди. Бу нарса исломий шиорни кўтараётган исломий жамоаларнинг ғалаба қилишида ўз аксини топди. Чунки сайловлар бўлган мусулмон юртларнинг катта қисмида исломий жамоалар ғалаба қилди.

Бугун Исломий Умматни қийнаётган катта муаммо шуки, унинг фикрлашида ва кофирларнинг режаларини тушунишда онг етишмаяпти. Хусусан, назарий Исломга чақираётган айрим исломий жамоалар ва Эрдоган, Фаннуший, Башир, Рухоний ва Ашраф Ғани каби шахслар томонидан бўлаётган адаштириш мавзусида Умматда онг етишмаяпти... Шунинг учун уламолар салибчилар, мўғуллар ва Реконкиста урушлари даврида қандай роль ўйнаган бўлса, бугун ҳам ўз мажбуриятларини бажаришлари лозим. Агар Уммат шу аҳволда қолса, адашиб юраверади. Ҳолбуки Умматнинг аксар қисми Исломни хоҳламоқда. Чунки муаммо фақат раъий омда эмас, балки онг ҳам зарурдир ҳамда кофирлар ва уларнинг малайлари режаларини тушуниш зарурдир... Қисқаси раъий ом билан бирга вайи ом зарур, иккиси орасини ажратиб бўлмайди.

Шу ерда Ҳизб ут-Тахрир узоқ йиллардан бери Уммат ичида ўйнаб келаётган онгли раҳбарлик роли ҳақида тўхталамиз. Лекин бу роль ҳақида гапиришдан олдин Ҳизбнинг ўзи ҳақида қисқача тўхталиб ўтсак. Ҳизб ут-Тахрир вахий асосида ташкил топди ва воқега тубанлик, парчаланиш ва заифлик давридаги уламолардек қаради... У ўз йўлида шошма-шошарлик қилмади ва фикрсиз, бевосита воқенинг ўзидан ижтиход қилмади. Шунингдек, Гарбнинг демократик йўлини олмади ҳамда исломий оламдаги жиноятчи режимлар билан ҳокимиятда бирга иштирок қилмади ва мўътадилликка рози бўлмади... Ҳизбнинг асосчиси Шайх Тақијуддин Набаҳоний (Аллоҳ ўз раҳматига олсин) улуғ олим эди. Ҳатто у кишининг фикрларига қарши бўлганлар ҳам у кишининг олим, ва тақволи эканини тан олишган. У киши Уммат бошига тушган мусибатни кўрди ва фикрлади, тадаббур қилди ва воқени барча жиҳатидан ёркин ўрганди... Умматни қийнаётган муаммо ва унинг тўғри шаръий ечимини топди... Ҳизб Умматга бошқа иккиласми музаммолари келиб чиқаётган асосий муаммони белгилаб берди. Яъни Умматга унинг муаммоси ҳаётида исломий

бошқарув етишмаслиги, Ислом билан бошқарадиган етакчи йўқлиги, Ислом давлати йўқлигига эканини билдири...

Ҳизб мусулмонларнинг барча муаммолари, яъни қашшоқлик, бойликларнинг талон-торож қилиниши, Фаластиндаги муқаддас даргоҳларнинг яҳудийлар томонидан босиб олинниши, ҳокимлар Уммат елкасига миниб, унинг фарзандларини қамоққа ташлаши, Америка бошчилигидаги кофир давлатлар юртларни оёқ ости қилиши, давлат ўртасидаги ички урушлар ва бундан бошқа иккиласи муаммоларни ушбу асосий муаммога боғлади... Ҳизб Умматнинг муаммосини кўрсатиб берганидан кейин, унга муаммони ечиш йўлини хам кўрсатди. Шунингдек, Умматга Исломий бошқарувни қайтариш ҳамда асосий муаммо ва ундан келиб чиқаётган иккиласи муаммолардан халос бўлиш йўлини кўрсатди... Сўнgra Ҳизб исломий бошқарувни қайта тиклашдаги шаръий йўлни кўрсатди. Шунингдек демократия, илмоний партияларнинг парламентда иштирок этиши, сиёсий алдовлар ва армия билан қуролли жангга кириш каби йўлларни тушунтириб берди... Ҳизб бу йўллар тўғри шаръий тариқатга зидлиги, уларда фаолият қилаётганлар ўзлари билмаган ҳолда мустамлакани яна-да мустаҳкамлаётгани ва билиб билмай кофир давлатлар режасига хизмат қилаётганидан ташқари вакт ва ҳаракатни бекор сарфлашдан бошқа нарса эмаслигини баён қилди.

Уммат онг йўлини ва Исломга ҳарислигини даъво қилиб, айни пайтда мустамлакага боғланаётган сиёсий партияларнинг малайлигини ҳис қила бошлади. Шунингдек, у илмоний, миллий ва ватанпарварлик партияларининг малайлигини ва ҳокимларининг малайлигини ҳис қилди. Чунки уларнинг империализм ва сионизмга қарши кураш ва Фаластинни қаричма қарич озод қилиш каби ёлғон шиорлар остида ўраниб олган либослари очилиб қолди... Гарчи Умматдаги бу онг ва идрок ваъий омга айланмаган бўлса-да, лекин ҳодисалар шиддатли тус олиб, сиёсий карталар фош бўлган сари нурли келажакдан хабар бермоқда.

Уммат сиёсий воқени тушуниш мавзуси ҳамда ўзининг асосий муаммолари ва Исломга ҳарислигини даъво қилаётган адаштирувчи исломий ҳаракатлар мавзусини англаши кундан-кунга кучайиб бормоқда... Воқеалар шиддатли тус олгани сари Умматга янги-янги ишлар фош бўлмоқда. Ҳизб ут-Тахрир аъзолари, уламолари ва етакчилари Умматнинг онги, фаҳмлаши ва ҳақиқатларга бўлган қарашини воқеаларга боғлаган ҳолда кучайтиради. Яъни воқеалар, Уммат бошига тушган мусибат ва

оғатлар, сиёсий тил бириктирувлар ва малайликларни ёритиб, уларга нисбатан түгри чизиқни белгилайди... Сүнгра буларнинг барчасини Ғарб ва Шарқда рўй берган ҳазорий ва ахлоқий тубанлик, мабдай қулаш ҳамда молиявий, ахлоқий ва рухий инқироз билан солиштиради... Шунингдек, одамларга уларни ёвузлик ва қийинчиликлардан халос қиласиган ҳамда одамларнинг бойликларини ўғирлаб, уларга арзимаган қисмини қолдирадиган, уруш ва ёвузлик оловини ёқадиган, мустамлака қиласиган, ўз мақсади ва манфаати йўлида ҳамда одамларни вайрон қилиш, қашшоқлаштириш, қийнаш ва қул қилиш эвазига инқирозларни келтириб чиқарадиган икки фоиз одамларга қул бўлишдан уларни озод қиласиган халоскорни кўрсатади...

Мавзуумизни яқунлар эканмиз айтамизки: Малайлик ва тил бириктирувлар элаги билан қуёш нурини тўсиб бўлмайди... Гарчи кеч бўлса-да тонг отади ҳамда одамлар бир кун саробни билади ҳамда қўлдан қон оқизадиган тиконда яхшилик йўқ эканини тушунади... Ҳа, Уммат секин аста мана шуларни ҳис қилмоқда. Уммат ҳокимларининг ишларига гувоҳ бўлганидан ва ёлғонларини билиб, уларнинг қилмишларидан азоб чекканидан кейин, уларнинг малайликларини билди... Шунингдек, миллий, илмоний ва социалистик партияларнинг малайлигини билди... Уммат сохта ва адаштирувчи исломий лойиҳа эгаларининг малайлигини билди. Уммат ўз фарзандлари орасида тақводор холис уламолар ва холис одамлар борлигини билди. Уммат яна ичиде Аллоҳ Азза ва Жаллага холис, кофир давлатлар ва малай ҳокимларга боғланмаган, мўътадиллик, шериклик ва ҳамкорлик каби Исломдан бошқа альтернативларни қабул қиласиган Ҳизб борлигини ҳис қилди. Уммат ўз фарзандлари орасидаги холис ва ҳеч қандай сабабсиз ваҳийга боғланган кишиларга муҳтож эканини ҳис қилди. Уммат қуёш қоронғу тундан сўнг ёруғлик бўлиши тўғрисида хабар бераётганини, тонг нур шуълалари билан нафас олаётганини ҳамда Аллоҳнинг ваъдаси яқин кунларда амалга ошишини ҳис қилди. Уммат сув юзидағи кўпик (илмонийлик, ҳокимлар ва алдамчи исломий партиялар) қанчалик кўп бўлмасин йўқ бўлиб кетишини билди. Шунингдек, зилол сувгина ер юзида қолиши, бу зилол сув ваҳий ва унга боғланган уламолар, етакчилар ва партиялар эканини билди. Аллоҳ Таоло бу хақда шундай дейди:

﴿فَإِمَّا أَلْرَبَدُ فَيَذَهَبُ جُفَاءً وَمَمَّا مَا يَنْفَعُ الْأَنَاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ أَلْأَمْثَالُ﴾

«Энди у күпик-чиқинди ўз-ўзидан ийкүй бўлиб кетур. Одамларга фойдалари бўлган нарса эса, Ер юзида қолур. Аллоҳ мисолларни мана шундай баён қилур» [Роъд 17]

Росулуллоҳ айтадилар:

«لَا تَرَأْلُ طَائِفَةً مِنْ أُمَّيٍّ فَإِنَّمَا بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَصُرُّهُمْ مَنْ حَذَّهُمْ أَوْ خَالَفُهُمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ عَلَى النَّاسِ»

«Умматимдан бир гуруҳ Аллоҳнинг иши устида (яъни ҳақ устида) устида маҳкам туради. Уларни ёрдамсиз қолдирган ва қарши чиққанлар уларга зарап етказа олмайди. Сўнг Аллоҳнинг иши (нусрати) келиб, улар одамлар устидан ғолиб бўладилар». Имом Бухорий ривояти. Росулуллоҳ айтадилар:

«مَثُلُ أُمَّيٍّ مَثُلَ الْمَطَرِ، لَا يُدْرِي أَوْلُهُ خَيْرٌ أَوْ آخِرُهُ»

«Умматим ёмғирга ўхшайди, унинг аввали яхшиликми ёки охирими билиб бўлмайди». Термизий ривояти...

«بَشَّرَ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ وَالرِّفْعَةِ، وَالدِّينِ وَالنَّصْرِ وَالثُّمَكِينِ فِي الْأَرْضِ، فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلًا إِلَّا خِرَّةً لِلَّدْنِيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ»

«Бу Умматга буюклиқ, юксаклиқ, дин, нусрат ва ер юзида хукмрон қилиш тўғрисида башорат беринг. Улардан қайси бири охират ишини дунё учун қилса, у учун охиратда насиба бўлмайди». Имом Аҳмад ривояти.

Аллоҳдан Ислом Уммати фарзандлари раъи омга эга бўлганидек ваъий омга ҳам эга бўлишини сўраймиз. Шунингдек, Уммат йўлида адаштирувчи тил бириктирувларни фош бўлишини сўраймиз. Чунки бу нарса Умматнинг Халифаликни барпо қилиш орқали, Ислом асосида, буюк саркарда ва тақволи уламолар давридагидек уйғонишига муқаддима бўлади... Аллоҳим дуоларимизни қабул эт... Охирги дуоимиз оламлар Парвардигори Аллоҳга ҳамд айтмоқлиkdir... □

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мұмінлар ҳеч шак-шубҳасыз оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Ибн Зойид Толибон раҳбарларига қарши яширин суиқасд уюштиришни таклиф қилди		
<p>Қатарга қарашли «Middle East Eye» сайты хабарига кўра, Абу Даби валиаҳди Мұхаммад ибн Зойид АҚШ Давлат котиби Майк Помпео билан жорий йил ўн иккинчи январдаги учрашуви чоғида унга Толибоннинг катта раҳбарларига яширинча суиқасдлар уюштиришни таклиф этган. Учрашув тафсилотларидан тўла хабардор бўлган бир манбага таяниб берилган айни сайтдаги хабарда бундай дейилади: Ибн Зойид Помпеога Вашингтон Афғонистонни яна «ёвуз соқолли ва қолоқлар» қўлига топшириб қўйиши мумкин, деди. У Американинг Афғонистондан ўз кучларини олиб чиқиб кетиши соат милларининг 2001 йилга қайтишига олиб келиши мумкинлигидан огоҳлантириди. Ўшанда Қўшма Штатлар Қобулдаги Толибон ҳукуматини ағдариш учун бостириб кирган эди. Маълумки, Қўшма Штатлар тинчлик келишуви муваффақиятли бўлган тақдирда 2019 йил охирида ўзининг Афғонистондаги мавжуд ўн тўрт мингга яқин аскарини олиб чиқиб кетишини ўйлаётган эди. Мұхаммад ибн Зойид бўлса, бунинг ўрнига, Толибоннинг олдинги линиядаги раҳбарларига суиқасд амалиётларини уюштириш ва амалга ошириш учун Blackwater операцияларини молиялаштиришни таклиф қилди. Манбанинг фикрича, бундан Толибонни асосий сиёсий талабларига эришишларига йўл қўймаслик мақсад қилинган.</p>		
<p>Сайт хабарига кўра, Бирлашган Араб Амириклари бундан олдин Толибон билан тинчлик келишуви имзолашда воситачилик қилиш учун Қўшма Штатларнинг саъй-ҳаракатини қўллаб-қувватлаган эди. Шунингдек, АҚШ-Толибон ўртасидаги сўзлашувнинг биринчи турига ўтган йили йигирманчи декабрда Абу Даби мезбонлик қилган. Бироқ маълумотлар шуни кўрсатмоқдаки, Ибн Зойид Толибоннинг қаттиқ талабларини қабул қилиб, улар билан бўлган сўзлашувларнинг кейинги турларини Абу Дабидан пойтахт Давҳага кўчириш билан бир мунча омадсизликни ҳис қилган».</p>		
<p>Ал-Ваъй: Амириклар ва унинг ҳукмдорлари Ислом ва мусулмонларга қарши очиқдан-очиқ тил бириктириладиган фитна уясига айланиб қолди. Ҳукмдорларнинг мана шундай жинояткорона «насиҳат»лари, Фарб расмийлари жиноятларидан ҳам ўтиб тушяпти. Қатарга қарашли «Middle East Eye» сайтининг</p>		

бу хабари хукмдорларнинг хиёнат қилинаётганини эмас, балки хиёнат устида мусобақалашаётганини очиб берди.

Ҳа, Аллоҳ Таолога дуо қилиб, уларнинг жазога тортилишлари билан кўнгилларимиз ором оладиган кунни бизга яқин қилишини сўраймиз.

Британиянинг Яманга аралашуви

Британияда чиқадиган Гардиан газетаси хабарига кўра, Британия давлатининг Осиё масалалари бўйича вазири яқинда тарқалган хабар устида тергов олиб бораётганини маълум қилди. Хабарда Британия кучларининг Ямандаги Саудия бошчилигидаги коалиция доирасида болалардан таркиб топган жангариларни ҳарбий машқдан ўтказаётгани айтилган. Хусусан, баъзи ҳисботларда Ямандаги Саудия коалицияси кучларининг 40 % и болаларни ташкил қилиши ва бу халқаро қонунни бузиш саналиши таъкидланади. Газетага кўра, Британия вазири Ямандаги Ҳусийлар билан бўлган тўқнашувларда Британиянинг «SAS» аскарлари ҳам яралангани тўғрисидаги даъволар устида тергов бошлишга ваъда берган. Демак, бу ҳисботлар Британиянинг «SAS» маҳсус хизмати аскарлари фақат гуманитар амалиётлардагина хизмат қилмаётганини, балки Яман ичкарисида харакатланиш учун шифокорлар, таржимонлар ва ҳаво назоратчилари ҳам мавжудлигини кўрсатмоқда. Шунингдек, жароҳатланган британиялик аскарлар сони икки нафар эмас, балки беш нафар эканини таъкидламоқда.

Газетага кўра, гарчи Британия ҳукуматида умумий-битта сиёsat бўлиб, мамлакат қучлари амалиётларини муҳокама қиласликка қаратилган бўлса-да, бироқ британиялик вазир тергов олиб боришига астойдил ваъда берган. DFID (Халқаро Ривожланиш Департаменти) собиқ вазири Андро Мишел – ҳисботда келтирилган даъволар жуда хавфли. Чунки бу вазирликнинг Ямандаги урушда Британия кучларининг иштирок этмаслиги, уларнинг роли Риёздаги саудияликларга фақат моддий-техник ёрдамлар тақдим қилишга чекланиши тўғрисида тинимсиз берган ваъдаларига зиддир, деди.

Ал-Ваъй: Маккор Британиянинг аҳволи мана шу. Ўзини инсонпарвар қилиб кўрсатиб, мустамлакачилик қилиш билан доим иккюзламачилик қилиб келади. Бу мамлакат ўзининг калласи ким томондан чопиб ташланишга мунтазир бўлган илондир.

Франция газетаси Ғарбнинг диктатор Сисий билан муносабатда бўлишини танқид қилди

Француз тилида чиқадиган Слайд журнали нашр қилган мақолада бугун Мисрдаги инқилоб хокимияти раҳбари Абдулфаттоҳ Сисий ўзининг мухолифларига ва фуқаролик жамиятига қарши манфур репрессиялар содир этаётган бир пайтда, Ғарб олами унинг режими билан турли савдо битимлари ва қуроласлаҳа савдосини имзолашда давом этаётгани айтилади. Макрон бир миллиард еврга етган савдо битимларини имзолаш орқали Сисий билан бўлган муносабатини яна-да мустаҳкамламоқда. Журналда Миср бош прокурорига суиқасд айлови билан ўлимга ҳукм қилинган мисрлик йигит Маҳмуд Аҳмадийнинг айтган сўзлари келтирилган. У суд залида барчанинг ҳузурида ва видеокамералар қархисида «агар менинг қўлимга ҳам электр уланган симни тутқазсангиз, ҳар қандай шахсни Садатни ўлдирганини тан олишга мажбур қила оламан», деган эди. Кейин судга қараб, жаноб, менга шу қадар кўп электр токи қўллашдики, унинг заряди Миср энергостанциясини йигирма йилга етарли зарядлашга етади», дея қўшимча қилган. Шундай сўзларига қарамай, Мисрнинг адолатни эмас, қийноқни биладиган суди Маҳмуд Аҳмадийга ва бошқа саккиз нафар йигитларга ўлим ҳукми ижро этган.

Ал-Ваъй: Ғарб тарихда учратилган ҳар қандай қадриятни билмайди, бу барча гувоҳлар олдида шармандали равишда исботланган нарса. Бугун мусулмонларга нисбатан хорлаш-қийнок даври бўлиш билан бирга, инша Аллоҳ, ғарбликларга нисбатан шармандалик давридир.

Дейли телеграф: Хитой миллион нафар мусулмонни лагерларда сақлаб, уларга ҳайвонларга қилинадиган муомала қилмоқда

Дейли телеграф газетаси нашр қилган мақолада Хитойнинг «ахлоқ тузатиши» лагерларида маҳбусларга нисбатан ҳайвонларга қилинадиган муомала қилинаётган кунлик ҳодисалар ҳақида хабар қилинди.

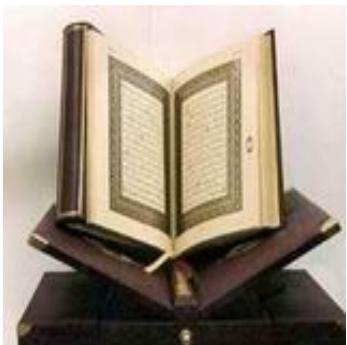
«Маҳбуслар билан лиммо-лим бу лагерда сахар соат бешда кўнғироқ чалинади, ҳамма маҳбуслар юпқа мовий ранг кийим кийишади, кейин қуролланган нозирлар уларни ҳаммомда санокли дақиқа ичida ювенишга мажбуrlашади», дейди Қозогистоннинг

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَبْخَرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг бирордадир. Унга зулм қилимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>Олма-ота шаҳридан София Ян маҳбуслар аҳволи ҳақида. У Хитой Шинжон вилоятида курган қамоқ лагерларидағи ҳаёт тафсилотини илгари у ерда бўлган саккиз нафар собиқ маҳбуслардан ўрганди. София Янга қўра, лагерларда нонуштада ҳар бир маҳбусга битта чой билан бир бурда нон берилади, холос. Қолган вақтни стулда ўтириб, миндирин тили (Хитой тилларидан бири)ни ўрганиш, миллий гимн қўйлаш, коммунистик партия таълимотларини ёдлаш билан ўтказишади. Маҳбус тушликда ва кечки овқатда озгина гуруч ейиш учун Хитой президентини мақташи ва «яшасин Си Цзиньпин», дея ҳайқириши керак. Буни қилмаганлар эса, мақолага қўра, электр токи билан қийноққа солинади.</p>		
<p>БМТга қўра, қамоқ лагерларидағи уйғур ва қозогистонлик маҳбуслар бир миллион атрофида. Қамоқдан сўнг Қозогистонга қочиб ўтган собиқ маҳбуслар Хитойда қолган қариндошларига зарар етмаслиги учун ўз исмларини ошкор қилишни исташмайди.</p>		
<p>Хитой бўлса, бундай қамоқ лагерлари борлигини рад қилиб келар эди. Аммо ўтган октябр ойида буни эътироф этиб, уларни мусулмонларни «террорист»ларга айланишларини олдини олишга мўлжалланган меҳнат реабилитация марказлари эканини даъво қилди.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Шубҳасиз, бу – мусулмонларнинг барча давлатлар томонидан хорланиш-заифлаштиришга юз тутаётган бир даври бўлиб, инша Аллоҳ ғолиблиқ давридан бир оз олдинги даврdir. Аллоҳнинг изни билан бу давр – мусулмонларнинг ваъда қилинган Халифалик давлатига қарашли юртларда бирлашиб, куч-қудратга тўладиган даврнинг бошланишидир.</p>		
<p>Франсуа Дорош: Араб режимлари ҳокимиятда қолиш учун Гарбга бадал тўлашмоқда</p>		
<p>Франциядаги Миллий федерал шифокорлар уюшмаси раиси ва халқаро ҳукуқбон Франсуа Дорош «Арабий 21»га берган интервьюсида, яқинда Мисрнинг Шармуш-Шайх шаҳрида бўлиб ўтган Араб-Европа давлатлари саммитини маскарад, деб атади. Унга қўра, саммитда «Европа иқтисодиётини тиклаш учун европалик раҳбарлар ҳамма нарсага панжа орасидан қараб келаётган араб бойларидан пул тўплашмоқда ва бу товон тўлашдан фарқи йўқ».</p>		
<p>«Чегара билмас шифокорлар» (MSF) ташкилотига раислик қилувчи Дорош – Мисрдаги ўлим жазолари систематик равища ҳамда Миср жамиятини қўрқитадиган даражада содир</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мұжынлар ҳеч шак-шубҳасız оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>этилаётганини, бундан Сисий режимига нисбатан ҳеч қандай мухолафат қолдирмаслик күўзланганини билдириди. У Миср масалалари билан шуғулланувчилар хусусан, мухолафат аъзолари мурожаат қилиб, Ғарбга Сисий ва унинг режими чўчиётган «исломий терроризм», деган нарса мутлақо йўқ нарса эканини изоҳлаш лозим, дея таъкидлади. У жумладан, бундай деди: «Бундай режаларни Миср инқилоб ҳукуматига қарашли разведка хизмати бошқариб келади. Унинг қилаётган ишлари ҳам Ғарбга бир маънодаги нома юборишга қаратилганини кўрсатиб турибди. Яъни унинг номасидан – бизни қўллаб-қувватланг, акс ҳолда, исломий хавф қаршисида ёлғиз ўзимиз қоламиз, деган маъно тушунилади». Кейин «Бундай планларга ва Исломни эртак китоблардан олинган афсона бўйича ваҳший қилиб тасвирлаётган яширин қўлларга қарши барчамиз бирга курашишимиз керак, чунки бундай ваҳшийлик Ислом дини таълимотларида йўқ», дея қўшимча қилди.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Мусулмон юртлар ҳукмдорлари ўз халқлари бошига битган бало бўлса, демак, Ғарб ҳукмдорлари шу балонинг бошидир. Буни Франсуа Дорош каби гарблик зиёлилар яхши англаб олишлари керак. Гўё гарблик ҳукмдорлар ўз табиатларига зид хатти-харакат қилишаётгандек, қилиб кўрсатмаслик керак.</p>		
<p>Сисий ифлос темир қўлларини Рамазон дастурига қадар чўзди</p>		
<p>Нью-Йорк Таймс газетаси мухбири Деклан Уолш айни газетада нашр қилинган мақоласида Абдулфаттоҳ Сисий режимининг Рамазон ойида тақдим этиладиган телесериалларни ўз назорати остига олиш ҳамда уларга нисбатан ҳукумат томонидан қўллаб-қувватловчи характерни тасдиқлаш учун саъй-харакат олиб бораётгани ҳақида ёzáди. Мақолада Рамазонда кўрсатишга тайёрланаётган сериаллар цензурага учраши таъкидланади. Уолш буларни режиссёр ва актёrlарнинг сўзларига таянган ҳолда айтди. Уларга кўра, Сисий ҳукумати уларга сериалда гапирилиш керак бўлган сўзлар матнини диктоват қилиб, оладиган маошларигача белгилаб беряпти. Армияга қарашли бир ширкат катта теледастурларни ўз назорати остига олган.</p>		
<p>Газетада мисрлик дипломат ва романист-ёзувчи Иззуддин Шукрий Фишернинг «Сисийга нисбатан олсак, бунинг сиёсатга ҳам, ҳокимиятга ҳам алоқаси йўқ, балки президентимиз жамоатчилик фикрини қайта тарбияламоқчилар», деган сўзлари ҳам келтирилган.</p>		

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَبْخُرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм килмайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
<p>Газета мухбири буни телевидениедаги сатира ва танқид бўйича ишловчи кўрсатув дастурларининг бугун ҳукуматни мақтовчи кўрсатувларга айлангани, мисрликлар бундан зада бўлишгани билан изоҳлайди. Мухбирга кўра, ҳукуматнинг телевидениенинг Рамазон ойидаги маҳсус дастур ва кўрсатувларига аралашиши, айни муассаса ичкарисида кризис келтириб чиқарган. Масалан, «Мада Миср» сайти Рамазон яқинлашиши билан Рамазон учун ишлаб чиқарила бошлаган драма сериаллари сони ярим баробарга озайиб кетганини хабар қилди.</p> <p>Мисрдаги бирдан-бир мустақил ахборот воситаси бўлган «Мада Миср» саҳифасининг таъкидлашича, Миср разведка хизматига қарашли «Иълом Мисрийийин» муассасаси телевидениенинг асосий дастурларини назорат остига олган ҳамда бир нечта телевидение ширкатини сотиб олган. Машхур режиссёрлардан бирининг таъкидлашича, ўтган қиши фаслида сценария муаллифларидан қатор таълимотларга амал қилиш талаб қилинган. Масалан, армияни улуғлаш, Ихвонул Муслиминга ҳужум қилиш, оилани мустаҳкамлаш қадриятларига эътибор қаратиб, 2011 йилдаги араб баҳорига тааллуқли саволлардан четлашиш каби. □</p>		

ҚУРЬОНИ ҚАРИМ СУХБАТИДА

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكُفِرُ بِالظَّغْوَتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعَرْوَةِ الْوُتْنَى لَا أَنْفِصَامَ هَذَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ إِيمَانُهُمْ يُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلْمَةِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكُمُ الظَّغْوَتُ يُخْرِجُهُمْ مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلْمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَلِدُونَ﴾

«256. Динга зўрлаб (киритиш) йўқдир. (Зеро) ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди. Бас, ким шайтондан юз ўгириб, Аллоҳга имон келтирса, у ҳеч ажраб кетмайдиган мустаҳкам ҳалқани ушлабди. Аллоҳ эшигувчи, билгувчидир. 257. Аллоҳ мўминларнинг дўстидир. Уларни қоронгу зулматлардан ёргулик-нурга чиқаради. Кофирларнинг дўстлари эса шайтонлардир. Улар кофирларни ёргулик-нурдан қоронгу-зулматларга чиқарадилар. Ана ўшалар жаҳаннам эгаларидир ва унда абадий қолажасклар» [Бақара 256-257]

Хизб ут-Тахrir амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ хифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Оятлар биринчи оят бошланган оқимда давом этаверади.

﴿وَلِكُنْ أَحْتَلُفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ ءاْمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ﴾

(Аммо улар ихтилоф қилдилар. Бас, уларнинг орасида мўминлар ҳам бор, кофирлар ҳам).

(Ла инкара ви динга зўрлаб (киритиш) йўқдир) бу оятда Аллоҳ одамларга баён қиляптики, кимки куфрни танласа, демак, у адашибди, йўлдан озибди, кимки имонни танласа, рушду ҳидоят

топибди. Аллоҳ одамларнинг яширган сирларидан ҳам, ошкора қилаётган ишларидан ҳам огоҳдир.

﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلَيْمٌ﴾

(Аллоҳ эшиитгувчи, билгувчидир).

(*لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ* динга зўрлаб (киритиши) йўқдир) нафий оқимидағи накра. У умумийликни ифодалайди. Яъни, ҳеч ким динга мажбурлаб киритилмайди. Унинг нозил бўлиш сабаби ҳам шуни таъкидлайди. Ибн Жарир, Абу Довуд ва Байҳақийлар Ибн Аббосдан ривоят қиласидилар: «Боласи турмайдиган (ўлиб қолаверадиган) аёл агар ўғлим туриб қолса (яшаб кетса), уни яхудий қиласман, деб кўнглига тугиб қўярди. Бану Назир сургун килинган пайтда уларнинг орасида ансорларнинг фарзандлари ҳам бор эди. Улар фарзандларимизни қўйиб юбормаймиз, дейишди. Шунда Аллоҳ Таоло мана шу оятни нозил қилди:

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيْرِ﴾

(Динга зўрлаб (киритиши) йўқдир. (Зоро) ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди). Яна бир ривојтда, биз уларнинг динини ўзимизнинг динимиздан устун кўрардик, лекин мана, Аллоҳ Исломни нозил қилди, энди уларни Исломга киришга мажбурласак ҳам бўлар, дейишди. Шунда мана шу оят нозил бўлди.

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾

(Динга зўрлаб (киритиши) йўқдир) ким хоҳласа, уларга қўшилади, ким хоҳласа, Исломга киради. Абу Довуд миқлот боласи турмайдиган аёл, деган.¹

Лекин бу умумийлик икки ҳолатда хосланяпти.

а) Гарчи Исломга эътиқод қилишга мажбур қилинмаса-да, зиммийлар шаръий ҳукмларга бўйсунишга мажбур қилинади. Уларнинг шаръий ҳукмларга бўйсунишлари ўзлари истайдиларми, истамайдиларми, вожиб.

﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزِيَّةَ عَنِ يَدِهِمْ صَغِرُونَ﴾

«То улар хорланган (мағлуб) ҳолларида ўз қўллари билан (зиммаларидаги) солиқни тўламагунларича, жанг қилингиз!»

[Тавба 29]

⁽¹⁾ Абу Довуд: 2037. Тафсири Табарий: 3/14. Байҳакий: 9/186.

яъни, шаръий хукмларга бўйсунувчилар. Улар ўз эътиқодларида қолишлари мумкин. Ибодатлари, ейиш-ичишлари, кийинишлари Пайғамбар ﷺ рухсат берган чегара ичида бўлса, бўлаверади. Бу ишларини тарк қилишга ва Исломни қабул қилишга мажбур қилинмайдилар. Лекин уларнинг умумий ҳаётда, оммавий ҳаётда Исломдан бошқасидан хукм сўраб боришлари мумкин эмас. Улар фақат шариатдангина ҳукм сўрашга мажбур қилинадилар.

б) Араб мушриклари Исломга киришга мажбур қилинадилар ёки ўлдириладилар. Муборак оятда келади:

﴿قُلْ لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَونَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولَئِنَّا شَدِيدٌ تُقْتَلُوْهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾

«Яқинда сизлар куч-кувват эгалари бўлган бир қавм (билин жсанг қилиши)га даъват этилурсизлар. (Ўшандаги ёки улар билан уришурсизлар, ёки улар (жсанг-жадалсиз) Исломга киурлар»

[Фатҳ 16]

Бу оят араб мушриклари ҳақида нозил бўлган.

Шу билан оят мазкур икки ҳолатдан бошқа ҳамма ҳолатлар учун умумий бўлади. Яъни, араб мушриклари ё Исломга кирадилар ёки ўлдириладилар. Улардан шу икки ишдан бошқаси қабул қилинмайди.

Бошқа кофирлардан эса Исломга киришлари ёки жизя беришлари қабул қилинади. Агар шу икки ишдан бирини қилмасалар, улар билан уруш қилинади. Агар жизя беришни қабул қилсалар, улар Исломга киришга мажбур қилинмайдилар. Лекин умумий (оммавий) ҳаётда Ислом ҳукмларига бўйсунишга мажбур қилинадилар.

Демак, бу оят ом (умумий маънода), лекин мазкур икки ҳолатда хосланган.

(Zero) ҳақ йўл залолатдан ажраб бўлди (قد تَبَيَّنَ أَلْرُشْدُ مِنْ أَلْغَى)

яъни, имон куфрдан, тўғри хатодан ажралди. (آلرُشْدُ) бу сўз ҳалокат йўлига юриш маъносини англатувчи (آلَغَى) – адашиш сўзининг антонимидир.

(Al-Ghayr) bas, kim shaytondan yoz ugrirob Аллоҳдан бошқа барча ибодат қилинадиган нарса, ҳар бир залолатбоши тоғут ҳисобланади.

﴿كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَنَ لِيَطْغَى﴾

«Дарҳақиқат (коғири) инсон албатта түгёнга тушар — ҳаддидан ошар» [Алак 6]

Бу ерда бу сўз ҳаддан ошиш маъносида келяпти. Унинг асли (тэгиют) бўлиб, лом олдинга айн эса кейинга ўтказилган. Шу билан (тэгиют) бўлиб қолган. (జذب) (جَذْبٌ) бўлиши ва (صاعقَة) (صَاعِقَةً) бўлиши ҳам шу қабилдандир. (طیغوٰت) (طَيْغُوت) (فَلَعْوَت) (فَلَعْوَاتٍ) дир. Ё ҳаракатли бўлиб, ўзидан олдинги ҳарф ҳаракатли бўлгани учун алифга қалб қилинган. Шу билан (طاغوت) (طَاغُوتٌ) сўзи вужудга келган.

(فَقَدِ أَسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى) (مُسْتَأْخَكَمُ ҳَالْقَانِيْ يُشْلَابُدِيْ) яъни, ўта, охирига етказиб маҳкам ушлаган.

(مُسْتَأْخَكَمُ ҳَالْقَانِيْ يُشْلَابُدِيْ) таяниладиган, осиладиган нарса.

(وَثْقَى) (أَوْثَقَى) (أَلْوَثْقَى) фуъла вазнида. Музаккари (أَوْثَقَى), муаннаси бўлади. (فضلى) (أَوْضُلَ) сўзига ўхшаш.

Бу ерда ташбиҳ санъати қўлланяпти. Яъни, тоғутга куфр келтириб, Аллоҳга имон келтирган кимса мустаҳкам, ишончли арқонга осилгандек бўлади.

Аллоҳга имон келтиришдан тоғутга куфр келтиришнинг олдинга қўйилиши тоғут билан курашиш Аллоҳга имон келтиришдан кўра оғирроқ меҳнат талаб қилишини кўрсатади. Зоро, имон табиат билан келишади, ақлни эса қаноатлантиради. Куфр бўлса, табиат учун ёввойидир. Ким тоғутларга ибодат қилишдан холи бўлиб, ўзининг соғлом табиатига қайтса, имонга олиб борадиган йўлни топади. Кимки тоғутлардан ҳам ниманидир ушлаб қолиб, имондан ҳам ниманидир ушлаб қолмоқчи бўлса, боши айланиб, гангиб, адашади ва ҳалокатга учрайди.

Бу оятда тоғутга коғир бўлиб, Аллоҳга имон келтирадиган кимсаларнинг салобати нақадар улуғ бўлиши акс этяпти. Улар Аллоҳнинг мустаҳкам арқонидан тутган кимсалардир. У ҳеч қачон узилмайдиган, нозиклашмайдиган, титилмайдиган, пухта, мустаҳкам дастадир.

(لَا أَنْفِصَامُ هَمَا) (خَيْرُ اَجْرَابُ كَيْمَاتِيْدِيْ) яъни, унинг учун синиш, ёрилиш ётдир. Бу ердаги нафий фақат узилишнинг ўзигагина

алоқадор бўлмай, унгача бўлган ёрилиш, нозиклашиш каби ишларга ҳам тааллуқлидир.

Лугатда бир нарса очиқ синса, унга нисбатан (انقسام) сўзи ишлатилади. Агар тўла синмасдан ёриқ тушса, унга нисбатан (انقسام) сўзи ишлатилади. Шунга кўра, бу ердаги нафий балиғ нафийдир, етук нафийдир.

Яъни, тоғутга коғир бўлиб, Аллоҳга имон келтирган кимсанинг имони мустаҳкам дастани ушлаб, ҳеч қачон ундан ажралмайдиган, унинг бир қисмига айланиб кетган кимса каби қаттиқ имондир.

Аллоҳ Таоло оятни Ўзининг улар ошкора қилаётган ишлардан ҳам, яширин қилаётган ишлардан ҳам Хабардорлигини айтиш билан якунлаяпти. Аллоҳ учун ҳеч нарса сир эмас. У Зот мўминларнинг содиқлигини ҳам, мунофиқларнинг мунофиқлигини ҳам, коғирларнинг коғирлигини ҳам билади.

﴿وَاللَّهُ سَمِيعُ عَلِيمٌ﴾

(Аллоҳ эшитгувчи, билгувчидир).

Оятлар мўминларнинг аҳволини баён қилишда давом этади. Аллоҳ уларнинг Дўстидир. Уларни зулматлардан нурга, залолатдан хидоятга, ботилдан ҳаққа олиб чиқиб, жаннатга кирилади ва улар жаннатда абадий қолурлар.

Шунингдек, тоғутларга ибодат қиласиган коғирларнинг ҳам аҳволини баён қиласи. Тоғутлар уларни нурдан зулматларга, хидоятдан залолатга бошлаб, ҳалокат чоҳига кулатади ва улар жаҳаннам ўтига тушиб, у ерда абадий қолурлар.

(إِنَّ اللَّهَ يَدْفِعُ عَنِ الظَّالِمِ إِلَيْ الْنُّورِ Аллоҳ мўминларнинг дўстидир) яъни, уларнинг ёрдамчиси, мудофаачиси, ҳимоячиси. Бу мана бу оят кабидир:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَدْفِعُ عَنِ الظَّالِمِ إِلَيْ الْنُّورِ﴾

«Албатта Аллоҳ имон келтирган зотларни мудофаа қилур»

[Хаж 38]

Яъни, ҳар қандай ёмонликдан Аллоҳнинг Ўзи паноҳ беради.

(إِنَّ اللَّهَ يَدْفِعُ عَنِ الظَّالِمِ إِلَيْ الْنُّورِ Уларни қоронгу зулматлардан ёргулик — нурга чиқаради) уларни тўғри йўлга хидоят қиласи, эзгуликка мусассар айлайди, имонда барқарор этади ва улар куфру залолатга йиқилмайдилар.

كَفَرُواْ أَوْلَيَاؤُهُمْ أَلْطَغُوتُ (کَفَرُواْ وَالَّذِينَ كَفَرُواْ أَوْلَيَاؤُهُمْ أَلْطَغُوتُ)
Коғирларнинг дўстлари эса шайтонлардир) яъни, коғирларнинг таянчи, ҳимоячиси тоғутлардир, инсу жин шайтонларидир. Улар фақат адашиш ва йўлдан озишнигина зиёда қиласилар. (الْطَّغُوتُ) сўзи лугатда муфрад ҳам, жам ҳам бўлиб келади. Муфрад бўлиб келганда кўплиги (طواحيت) бўлади. Шу ҳолатининг ўзида кўплик бўлиб ҳам ишлатилади. Масалан, шу оятда мана шундай кўплик маъносида кўлланяпти. Негаки, (يُخْرِجُونَهُمْ) сўзи кўпликда келяпти.

يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلْمَاتِ (Улар коғирларни ёргилик-нурдан коронг-зулматларга чиқарадилар)
Яъни, уларни покиза табиатдан куфр сари буриб юборадилар. Зеро, киши тоза табиат ила дунёга келади. Агар у ўз ҳолига ташланса, Аллоҳга бўйсунадиган мусулмон бўлади.

«يُولَدُ الْإِنْسَانُ عَلَى الْفِطْرَةِ وَأَبْوَاهُ يُهَوِّدَاهُ أَوْ يُنَصِّرَاهُ أَوْ يُجْحَسَانَهُ»

«Инсон фитрат (покиза табиат) ила дунёга келур. Ота-онаси уни ё яхдий, ё насроний ёки мажусий қилур».¹ Мана шу покиза табиат нурдир. Коғирларнинг дўстлари бўлган тоғутлар уларни мана шу нурдан залолат ва ҳалокат сари бошлайдилар. Уларга ёвузликни чиройли қилиб кўрсатадилар. Коғирлар эса тоғутларга кулоқ солиб, оқибатда дўзах ўтида абадий ёнадилар. Нақадар ёмон, мудхиш оқибат! □

⁽¹⁾ Бухорий: 1270. Муслим: 4803. Термизий: 2064.

ФРИДМАН: ЭСКИ ЎРТА ШАРҚ ҚУЛАМОҚДА... УНИНГ АЛЬТЕРНАТИВИ ҚАНДАЙ БҮЛЛАДИ?

«Нью-Йорк Таймс» газетаси таниқли америкалик шархловчи Томас Фридманнинг «Арабий 21» таржима қылган мақоласини нашр қилди. У ўз мақоласида Ўрта Шарқдаги сиёсат асоси бўлган ҳамда ярим аср ёки ундан кўпроқ давр давомида унинг йўлига хукмронлик қилиб келган асосий пойдеворлар қулагани ҳақида ёзади. Унинг таъкидлашича «янги Ўрта Шарқ пайдо бўлади. Лекин у ўтган асрнинг тўқсонинчى йилларида айрим кишилар тасаввур қылган Ўрта Шарққа ўхшамайди». Мақола муаллифи шундай дейди: «Янги Ўрта Шарқ дипломатларнинг ҳаракати натижасида эмас, балки твиттер ва интернет мемдаги тадбирлар натижасида шаклланади. Унинг шаклланишига террор эмас, балки ишсизлик ҳамда саройлардаги тартибсизликлар эмас, балки кўчалардаги тартибсизлик сабаб бўлади. Унинг пайдо бўлишига эркаклардан кўра кўпроқ аёллар турткি бўлади. Чанг ғубор кўтарилганида буларнинг натижаси қандай бўлишини ҳеч ким билмайди».

Мана шу мазмунда Фридман Ўрта Шарқдаги сиёсатнинг бешта пойдевори қулашидан эҳтиёт бўлишга чакиради:

Биринчи пойдевор: Минтақа келажагини шакллантиришда узок вақт мухим роль ўйнаб келган Қўшма Штатларнинг роли...

Иккинчи пойдевор: Америка ва (Истроилнинг) ягона давлат учун мавжуд энг яхши ечимга эришиш йўлидаги ҳаракатига асосланган тинчлик жараёни...

Учинчи пойдевор араб ҳукуматларига алоқадор бўлиб, бу ҳукуматлар доим ўз аҳолисини иш билан таъминлаб келган ва улар бугунги кунда бунга қодир бўлмай қолган...

Тўртинчи пойдеворнинг қулаши ҳукуматларнинг маълумотлар оқимини назорат қила олмай қолишидир...

Бешинчи пойдевор: Эркак кишининг аёлни бошқарувчилик роли ёки эркак киши аёлни бошқариб келган патриархал низом қулади.

Фридман айтади: «Агар турмуш қуриш, мерос, ажрашиш ва болаларни васийликка олиш қонунлари ўзгармаса аёл киши меҳнат бозорида ўз имкониятларини топиб улардан фойдалана олмайди...». У Шундай хулоса қилади: «Ҳукуматлар, ҳалқ ва фуқаролик жамияти муассасалари ўртасида ваколатлар бўлишиб берилиши керак. Агар бошқарув масаласида ҳалқ ўз овозига эга бўлмаса, сиз аҳолидан фидокорликни талаб қила олмайсиз. Қўлга киритилиши ирода қилинган нарса шуки, Янги Ўрта Шарқ давомий тартибсизликлар қисматига учрамаслиги керак». Фридман ўз мақоласини шундай тутгатади: «Муаммо шуки, ишлар кечикмоқда, эски маданий урфлар ҳамон чуқур илдиз отиб турган бир пайтда сиёсий ислохотлар узок вақт ортга суряляпти».

Ал-Ваъй: Мақола муаллифи юз бераётган ишларни Америка сиёсатидан узоқлаштиришга ҳар қанча уринса ҳам, у ушбу мақолада янги Америкача Ўрта Шарқ ҳақида гапирмоқда. Янги Ўрта Шарқ Америка назорати остидаги ва тартибсизликлардан тинч бўлган регионал низомни барпо қилиш сари йўналтирилади. Унда аёл киши ҳамда американпаст жамият ташкилотлари мухим роль ўйнайди. Бу роль «чуқур илдиз отган эски маданий урфларни ўзгартиришни талаб қилади. Бундан мақсад, мусулмонлар динини ўзгартириш ҳамда сиёсий Исломни тутгатишdir... Улар мусулмонларни қўй подасига айлантиришни исташади... Бу уларнинг жиноятидир. Бироқ, ундан ҳам катта жиноят мусулмонлар орасида ушбу очиқ куфр йўлини қабул қилиб, уларнинг изидан эргашадиган уламолар ва ҳаракатларнинг топилишидир. Лекин Аллоҳ уларни ҳам, уларнинг издошларини ҳам кузатиб турибди. Аллоҳ Таоло айтади:

وَلَا تَحْسِنَ اللَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوكُمْ إِنَّهُمْ لَا يُعَجِّزُونَ

«Коғир бўлган кимсалар устун келдик, деб ҳисобламасинлар, улар ожиз қила олмайдилар. (Албатта, улар Аллоҳдан қилмишларига яраша жазо олурлар)»